vergadering **C2**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

van 4 oktober 2022

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ondersteuning van donorkinderen via het Afstammingscentrum en de DNA-databank
– 3610 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het werknemersstatuut voor onthaalouders
– 3618 (2021-2022) 8

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ontoereikende financiering van de Vlaamse ziekenhuizen
– 3665 (2021-2022) 10

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedeeltelijke terbeschikkingstelling van persoonsvolgende budgetten aan personen met een beperking in prioriteitengroep 2
– 3673 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het experiment met deelbudgetten voor personen uit prioriteitengroep 2
– 3694 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de deelbudgetten in het kader van de ondersteuning van personen met een handicap
– 3707 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onderzoek naar de noden van personen met een beperking in prioriteitengroep 3
– 3719 (2021-2022) 14

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad voor het wetenschappelijk onderzoek naar geestelijke gezondheid
– 3704 (2021-2022) 22

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een federale maatregel voor psychologische begeleiding van leerlingen op school
– 3705 (2021-2022) 25

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisisopvang voor jongeren
– 3706 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in de crisisopvang voor minderjarigen
– 3710 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de residentiële jeugdhulp
– 3934 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het sterk gestegen aantal oproepen bij de crisismeldpunten
– 3937 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisisjeugdhulp
– 3940 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisishulp aan huis voor gezinnen die in een acute crisissituatie verkeren
– 35 (2022-2023) 29

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van verschillende overschrijdingen van de spilindex voor personen met een beperking met een persoonsvolgend budget in cash
– 3718 (2021-2022) 41

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de leefbaarheid in zorgvoorzieningen als gevolg van de hitte
– 3720 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over hoe zorgvoorzieningen een structureel antwoord kunnen bieden aan heel warme dagen en periodes
– 3725 (2021-2022) 44

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over maatregelen om acute tekorten aan personeel in de zorg- en welzijnssector aan te pakken
– 3728 (2021-2022) 49

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vraag naar extra middelen voor de bijstand van slachtoffers van mensenhandel naar aanleiding van de zaak-Borealis
– 3744 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van de slachtoffers van mensenhandel op de Borealissite
– 3810 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de slachtoffers van mensenhandel op de Borealiswerf en de noodkreet van de opvangcentra
– 5 (2022-2023) 54

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ondersteuning van donorkinderen via het Afstammingscentrum en de DNA-databank
– 3610 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): De vraag dateert al van een hele tijd terug. Dat is een samenloop van omstandigheden. Het komt misschien omdat er over sommige andere vragen op de agenda al een aantal beslissingen zijn genomen. Dat is bij deze vraag niet het geval.

Minister, ik heb enkele maanden geleden deze vraag ingediend naar aanleiding van berichten die toen in de pers verschenen over het feit dat een donorkind dat geboren was in de jaren 80, had ontdekt dat de gynaecoloog die zijn ouders destijds begeleidde naar alle waarschijnlijkheid zijn eigen sperma gebruikte om verschillende vrouwen die kozen voor kunstmatige inseminatie met zaad van een onbekende donor te insemineren. Er was toen sprake van 4 kinderen van wie de gynaecoloog in kwestie de biologische vader zou zijn, maar er zijn in het buitenland al een aantal soortgelijke dossiers bekend, bijvoorbeeld van een Nederlandse arts die op die manier niet minder dan 81 kinderen zou hebben verwekt. De berichten over de gynaecoloog in Vlaanderen dateren van net voor het zomerreces. Ik heb deze vraag toen ingediend, minister.

Dat er een verwantschap is tussen de vier donorkinderen, werd aangetoond door een DNA-databank en werd bevestigd door het ziekenhuis waar de betrokken gynaecoloog destijds actief was.

Ik vind het belangrijk dat het voorval alweer aantoont dat de anonimiteit van donoren echt niet langer houdbaar is. Niet alleen zijn we van mening dat donorkinderen het recht hebben om te weten waar zij vandaan komen, maar op die manier kunnen ook wantoestanden zoals deze worden voorkomen. Ook de nood aan voldoende begeleiding voor mogelijke slachtoffers is door het gebeuren nogmaals aangetoond.

We hebben die begeleiding uitdrukkelijk opgenomen in het decreet over de DNA-databank en het Afstammingscentrum. In januari 2022 stelde ik een vraag om uitleg over de bekendheid van de DNA-databank en het Afstammingscentrum. De toenmalige minister antwoordde dat, gezien de General Data Protection Regulation (GDPR)-regelgeving en het feit dat het Centrum Menselijke Erfelijkheid (CME) van Leuven een andere techniek gebruikt dan de meeste andere internationale DNA-databanken, het decretaal en technisch onmogelijk is om DNA-stalen van andere databanken op te slaan en te vergelijken bij het CME. Tijdens de commissievergadering van 26 april, naar aanleiding van een vraag over het jaarverslag van het Afstammingscentrum en de DNA-databank, stelde de minister dat er tot april 2022 een bevraging liep van de cliënten die een lopend dossier hebben en ook van de personen die contact opnamen met het Afstammingscentrum, maar hun vraag niet verder opvolgden.

Ik heb daarover de volgende vragen, minister.

Volgt het Afstammingscentrum de donorkinderen die betrokken zijn in deze specifieke zaak op? Welke psychologische begeleiding wordt er voor de mogelijke slachtoffers geregeld?

Wordt er onderzocht op welke manier de DNA-databank van Leuven sterker zou kunnen samenwerken met andere DNA-databanken?

Wat waren de resultaten van de cliëntenbevraging van het Afstammingscentrum en de DNA-databank? Welke conclusies trekt u daaruit? Is er nood aan aanpassingen van de werking van die instanties?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Jullie weten dat ik de komende vier weken in de commissie jullie te woord zal staan voor de bevoegdheden Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Ik zal proberen om minister Hilde Crevits zo goed mogelijk te vervangen. Ik kan rekenen op haar team en ik heb me zo goed mogelijk proberen voor te bereiden. Als ik nu en dan eens naar rechts of op mijn scherm moet kijken, dan zult u begrijpen hoe dat komt.

Wat uw eerste vraag betreft, collega Schryvers, weet u dat dit thema me ook als minister van Jeugd na aan het hart ligt, ook omdat de vraag een grondslag heeft in artikel zeven van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Vanwege het beroepsgeheim kan het Afstammingscentrum noch bevestigen noch ontkennen of de donorkinderen van die specifieke arts zich aangemeld hebben. Dat neemt niet weg dat die mensen effectief terechtkunnen bij het Afstammingscentrum voor opvolging en begeleiding, en indien zij dat wensen een bemiddeling.

Het Afstammingscentrum biedt immers psychosociale steun, maar is natuurlijk geen therapiecentrum. Wanneer het trauma de mensen te zwaar valt, wordt gericht doorverwezen naar meer gespecialiseerde hulp.

Ik kom tot uw tweede vraag. Na anderhalf jaar werken, merkten het Afstammingscentrum en het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) enkele beperkingen op in de decretale regeling van de DNA-databank bij het Afstammingscentrum. Dat valt inderdaad ook te lezen in het jaarverslag van het Afstammingscentrum. Zo is er geen standaardcompatibiliteit tussen de systemen van bijvoorbeeld de databank van het CME van de KU Leuven, die van de VUB Erasmus en die van commerciële of internationale databanken.

De DNA-opslag en -analyses binnen het CME van de KU Leuven en het Erasmus Ziekenhuis van de ULB lopen niet gelijk en beogen ook andere doelen, maar de resultaten van de DNA-onderzoeken zouden wel gedeeld moeten kunnen worden. Gegevensuitwisseling zou nochtans interessant kunnen zijn voor de doelgroep van de metissen en die van de internationaal geadopteerden.

De oplossing is wegens een gebrek aan compatibiliteit niet makkelijk te realiseren op technisch vlak, maar we bekijken welke aanpassingen er mogelijk zijn.

Tot slot kom ik tot uw laatste vraag. Het Afstammingscentrum werkte in het eerste jaar een korte, anonieme, bevraging uit. Die leidde tot 29 antwoorden van cliënten en 3 antwoorden van personen die geen dossier openden. Vanwege de relatief kleine steekproef is het niet evident om daar relevante conclusies uit te trekken op statistisch vlak. Wel zijn er een aantal suggesties die cliënten konden doorgeven die ik graag met u deel. Men spreekt bijvoorbeeld over een gemiste kans dat er niet in de tweede graad gezocht mag worden. Men vermeldt ook het feit dat de internationale onlinedatabanken veel meer kans op succes hebben, de te grote bescherming van de donor en de onmacht van het Afstammingscentrum daardoor en ten slotte de bijdrage in de kost van 85 euro ten laste van de cliënt.

De vraag naar een uitbreiding tot DNA-onderzoek in de tweede graad wordt dus ook door het cliënteel zelf aangehaald. We bekijken of er daar een aanpassing mogelijk

is. Daarnaast is er ook de kwestie van de opheffing van de donoranonimiteit. Zoals u weet, is dat een federale bevoegdheid, waar er ook voorstellen voorliggen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil minister Crevits graag heel veel beterschap wensen en hoop dat we haar hier over enkele weken kunnen terugzien. Dat neemt echter niet weg dat ik ondertussen wel heel tevreden ben dat u met veel engagement het thema welzijn verder op u zult nemen. Ik ben er ook zeker van dat u zult worden geruggensteund door het hele team.

Toen ik daarnet mijn vraag van drie maanden geleden las, dacht ik bij de eerste vraag inderdaad dat dat informatie is die u niet kunt delen. Maar het belangrijkste dat ik daarmee bedoelde, is natuurlijk of die DNA-databank en vooral het Afstammingscentrum openstaan voor deze mensen en of die instanties bekend zijn bij die mensen. Want we moeten ervoor zorgen dat het Afstammingscentrum bereikbaar en heel toegankelijk is voor de doelgroep van mensen die dit nodig hebben. Ik heb daar al eens eerder een vraag over gesteld. We moeten ervoor zorgen dat de drempel laag is en dat mensen er van op de hoogte zijn dat het bestaat. In die zin moeten we allemaal ter harte nemen wat de conclusie uit die bevraging is. Zelfs al is het maar beperkt, ik denk dat er een aantal pertinente zaken in zitten die we samen moeten bekijken. Het is goed dat de decretale stap werd gezet en dat zowel het Afstammingscentrum als de DNA-databank er zijn. Maar we moeten nu ook oog hebben voor mogelijke mankementen. We weten dat de beperking tot de eerste graad een issue is, maar dat was nodig om van start te kunnen gaan. Wat ons betreft kan die uitbreiding er zo snel mogelijk komen.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Wordt er blijvend ingezet op de bekendmaking van dat Afstammingscentrum? Zeker wanneer er zich zoiets voordoet als de huidige feiten. Dat zou kunnen gebeuren naar analogie met de vermelding van 1813 of 1712 bij bepaalde programma's. Zo zou dat eigenlijk misschien ook kunnen met het Afstammingscentrum.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Collega, ik dank u voor uw vraag. Minister, de bekendheid is inderdaad enorm belangrijk. Het jaarverslag van het Afstammingscentrum beschrijft zoals gezegd vele uitdagingen, ook met het federale niveau. Als ik het goed heb begrepen, bent u daarover in onderhandeling. U vervangt nu minister Crevits. Ik heb ook een schriftelijke vraag gesteld, misschien hebt u die al ontvangen. Hebt u er weet van of minister Crevits een afspraak had met het federale niveau om bepaalde afstammingen, zoals het donorschap en zo, verder te bespreken? Ligt die afspraak in het verschiet? Of is dat nu een beetje vertraagd door de afwezigheid van minister Crevits? Ik zou het begrijpen indien u hierover in het ongewisse bent, maar ik kan het u maar vragen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Op die twee punten, de comptabiliteit van de databanken en de tweedegraadsinformatie, willen we inderdaad vooruitgang boeken. We zullen een voorstel van aanpak doen.

Het dossier anonimiteit ligt in eerste instantie bij de Kamer omdat daar een aantal voorstellen worden behandeld. Ik heb op dit ogenblik geen weet van een afspraak die zou gepland zijn met de federale collega. Het wordt hoofdzakelijk parlementair behandeld.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, voor ons is het doorbreken van die anonimiteit erg belangrijk. Mensen hebben gewoon het recht om hun afkomst te kennen.

Twee, voor het Afstammingscentrum zelf is de bekendmaking zeer belangrijk. Mensen met vragen rond hun afstamming kunnen ernaartoe stappen. Ook de begeleiding die ze daar krijgen, is een van de belangrijkste punten die we in het decreet hebben verankerd. Het is belangrijk om te weten dat het Afstammingscentrum ook voor hen openstaat als ze bepaalde vragen hebben. Daar zullen we blijvend werk van moeten maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het werknemersstatuut voor onthaalouders – 3618 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Een hele tijd geleden, net voor de zomer, verscheen het advies van de Nationale Arbeidsraad (NAR). Het was een advies waarbinnen vakbonden en werkgevers overeenkwamen om vanaf 1 juli 2024 nieuwe onthaalouders het werknemersstatuut toe te kennen. Tot die datum zouden de thans al werkende onthaalouders de kans krijgen om aan te geven dat ze toch in het suigenerisstatuut willen blijven. Het is nu aan de Federale Regering om daar een regeling voor uit te werken. Maar Vlaanderen is hier natuurlijk ook een heel belangrijke component, want Vlaanderen moet zorgen voor de nodige middelen daarvoor.

Het aantal onthaalouders daalt al jaren en het aantrekkelijker maken van het statuut is absoluut een element dat nodig is om meer mensen warm te maken voor de job. Ik denk ook zeker aan de specifieke categorie van de samenwerkende onthaalouders, waar toch ook soms een aantal problemen naar voren geschoven worden. Daar zou toch nog mogelijk een groei in kunnen zitten wanneer bijvoorbeeld een moeder en een dochter of twee vriendinnen als samenwerkende onthaalouders willen werken.

Vlaanderen heeft de voorbije periode natuurlijk ook al een aantal stappen gezet, onder meer met het proefproject rond het werknemersstatuut voor onthaalouders. Dat startte enkele jaren geleden en dat werd ook al enkele keren verlengd. In het kader van VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord) is ook beslist om het aantal onthaalouders dat in het werknemersstatuut kan stappen – in dat proefproject dus – te verhogen. Eerder werd naar voren geschoven dat tegen het einde van dit jaar het vervolg van de evaluatie van dit proefproject zou worden verwacht, vanzelfsprekend in samenspraak met de sociale partners.

Minister, hoe reageert u op het advies van de NAR over het statuut voor onthaalouders?

Is er overleg gepland of is er al overleg geweest met de Federale Regering omtrent dit advies? Indien het overleg al plaatsvond, wat was het resultaat hiervan?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de evaluatie van het proefproject omtrent het werknemersstatuut voor onthaalouders? Welke finaliteit heeft dit proefproject nog in het kader van dit nieuwe advies?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Mevrouw Schryvers, dank voor de vraag. Eerst en vooral: het advies van de NAR zegt in hoofdzaak drie dingen. Ten eerste, het sui-generisstatuut moet stapsgewijs uitdoven: vanaf 1 juli 2024 zouden nieuwe onthaalouders steeds werknemers moeten zijn. Voor dan nog bestaande onthaalouders sui generis moet vanaf dan een geleidelijke overschakeling mogelijk zijn. Ten tweede, samen met de sociale partners moet gezocht worden naar een oplossing voor de samenwerkende onthaalouders. Ten derde, voor onthaalouders die reeds voor de start van het sui-generisstatuut in 2003 werkten als aangesloten onthaalouder, moeten hun prestaties van voordien ook recht geven op de opbouw van pensioenrechten. Dit derde element, het gelijkstellen van prestaties van voor 2003 in het pensioenstelsel, is natuurlijk een federale bevoegdheid. De eerste twee elementen van het advies moeten nog grondig onderzocht worden.

We hebben met de bevoegde federale en gemeenschapscollega's afgesproken om de consequenties van het uitdoofscenario grondig te onderzoeken. Elk van de drie gemeenschappen bevindt zich ter zake momenteel in een ander traject en perspectief, maar iedereen wil wel mee aan de kar trekken. En als er vervolgens tot een uitdoofscenario beslist wordt, dan moeten we ook een haalbare timing voorop stellen. Ons aanvoelen is dat 1 juli 2024 in dat opzicht wel vrij vroeg is.

Oplossingen voor samenwerkende onthaalouders in een locatie vergund voor groepsopvang, moeten in eerste instantie gezocht worden in de context van het subsidiesysteem voor groepsopvang, met uitklaring over het bijhorend statuut voor de kinderbegeleiders. We zullen hierover het overleg aangaan met de sociale partners, maar ook met de sector gezinsopvang zelf, om te horen welke voorstellen zij hebben. Ik loop daar liever niet op vooruit, om dat overleg alle kansen te geven.

Wat betreft het overleg met de Federale Regering: in het kader van de evaluatie van het sui-generisstatuut, wat een beleidsobjectief was in het federale regeerakkoord, is er in het voorjaar contact geweest met het kabinet van de federale minister van Sociale Zaken. Ook vanuit de Vlaamse Gemeenschap hebben we input voor deze evaluatie kunnen doen. Het advies van de NAR dateert van eind augustus.

Het federaal kabinet van Sociale Zaken heeft op 21 september jongstleden alle betrokkenen opnieuw samengebracht, met het oog op het vaststellen van een werkagenda om de vragen te kunnen beantwoorden die zich na het advies van de NAR voor elke betrokken partij stellen.

Tot slot kom ik aan de derde vraag, over het proefproject. Het proefproject is in 2015 gestart en in verschillende fases verder uitgebreid en verlengd. Vandaag werken er binnen het proefproject 587 voltijdequivalente onthaalouders in een werknemersstatuut.

De opvolging van het proefproject wordt begeleid door ons agentschap Opgroeien, in een technische werkgroep samen met de sociale partners. De einddatum van de lopende projecttermijn is 31 maart 2023. De werkgroep zal een evaluatierapport opstellen. Dat rapport kunnen we dan gebruiken om een goed onderbouwde beslissing te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Bedankt, minister. Voor ons heeft die kleinschalige opvang, die gezinsopvang absoluut een belangrijke plek in het kinderopvanglandschap. En we zien dat dat aantal al een aantal jaren daalt, behalve bij de samenwerkende onthaalouders. Ik denk dat we echt moeten zorgen dat we de onthaalouders die er momenteel werkzaam zijn, ook zo goed mogelijk omkaderen, en dat we die aan boord houden. En we moeten het ook wel aantrekkelijk maken voor nieuwe mensen om eventueel in te stappen, zij het ook als samenwerkende onthaalouders. En dan is een bepaald perspectief natuurlijk ook wel nodig voor hen. Daarom denk

ik dat het goed is dat het advies er nu is, maar ook dat er een soort kader wordt gecreëerd, waarbinnen beslissingen richting de toekomst zullen worden genomen.

Ik noteerde dat het proefproject op 31 maart zal aflopen, en dat we dan die evaluatie zullen krijgen. Ik kijk daar alleszins al naar uit. Maar wat ons betreft moeten er inderdaad verdere stappen gezet worden om toe te werken naar dat werknemersstatuut en het uitdoofscenario voor het sui-generisstatuut voor onthaalouders.

Ik heb geen bijkomende vraag.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik had twee korte vragen. Minister, weet u wat de kostprijs zou zijn als we alle onthaalouders zo'n werknemersstatuut zouden geven? En denkt u dat zo'n sociaal statuut ook de dalende trend zou keren? Want we merken dat het aantal onthaalouders steeds maar achteruitgaat. Ik vraag ook telkens die cijfers op, en die bevestigen dat keer op keer. Denkt u dat zo'n sociaal statuut dat effectief zal kunnen omdraaien, of zullen we ons gewoon moeten neerleggen bij die dalende trend?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Saeys, ik denk dat dit zeker kan bijdragen tot de aantrekkelijkheid van de job. Het is nog altijd een zeer interessante formule om kinderen op die manier op te vangen, dus ik heb in elk geval de hoop dat de versterking van hun statuut op die manier kan bijdragen tot de aantrekkelijkheid van die job in die functie, en dat dat dus ook kan bijdragen tot de capaciteit en de kwaliteit.

Wat uw vraag rond budgettering betreft: dat is altijd delicaat, dat zijn altijd inschattingen. Het gaat eigenlijk over twee stappen die gezet moeten worden. Ten eerste moet het sui-generisstatuut vervangen worden door een werknemersstatuut, en ten tweede moet vervolgens ook bekeken worden hoe we van een minimumloon naar trap 2A kunnen overgaan. Er zijn ongeveer drieduizend personen in dat sui-generisstatuut, en de kostprijs wordt geraamd op ongeveer 60 miljoen euro voor elke stap. Het gaat dus over een grootteorde van meer dan 100 miljoen euro als je het volledig realiseert.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ontoereikende financiering van de Vlaamse ziekenhuizen
– 3665 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, de investeringen in Vlaamse ziekenhuizen waren vroeger een gedeelde verantwoordelijkheid, een bevoegdheid van zowel de Vlaamse als de Federale Regering. 60 procent van de investering werd gesubsidieerd via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) en de overige 40 procent via A1 van het budget van financiële middelen. Gezien de termijnen die werden afgesloten voor deze investeringen, loopt deze oude regeling nog ver door in de toekomst. Sinds 2016 is Vlaanderen volledig bevoegd voor de investeringen. Bij het nieuwe systeem gaat het om

een forfaitaire financiering die uit twee types bestaat. Het eerste is het strategisch forfait dat gelinkt wordt aan een infrastructuurinvestering die past binnen een zorgstrategisch kader voor Vlaanderen. Het tweede omvat het instandhoudingsforfait en is bedoeld om de bestaande infrastructuur die reeds in exploitatie is, in exploitatie te kunnen houden.

Op 14 juli jongstleden trok Zorgnet-Icuro echter aan de alarmbel over de staat van de Vlaamse ziekenhuizen. "De Vlaamse overheid geeft te weinig subsidies om de gebouwen fatsoenlijk te onderhouden en om toekomstgerichte nieuwbouwprojecten volgens transparante criteria te financieren", aldus Zorgnet-Icuro. Volgens hun evaluatie zouden de investeringen jaar na jaar dalen. De ziekenhuisinfrastructuur veroudert dan ook zeer snel, aangezien de indexmechanismen het tempo van de inflatie niet volgen, ook de stijgende bouwkosten niet in rekening worden genomen en de opgelegde normen toenemen.

De kritiek op de financiering is tweeledig. Het huidige instandhoudingsforfait dat de ziekenhuizen ontvangen, volstaat volgens hen niet om de reële kosten te dekken. Daarnaast wijzen ze ook op het feit dat dit niet geïndexeerd zal worden in 2023. Wat betreft het strategisch forfait is de Vlaamse Regering volgens hen zeer onduidelijk, waardoor onze ziekenhuizen geen langetermijnplannen kunnen uitwerken inzake hun infrastructuur. Deze koepelorganisatie vraagt van u dan ook een helder plan voor de komende tien jaar zodat elk ziekenhuis weet welke werken het wanneer kan uitvoeren en over welke budgetten men de komende jaren zal beschikken.

Ik heb dan ook volgende vragen voor u, minister.

Hoe evalueert u zelf het Vlaamse financieringssysteem voor investeringen inzake ziekenhuizen?

Wat is uw reactie op deze kritiek van Zorgnet-Icuro?

Wat is volgens u de verklaring waarom investeringen jaar na jaar dalen? Op basis van welke argumenten is dit een verantwoorde beslissing?

Hoe komt het dat het instandhoudingsforfait volgend jaar niet geïndexeerd zal worden? Hoe is deze beslissing tot stand gekomen? Is ook bekeken welke impact dat zal hebben op onze ziekenhuizen?

Gaat u in op hun vraag om toch werk te maken van een helder plan zodat de ziekenhuizen opnieuw die langetermijnstrategie kunnen uitwerken? Welke initiatieven neemt u hierrond?

Kunt u verzekeren dat de kwaliteit van de zorg in al onze Vlaamse ziekenhuizen steeds gegarandeerd zal worden, omdat ze dan ook voldoende subsidies zullen ontvangen om hun infrastructuur optimaal te houden en veroudering tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, mijnheer De Reuse, voor de vraag.

Het Vlaamse financieringssysteem voor investeringen inzake ziekenhuizen is in essentie een goed systeem. Voor kleinere werken heb je financiering via het instandhoudingsforfait en voor grotere werken het strategisch forfait. Voor de kleinere werken zijn ziekenhuizen zelf verantwoordelijk en kunnen ze zelf kiezen hoe de middelen op de meest efficiënte manier worden ingezet. Voor de grote, ingrijpende werken is er een akkoord van de Vlaamse overheid nodig en deze werken dienen, met uitzondering van de dringende of onafwendbare projecten, te passen binnen een regionaal en individueel zorgstrategisch plan. Dat is op zich een goede methodiek.

De zorgstrategische plannen moeten ons ervan verzekeren dat de investeringen inderdaad passen binnen de behoeftes die er zijn op het terrein en dus enkel die gebouwen gebouwd worden die nodig zijn en op een schaal die passend is voor de regio. Deze zorgstrategische plannen beginnen stilaan vorm te krijgen en zullen dan ook in de nabije toekomst gebruikt worden om de prioriteiten te bepalen voor de toekenning van de strategische forfaits.

Het opstarten van de beoordelingscommissies voor de zorgstrategische plannen heeft wat meer tijd gekost dan initieel gepland, maar minister Crevits heeft de commissie voor het zomerreces aangesteld en in november zullen de eerste regionale zorgstrategische plannen beoordeeld zijn. Met de opstart van de beoordelingscommissie komen we tegemoet aan een belangrijke bekommernis die ook geuit is door Zorgnet-Icuro. We moeten nu de resultaten daarvan afwachten.

Een ander aandachtspunt dat door de ziekenhuisdirecties naar voren wordt gebracht, is de impact van de sterk gestegen bouwkosten op het bouwbudget. Dat is natuurlijk een realiteit bij alle bouwwerken. We evalueren of een aanpassing van de forfaits nodig zal zijn om daaraan tegemoet te komen. Het is echter aangewezen even af te wachten in welke mate de bouwkosten al dan niet zullen stabiliseren en op welk niveau, want bij ziekenhuisrenovaties gaat het altijd over projecten op langere termijn. Het is dus moeilijk om dit nu al helemaal in te schatten.

Wat uw derde vraag betreft: omdat de regering niet wenste dat de hervorming dringende bouwprojecten te zeer zou vertragen, werden vorig jaar en aan het einde van de vorige legislatuur een aantal zogenaamde precaire dossiers goedgekeurd. Het gaat dan over dringende dossiers die niet moeten wachten op een beoordeling van het zorgstrategisch plan.

Naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen vorige week heeft de Vlaamse Regering ook het precaire karakter van de ingediende bouwdossiers van het UZ Gent en het UZ Leuven erkend en voor de projecten van beide ziekenhuizen samen wordt de minister van Welzijn gemachtigd ten belope van 40 miljoen euro strategische forfaits toe te kennen. Dat is al een stap vooruit. De noodzaak aan vernieuwingsinvesteringen in beide universitaire ziekenhuizen stond immers buiten elke discussie.

De regering – en dat is wel belangrijk – besliste eveneens dat andere mogelijke aanvraagdossiers een evaluatie van hun zorgstrategische plannen moeten doorlopen. Voor deze dossiers werd ook al een machtiging van 50 miljoen euro gereserveerd. Dat biedt dus de mogelijkheid om daar de komende jaren toch ook al belangrijke stappen vooruit te zetten.

Het is belangrijk dat de ziekenhuisdirecties dus weten dat er budget beschikbaar is en dat het dossier eerst in het kader van de zorgstrategische planning moet worden geëvalueerd. Wat er dan ook effectief zal kunnen worden beslist, zal afhangen van de dossiers die worden ingediend, gelet op het budgettaire kader van 40 miljoen plus 50 miljoen euro.

De beslissing tot eenmalige niet-indexatie van het instandhoudingsforfait was een beslissing genomen bij de begrotingsopmaak 2022 die deel uitmaakte van de afspraken binnen de Vlaamse Regering om het traject richting begrotingsevenwicht aan te houden. Op het moment dat deze beslissing werd genomen, betekende dit een besparing van 5,5 miljoen euro. Vandaag is de situatie natuurlijk anders met een hogere inflatie. Door de hogere afgevlakte gezondheidsindex zal dit bedrag in realiteit hoger liggen. De extra besparing zouden we graag opnieuw inzetten binnen de ziekenhuissector.

Het instandhoudingsforfait stijgt in de begroting 2023 met 9 miljoen euro of 6 procent ten opzichte van het budget 2022. We bekijken dus op welke manier we die extra besparing opnieuw kunnen inzetten voor de ziekenhuissector.

Zoals daarnet al aangegeven, heeft de Vlaamse Regering een budgettair meerjarenperspectief beslist.

Het bouwen van een nieuw ziekenhuis vergt een zeer lange voorbereiding. We begrijpen dat de directies graag snel zekerheid krijgen over de subsidiemogelijkheden. Met de inspanning die bij deze begrotingsopmaak is gedaan, zullen belangrijke projecten kunnen worden gerealiseerd. Het komt erop aan regelmatig de noden te evalueren en zo nodig bijkomende machtigingen te voorzien.

De kwaliteit van de zorg is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van elk ziekenhuis zelf. Het is onze verantwoordelijkheid om binnen het globaal budgettair kader van de Vlaamse overheid te zorgen voor een adequate betoelaging voor de infrastructuur van de ziekenhuizen.

Het is in elk geval zo dat, globaal gezien, de bestaande ziekenhuisinfrastructuur in Vlaanderen nog steeds uitstekend is, maar dat je uiteraard tijdig vervangingsinvesteringen moet voorbereiden. Nieuwe gebouwen voldoen ook aan de nieuwste energienormen en bieden opportuniteiten om de patiëntenflow efficienter te organiseren en zo het tijdverlies voor het personeel te verminderen.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord.

Gevolg gevend aan een vraag van de voorzitter, had ik ook al een tweede vraag schriftelijk gesteld om wat meer in de diepte te gaan. Ik heb er spijtig genoeg nog geen antwoord op gekregen hoewel de termijn al een week verstreken is.

Er is nu een studie voor de herziening van het huidige financieringssysteem. De Vlaamse overheid heeft daartoe in 2018 een opdracht gegeven aan het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin om een onderzoek te voeren naar de opportuniteiten en de waarde van de parameters van de infrastructuurforfaits.

Minister, de studie zal al wel afgewerkt zijn maar is nog niet vrijgegeven. Wanneer zal die worden vrijgegeven en wanneer kunnen wij daar kennis van nemen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Het is heel goed dat er vanuit de Vlaamse Regering heel veel aandacht wordt gegeven aan ziekenhuisinfrastructuur. De dag van vandaag zijn er heel veel ziekenhuizen toekomstplannen aan het maken voor nieuwbouw enzovoort.

Ik wil nog eens het belang van de regioziekenhuizen aanhalen. Ik weet dat Vitaz in het Waasland een heel groot dossier heeft lopen voor nieuwe infrastructuur.

Dat er nu aan de precaire dossiers aandacht wordt gegeven, is heel goed. Maar het is ook belangrijk om in het kader van de financiering en, zoals u zei, in het kader van de bijkomende prijzen voor energie en materialen, waardoor heel veel dossiers dus duurder zijn geworden, de ziekenhuizen die wachten op financiering duidelijkheid en vooral zekerheid te geven over wanneer hun dossier zal worden behandeld. In november moeten we meer duidelijkheid kunnen geven aan die ziekenhuizen; dat lijkt mij een heel goede zaak.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In het regeerakkoord hebben we gesteld dat we dossiers willen stimuleren die gestoeld zijn op innovatieve concepten op het vlak van samenwerking binnen een netwerk. Hoe wordt aan dat engagement tegemoetgekomen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Voorzitter, de studie waarnaar u verwees kan op korte termijn worden vrijgegeven. Dat zal niet meer zo lang duren, laat ik mij vertellen.

Collega Saeys, het antwoord op uw laatste vraag moet ik nog even schuldig blijven. Ik heb daar geen zicht op.

Collega De Reuse, ik ben het uiteraard eens met uw analyse.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik kijk uit naar de studie. Het is duidelijk dat goede ziekenhuisinfrastructuur zorgt voor goede zorg. Ik verwijs graag naar de Septemberverklaring, waarin minister-president Jambon zei dat de echt grote bedragen op de begroting in ons onderwijs zitten, in welzijn en in infrastructuur. Zullen we daarop op dit moment besparen? Natuurlijk niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedeeltelijke terbeschikkingstelling van persoonsvolgende budgetten aan personen met een beperking in prioriteitengroep 2
– 3673 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het experiment met deelbudgetten voor personen uit prioriteitengroep 2
– 3694 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de deelbudgetten in het kader van de ondersteuning van personen met een handicap
– 3707 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onderzoek naar de noden van personen met een beperking in prioriteitengroep 3
– 3719 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dat zijn veel gekoppelde vragen. We hebben het in dit parlement al over veel onderwerpen gehad en nu komt dit ook op uw bord te liggen.

De Vlaamse Regering besliste tijdens de zomer om een experiment op te zetten met betrekking tot de toekenning van gedeeltelijke terbeschikkingstellingen van persoonsvolgende budgetten voor personen met een beperking in prioriteitengroep 2. In mensentaal wil dat zeggen dat personen die in prioriteitengroep 2 zitten, nog altijd recht hebben op hun volledige budget, maar dat ze in afwachting daarvan

deeltijdse budgetten zullen krijgen, in ieder geval de langst wachtenden. De bedoeling is om na te gaan of en in welke mate die werkwijze een tijdelijke of alternatieve oplossing kan bieden voor de noden van die groep.

Het gaat over een budget van 20 miljoen euro. Zoals de meesten onder jullie weten, is dat bedrag zeker niet toereikend om heel die groep een budget te geven, zelfs geen gedeeltelijk budget. Daarom heb ik de volgende vragen, in de mate dat u ze kunt beantwoorden. Ik heb er alle begrip voor dat sommige antwoorden later volgen.

Hoeveel personen met een beperking uit de prioriteitengroep 2 zullen beschikking krijgen over een gedeeltelijk budget?

Wanneer zullen die deelbudgetten worden toegekend?

Hoe zal het werken met gedeeltelijke terbeschikkingstellingen juridisch afgedekt worden? Dat is heel belangrijk. Welke positie zal het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) innemen tegenover personen die een volledig budget opeisen en daarvoor eventueel ook naar de rechtbank stappen? Hoe zit het met het juridische recht om toch een volledig budget te krijgen?

Wat zijn de vooruitzichten van de mensen die een gedeeltelijk budget krijgen om finaal over hun volledige budget te kunnen beschikken? Uiteraard is er daar extra budgettaire ruimte voor nodig. Welke procedures zijn er daarvoor vastgesteld? Op die manier kunnen mensen duidelijk maken dat ze blij zijn dat ze een deel van het budget krijgen, maar dat de zorgnood nog zo groot is dat ze nog altijd over een volledig budget wensen te beschikken.

De gedeeltelijke terbeschikkingstelling is een experiment. Die term heeft ook al voor wat discussie gezorgd. Hoelang duurt dat experiment? Wie zal dat evalueren? Wat gebeurt er met de mensen die een gedeeltelijk budget krijgen als het experiment is afgelopen? Zal dat systeem op lange termijn blijven bestaan?

Dan heb ik nog een vraag over wat er gebeurt met mensen in prioriteitengroep 3, maar daar zal ik straks nog even op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Ik zal niet mijn hele vraag herhalen, want de collega heeft een goede inleiding gegeven. Ik zal mijn vragen kort stellen, maar die zijn vrij gelijklopend.

Er komt een onderzoeksopdracht. De timing daarvan is heel belangrijk. Wat is die timing? Wie zal die onderzoeksopdracht uitvoeren? Het is belangrijk om een zicht te hebben op wie dat zal doen.

Wat is de timing van het experiment zelf? De collega heeft ook al gezegd dat mensen met een beperking niet graag het woord ‘experiment’ horen. Misschien kan het kabinet zoeken naar een andere term.

Er zal worden gewerkt met deelbudgetten. Bent u van plan om dat ook te doen bij andere groepen? Ik heb zelf in de conceptnota jongeren met een beperking voorgesteld met eventueel een startbudget.

Deze vraag is al meermaals gesteld, maar ik wil ze nog eens heel duidelijk stellen: zijn de deelbudgetten volledig juridisch afgedekt?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, deze vraag over de prioriteitengroepen en de deelbudgetten is ondertussen een evergreen.

In juli maakte minister Crevits haar nieuwe investeringen in de gehandicaptensector bekend. In totaal zou ze 40 miljoen euro uittrekken voor een betere ondersteuning van personen met een handicap. Hierbij wordt ook de piste van de deelbudgetten uitgerold. De helft van het toegekende budget wordt dan toegekend aan de personen die al het langst wachten in deze prioriteitengroep. Volgens de minister kan dit budget helpen om toch al mantelzorgers te ontzorgen. Opmerkelijk is dat mensen die hiervoor in aanmerking komen, zelf kunnen beslissen of zij het deelbudget al dan niet aanvaarden. Ten laatste in het najaar zouden personen die hiervoor in aanmerking komen een brief ontvangen van het VAPH.

Hoe is het overleg met de sector verlopen om tot deze beslissing van het gebruik van deelbudgetten te komen? Werd de doelgroep, in dit geval de personen uit prioriteitengroep 2, ook bevraagd over hun mening in verband met mogelijke deelbudgetten?

De deelbudgetten zouden gebruikt worden voor een kwart van de personen uit prioriteitengroep 2. De minister gaf in het verleden al aan dat zij het zeer belangrijk vindt om personen perspectief te bieden. Onderzoekt de minister op welke manier de andere wachtenden binnen prioriteitengroep 2 ondersteund kunnen worden en dus ook perspectief krijgen?

Wat gebeurt er indien personen weigeren om een deelbudget te aanvaarden? Zal een persoon verder op de wachtlijst dan de kans krijgen om een deelbudget te ontvangen?

Welke resultaten zijn er voortgekomen uit de bevraging van prioriteitengroep 3 en welke initiatieven neemt de minister ten gevolge hiervan?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Er is een analyse aangekondigd van de grote prioriteitengroep 3. Daaruit zou blijken wat de exacte noden van die prioriteitengroep zijn. Dat is heel belangrijk, niet alleen voor het heden maar vooral ook voor de toekomst. Ik denk altijd op de lange termijn. Dat is echt belangrijk als we het probleem van de wachtlijsten fundamenteel willen aanpakken. Prioriteitengroep 3 is daarin heel belangrijk. Die analyse werd aangekondigd voor de zomer. Is er nu een duidelijk zicht op de concrete noden in die prioriteitengroep 3? Kunnen we dat hier weldra in het lang en breed bespreken? Of zit dat nog altijd bij het VAPH, en zal dat nog even op zich laten wachten?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank u voor de vragen over dit bijzonder belangrijke thema rond een – hoe zou ik het moeten noemen – pilootproject over prioriteitengroep 2, waarbij de gedeeltelijke terbeschikkingstelling het innovatieve aspect was.

Uit de simulaties van het VAPH blijkt dat 1100 personen in prioriteitengroep 2 een gedeeltelijke terbeschikkingstelling krijgen.

Zodra de publicatie van deze regelgeving in Het Staatsblad verschijnt, worden de brieven verstuurd. Het VAPH plant dat in de loop van deze maand, met een startdatum voor het persoonsvolgend budget op 1 november 2022. Dat is de planning.

Vanuit het kenniscentrum Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) zal deze opdracht gegund worden. We hopen in oktober het onderzoek te kunnen starten. Deelname aan dit onderzoek is niet verplicht voor de gebruikers met een deelbudget en voor de zorgaanbieders, al zullen we toch oproepen om actief deel te nemen. We streven er immers naar om voor de zomer van 2023 de adviezen van deze onderzoekers te kunnen krijgen om op basis hiervan beleidsvoorstellen te kunnen doen.

Let wel: dit heeft geen invloed op de duurtijd van de terbeschikkingstellingen. Zij krijgen een gedeeltelijke terbeschikkingstelling van onbepaalde duur. De timing – voor de zomer van 2023 – heeft daar geen impact op.

Er zijn heel wat vragen over de juridische afdekking. In de regelgeving is voorzien dat de persoon met een handicap die het deelbudget niet wenst, dit kan weigeren. Hij zal volgens de geldende regeling wat betreft prioritering zijn volledige budget dan later ontvangen.

Het is evident het recht van elke persoon met een handicap om tegen een beslissing in beroep te gaan. Dat geldt dus ook voor dit experiment of dit pilootproject. Wij kunnen geen voorspellingen doen over hoe de rechtbanken zullen oordelen, maar het VAPH gaat er wel van uit dat er voldoende garanties zijn dat de posities van het VAPH juridisch onderbouwd zijn en dus voor de rechtbank gevrijwaard kunnen worden.

Ook de Raad van State zag in zijn advies geen bepalingen die aanleiding kunnen geven tot enige vorm van ongelijke behandeling of benadeling van de personen met een handicap aan wie een deelbudget wordt toegekend. Ook hier geldt dat we geen voorspellingen kunnen doen met betrekking tot de uitspraken van andere rechters. Maar het advies van de Raad van State geeft natuurlijk wel het nodige comfort.

Hoe zit het met de vooruitzichten voor de mensen? We hebben er prioritair voor gekozen om de wachttijden in prioriteitengroep 1 terug te dringen. Dat was het afgelopen jaar toch de belangrijkste beslissing. We zetten nu 22 miljoen euro in om via de deelbudgetten voor mensen in prioriteitengroep 2 snel te werken. We willen nu eerst evalueren hoe het werken met deelbudgetten verloopt. Maar het besluit is ook duidelijk met betrekking tot de toekenning van de rest van het deelbudget. Dit verloopt volgens de huidige regeling rond prioritering en toekenning van de middelen. Wanneer een persoon oordeelt dat de ondersteuningsnood of dringendheid wijzigt, kan men natuurlijk altijd een herprioritering aanvragen.

Er is ook gevraagd om het ook bij andere groepen in te zetten. We wachten graag eerst de beleidsadviezen van de onderzoekers af alvorens deze uit te breiden naar andere doelgroepen.

Er is gepeild naar het overleg met de sector. De ontwerpregelgeving werd meermaals besproken op het raadgevend comité van het VAPH. De gebruikers worden vertegenwoordigd door de gebruikersverenigingen en bijstandsorganisaties. Zoals ik ook al aangaf in het parlement, was de piste om te werken met deelbudgetten ook al voorgedragen door het consortium #ikwachtmee, waar zowel gebruikers als zorgorganisaties deel van uit maken. Het is ook onze bedoeling om gebruikers vol te betrekken bij het flankerende onderzoek.

Er waren vragen over de wachtlijsten en de impact van een deelbudget op de wachtlijst. Er is 20 miljoen euro voorzien om gedeeltelijke terbeschikkingstellingen te doen. Er zal per kwartaal gemonitord worden of er wijzigingen zijn door weigeringen, overlijden of terbeschikkingstellingen in een ander prioriteitengroep, zodat deze budgetten aan een andere zorgvrager ter beschikking gesteld kunnen worden en de 20 miljoen euro zo volledig mogelijk benut wordt.

Wat is de stand van zaken van de analyse van de noden van de prioriteitengroep 3? Begin juli 2022 werd aan het raadgevend comité een beleidsdocument voorgesteld. Hierin gaf het VAPH een aantal aanbevelingen. Het gaat om een zeer diverse groep en de vragen werden niet altijd correct geïnterpreteerd, dus we moeten voorzichtig zijn om conclusies te veralgemenen. Er blijkt veel nood aan praktische hulp over alle groepen heen. Het zou interessant zijn om dit verder te onderzoeken. Mensen blijken niet altijd voldoende op de hoogte van hun rechten. Verdere rechtenverkenning op maat voor alle personen met een handicap is nodig.

We geloven in gesprekken op maat die zoeken naar welke oplossingen vandaag wel al gegeven kunnen worden over alle domeinen en sectoren. Hierbij kan ook een rechtenverkenning op maat aan bod komen. We kijken hierbij ook naar het belang van informele en minder handicapspecifieke zorg. Een groot aantal vragen is niet meer actueel, het blijft moeilijk om hier een heel concreet beeld over te krijgen. Deze aanbevelingen werden ruim besproken op het raadgevend comité. We bekijken momenteel met het VAPH hoe we hiermee verdergaan.

De analyse heeft een aantal duidelijke tendensen aangetoond, maar het blijkt inderdaad vooral dat het om een heel diverse groep gaat. Momenteel wordt bekeken of en hoe die tendensen verder verfijnd kunnen worden om een beter zicht te krijgen op de noden van die groep. De bevraging was zeer algemeen en tegelijk uitgebreid om ze zo toegankelijk mogelijk te houden. Het zou nuttig zijn om op bepaalde thema's zoals de nood aan praktische hulp dieper te bekijken.

Een deel van de personen met een handicap wordt vandaag al geholpen via de rechtstreeks toegankelijke hulp en de reguliere ondersteuning. Op dat laatste hebben we niet voldoende zicht. Het is niet duidelijk in hoeverre dit voor hen op dit moment een voldoende oplossing is dan wel enkel de dringendste noden lenigt. Een even groot deel heeft ook nood aan intensievere ondersteuning door hun zware zorgzwaarte.

Enkel de zorgvragers zelf werden bevraagd. We zijn ons bewust van de impact op het netwerk en nemen dit ook mee in de conclusies, maar een aparte bevraging is er niet geweest.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, dank u. Ik heb een aantal beschouwingen.

Heb ik dat goed gehoord: het aantal personen voor de gedeeltelijke budgetten is 1100? *(Instemming)*

Misschien kunt u niet direct antwoord geven, maar het is misschien goed om mee te nemen. Wat de gedeeltelijke budgetten betreft, als mensen daar vrijwillig in willen stappen, wat hier het geval is, is dat een goede zaak. Het is vrijwillig en wat ze kunnen krijgen, is welkom. Ze zijn bereid om alvast dat gedeeltelijke budget te aanvaarden. Als mensen al geholpen zijn, is dat prima. Dat ontslaat ons natuurlijk niet van de plicht om de hele zorgnood, die in veel gevallen nog complexer zal zijn dan het budget dat ze krijgen toegewezen, niet uit het oog te verliezen. Daarom ben ik wel blij met dit systeem. Het gedeeltelijke budget betekent niet dat men het recht verliest op een volledig budget. Dat ontslaat ons ook niet van de plicht om in dit parlement verder na te denken hoe we de wachtlijsten met de volledige budgetten op termijn helemaal kunnen laten verdwijnen. In die zin ben ik een voorstander van het pilootproject dat de mensen toch al vooruithelpt waar het nodig is, en ben ik er voorstander van dat dit op vrijwillige basis gebeurt en dat we die volledige zorgvraag niet vergeten.

Wat prioriteitengroep 3 betreft, ben ik iets minder optimistisch. Ik neem aan dat het voorlopige conclusies zijn en dat er nog zaken over zullen volgen. Maar dat het onzeker is welke vragen daarvan actueel zijn en dat vele mensen op die lijst misschien ook op andere manieren worden geholpen – u hebt daarvan voorbeelden aangehaald –, dat zijn zaken die ik al wist. Dat wist iedereen hier, en dat is ook al een paar keer aan bod gekomen. Het was net de bedoeling van die hele oefening om dat datagewijs in kaart te brengen en een goed zicht te kunnen hebben op basis van statistische modellen enzovoort, om na te gaan hoe we die groepen beter kunnen indelen zodat de echte zorgnoden voor persoonsvolgende budgetten overblijven en we het andere deel eventueel naar andere hulp kunnen toeleiden.

Als ik het goed begrijp, is dat op dit moment nog niet gebeurd en is er eerder een algemeen gevoel over hoe het met die prioriteitengroep staat. Dat volstaat voor mij niet. Er moet echt werk van worden gemaakt om die hele groep datagewijs in te delen. Meten is weten, en zo kunnen we weten wat de exacte zorgnood is. Dat is echt essentieel. Als we die wachtlijsten willen oplossen, moeten we een volledig beeld hebben van die prioriteitengroep 3. Ik hoop dat we daar verder aan kunnen werken en dat het VAPH zich niet houdt aan deze voorlopige conclusies.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Het waren er heel wat. Misschien heb ik het gemist, maar ik heb u gevraagd wie de onderzoeksopdracht zal doen. Misschien hebt u het gezegd, maar ik heb het niet gehoord.

Ik ben nog niet helemaal overtuigd van dit pilootproject. U zegt dat die mensen voor onbepaalde duur een deelbudget zullen krijgen. Ikzelf en ook andere mensen, vooral de mensen die dat deelbudget zullen ontvangen, vragen zich af wat het perspectief voor de toekomst dan is. U hebt duidelijk gezegd dat het voor onbepaalde duur is. Dat is niet echt geruststellend voor die doelgroep.

U zegt ook dat men altijd in beroep kan gaan. U hebt heel duidelijk gesteld dat de Raad van State er wel gerust in is. Maar we zien dat ook bij andere acties in deze doelgroep: er zijn er altijd die in beroep gaan. Minister, stel dat ze in beroep gaan en gelijk krijgen, vanwaar zal dat geld dan komen? Ik hoop dat dat dan niet ten koste zal gaan van wie nu nog wacht of wie in prioriteitengroep 1 wacht. Want dan zullen we die 18 maanden daar niet meer kunnen halen. Dat is mijn bezorgdheid.

Misschien zoek ik niet goed genoeg, maar ik vind het rapport van prioriteitengroep 3 online niet terug. Kunnen wij dat rapport eventueel ontvangen?

Ik hoor u zeggen dat er onvoldoende zicht is en dat er nog onduidelijkheid is. Ik heb al meermaals het voorstel gedaan om eerder de hele groep te bevragen in plaats van de drieduizend personen – want zoveel waren het er, als ik mij niet vergis. Zo kunnen we er voldoende zicht op krijgen. Want we zullen starten met de rechtstreeks toegankelijke hulp. Er komen nog heel wat pilootprojecten. Als we hen gericht willen helpen, dan lijkt het mij nog altijd beter om de hele groep te bevragen. Op die manier kunnen we er een beter zicht op krijgen.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het pilootproject blijft al bij al toch een noodgreep om de mensen die recht hebben op een volledig budget deels tevreden te stellen en om deels tegemoet te komen aan hun hulpvraag. Zij blijven natuurlijk wel recht hebben op een volledig budget.

U bent ingegaan op de juridische afdekking. Men kan dat inderdaad weigeren. Maar sommigen stellen zich de vraag of ze, indien ze instappen in dat pilootproject en gaan voor het deelbudget, dan nog dezelfde prioriteit blijven houden in de rij voor de volledige tegemoetkoming, het volledige budget.

Wat prioriteitengroep 3 betreft, is de vraag eigenlijk: zijn uw gegevens nog actueel, bent u eigenlijk nog hulpbehoevend? Uit uw antwoord blijkt er nog heel wat onzekerheid. Er is inderdaad slechts een deel bevraagd en er is een heel ruim tijdskader. Die mensen ervaren heel wat onzekerheid en willen graag een concreet tijdskader. Ze willen graag weten wanneer er concreet actie zal worden ondernomen, wanneer het resultaat naar voren zal komen en wanneer u aan de hand van de resultaten actie zult ondernemen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Ik sluit graag aan bij een aantal vragen die gesteld zijn, omdat deze oefening binnen prioriteitengroep 3 echt een moeilijke afweging geweest is. Geef je een vijfhonderdtal mensen een volledig budget? Of geef je iets meer dan het dubbel aantal mensen een gedeeltelijk budget? Binnen Welzijn zijn we gewoon om moeilijke keuzes te moeten maken, maar dit was heel moeilijk. Ik heb altijd begrepen dat de mensen hun plaats behouden. Het is ook heel belangrijk dat mensen die in dit verhaal stappen, goed geïnformeerd worden over de rechten die ze hebben, die ze hadden, die ze opbouwen en die ze behouden. Ik vraag dat er aandacht gaat naar het informeren van de mensen die meegaan in de deelbudgetten, ook omdat ik veel begrip heb voor de vraag. Vandaag akkoord gaan met een deelbudget, neemt het recht op een volledig budget natuurlijk niet weg. Dit vandaag aanvaarden, mag niet de indruk geven dat dit voldoende zal zijn. Het is goed dat we heel duidelijk naar die mensen communiceren wat hun rechten zijn en blijven. Daarvoor hebben we organisaties of dat kan vanuit het VAPH uitgezocht worden.

Verder is het ook belangrijk dat we over prior 3 echt de nodige informatie krijgen, dat we daar meer, beter en een helder zicht krijgen over wie het gaat en hoe we met de middelen die er zijn ervoor kunnen zorgen dat we zoveel als mogelijk tegemoetkomen aan de vragen in de prioriteitengroep 3.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ik sluit me ook graag aan bij deze vraag. Ik heb vooral met een ethische bril naar de vraagstellingen gekeken, in die zin dat ik ook ben gaan kijken of men zomaar mag experimenteren. Je mag dit ook een andere naam geven, maar uiteindelijk ga je dingen uitproberen. Ik heb gevonden dat experimenteren met menselijke proefpersonen tegenwoordig toch aan strenge eisen moet voldoen, om de deelnemers te beschermen. Men moet begrijpelijke taal gebruiken, men moet de mensen informeren over de risico's van het experiment en de mogelijkheid voor een andere behandeling geven.

Wat zijn de risico's van dit experiment? Zijn die duidelijk omschreven? Weten de mensen dat op voorhand? Gaat dat in de brief staan? Want stel dat iemand in problemen geraakt. Bijvoorbeeld, je doet een experiment met jonge kinderen en je geeft die maar de helft van de voeding. Die gaan na een tijdje honger lijden. Men gaat ingrijpen en men gaat bijkomende voeding geven. Gaat dit ook bij het experiment gebeuren? Want ik ken situaties van mensen die 24 uur op 24 budget nodig hebben. Geeft u die de helft van het budget? Stel dat die meestappen in het experiment, ze geraken in de problemen en ze krijgen niet de nodige zorg. Gaat u dan ingrijpen? Gaan die mensen die het experiment begeleiden toch ingrijpen en een bijkomend budget geven? Hebben mensen eigenlijk een keuze om niet te kiezen voor dit experiment? Want wat is het alternatief? Eindeloos wachten, want er worden geen perspectieven gegeven.

Wie is het onderwerp van het experiment? Is dat de persoon met een handicap met zijn budget? Of is dat de totale sector, de zorgaanbieders die met een lagere prijs zorg moeten aanbieden? Voor mij is niet echt duidelijk wat juist de focus is.

Om in te gaan op prioriteitengroep 3: ik heb een aantal mensen gesproken die aan dat onderzoek meegewerkt hebben, die de vragen aan de mensen gesteld hebben. Minister, ik ben heel blij dat u als minister van Armoede de fakkel overneemt, want het blijkt dat het vaak gaat over gezinnen, mensen met heel veel financiële problemen. Door het feit dat ze geen budget hebben, krijgen ze nog grotere financiële problemen. Ze weten ook niet waar ze terechtkunnen voor bijkomende middelen. Ze kennen de sociale kaart onvoldoende. Minister, ik raad aan om dat rapport vanuit uw bevoegdheid als minister van Armoede te bekijken en de insteek te doen van hoe u, met wat u aan instrument hebt, kunt proberen om mensen van de prioriteitengroep 3 uit de armoede te halen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Om op dat laatste te antwoorden: we experimenteren uiteraard niet met mensen. We experimenteren met het systeem van financiering, en ik denk dat de term 'pilootproject' misschien wel een betere benadering is.

Om te beginnen: wat betekent dit voor de rechten van de mensen ten aanzien van de situatie voor de zomer? Voor diegenen die weigeren, is het een status quo, en voor diegenen die erop ingaan, een verbetering.

Om ook heel duidelijk te antwoorden op de vraag die gesteld is over of men bepaalde rechten verliest als men weigert ofwel erop ingaat: dat is dus niet het geval. Men blijft op dezelfde plaats staan voor de vraag. Gaat men in op die gedeeltelijke toekenning, dan is men voor een deel gehonoreerd. Voor het andere deel blijft men op dezelfde plaats staan. Men verliest niets door erop in te gaan, men verliest ook niets door er niet op in te gaan. In die zin denk ik ook dat het zeker voor niemand een negatievere situatie is dan voor deze zomer. Dat is wel een belangrijk punt.

Het centrale woord daar is inderdaad vrijwilligheid. Het is een vrijwillige beslissing die iedereen neemt. De brieven die gestuurd worden, worden ook samen met de gebruikersorganisaties opgesteld om ze zo begrijpelijk mogelijk te kunnen aanbieden. Door de vrijwilligheid maken wij ons ook sterk dat er juridisch geen probleem is. Er is niemand die rechten verliest, niemand. Er zijn er enkel een aantal van diegenen die erop ingaan, die op een eerder tijdstip dan zonder dit pilootproject een deel van hun rechten zouden krijgen. Ik ben ooit nog advocaat geweest: je moet altijd met twee woorden spreken als rechtbanken daarover zouden gaan, maar ik zie niet onmiddellijk in waarom mensen er baat bij zouden hebben om dit aan te vechten, omdat iedereen ofwel gelijk blijft ofwel vooruitgaat.

Ik heb effectief ook geantwoord op de vraag rond de gunning van het onderzoeksproject. Het Kenniscentrum WVG zal dat nog gunnen. Dat zal dus op korte termijn ook beslist worden. Dat wat betreft de prioriteitengroep 2.

Wat betreft prioriteitengroep 3: daar is het wel zo dat het rapport – we hebben aan het VAPH ook gevraagd om dat online te zetten, dus dat zou normaal gezien elk moment online moeten kunnen komen – een aantal interessante overwegingen bevat, maar ik ben het er wel mee eens dat het nog uitgediept kan worden. Men geeft ons mee dat het gaat over een steekproef, een bevraging bij mensen in prioriteitengroep 3, die representatief zou zijn. Op dat vlak is de wetenschappelijke basis voldoende. Maar het is inderdaad juist – dat is ook in mijn antwoord aan bod gekomen – dat bepaalde zaken verder uitgediept moeten worden. Want het gaat in heel wat richtingen. Het is moeilijk om hiermee beleidsmatig alomvattende conclusies te trekken. Wel is het zo dat bepaalde deelconclusies relevant zijn, bijvoorbeeld dat er rond rechtenverkenning extra gewerkt moet worden. Dat is, denk ik, wel een heel interessante aanbeveling die erin voorkomt en waarmee we ook onmiddellijk aan de slag kunnen. Maar dat we daar nog verder rond moeten werken, is heel duidelijk.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Heel kort, beschouwend: de taak die voor ons in het parlement is weggelegd, is de toekomst voor te bereiden en ervoor te zorgen dat we op basis van kennis en data een gedegen plan kunnen voorleggen over hoe we die wachtlijsten nu eens definitief en voor altijd wegwerken en welke budgetten daarvoor nodig zijn, zodat er hopelijk – als het niet meer in deze legislatuur is, dan wel in de volgende – werk van gemaakt kan worden. Ik wil niet in een situatie zitten zoals in de vorige legislatuur, toen er op het einde werd gezegd: 'Goh ja, hoeveel zou dat kosten om al die wachtlijsten weg te werken? We denken anderhalf miljard euro.' We moeten echt meer kennis hebben over wat we concreet moeten doen, en daarom blijft de analyse van prioriteitengroep 3 echt zeer belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Dank u wel, minister, ook voor de vraag aan het VAPH om het online te zetten. Dat is altijd interessant voor ons, om het duidelijk te kunnen bekijken.

Ik denk dat het heel belangrijk is om dit pilootproject – zo zullen we het maar noemen – goed te kunnen volgen en dat er een duidelijke evaluatie gaat komen om te zien wat de mensen nu met hun deelbudget gaan doen. Gaan ze toch al een heel stuk vooruit? Misschien komen ze ook wel gewoon toe. Dat gaan we moeten zien. Ik denk dat dit in de toekomst nog wel eens aan bod zal komen in de commissie.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Dank u wel, minister.

Het pilootproject is natuurlijk beter dan niets voor hen die er beter van worden, maar we mogen niet uit het oog verliezen dat deze mensen nood hebben aan die ondersteuning en dat hun ook die volledige ondersteuning beloofd werd. Ze hebben die reeds gekregen. Ik denk dat dat toch vooral hetgeen moet zijn waar u en deze Vlaamse Regering dringend werk van maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad voor het wetenschappelijk onderzoek naar geestelijke gezondheid – 3704 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De Hoge Gezondheidsraad stelde vast dat onderzoek naar geestelijke gezondheid minder ontwikkeld is en sterk ondergefinancierd in vergelijking met onderzoek naar lichamelijke gezondheid. De middelen gaan vooral naar fundamenteel onderzoek en minder naar onderzoek over preventie, opsporing, screening, diagnose, behandeling, ziektebeheer en innovatieve zorg. Daarom heeft de raad drie aanbevelingen geformuleerd. Ten eerste moet de creatie van een platform voor kennisuitwisseling een overzicht geven op het bestaand onderzoek over geestelijke gezondheidszorg zodat we een totaalbeeld hebben van wat er dan niet bestaat om zo te weten over welke problematieken nog te weinig geweten is. Een tweede aanbeveling is de verbetering van de kwaliteit van de gegevens zodat datasets gemakkelijker te vergelijken zijn. Ten slotte maakt de ontwikkeling van een gezamenlijke strategische onderzoeksagenda het mogelijk aan beleidsmakers en financieringsinstanties een goed beargumenteerde prioriteitenlijst aan te bieden.

Geestelijke gezondheidszorg is een gedeelde bevoegdheid met de gemeenschappen en gewesten. Meer wetenschappelijk onderzoek is belangrijk ter ondersteuning van het Vlaamse beleid op het vlak van geestelijke gezondheidszorg. Daarom heb ik de volgende vragen.

Bent u bereid om voor de uitvoering van de drie aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad samen te werken met de federale overheid en andere gemeenschappen en gewesten om een platform voor kennisuitwisseling te realiseren? Hoe ziet u de ontwikkeling van een mogelijk platform voor kennisontwikkeling?

Wetenschappelijk onderzoek is een bevoegdheid van de gewesten via het FWO, maar ook de federale kenniscentra, zoals het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) en Sciensano, doen heel wat onderzoek. Bestaat er vandaag al een overleg over de onderzoeken die men wil doen inzake geestelijke gezondheidszorg ? Zo niet, bent u bereid om mee te werken aan een overleg tussen de verschillende betrokken onderzoeksinstellingen en het eventueel op gang te trekken om te komen tot een gezamenlijke onderzoeksagenda?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ook hier zie ik linken met mijn andere bevoegdheid, voor Jeugd. Toen ik in de coronacrisis aan jongeren vroeg wat hun belangrijkste zorg was, waren er altijd twee antwoorden: ten eerste voldoende ruimte voor jonge mensen, gaande van jeugdhuizen tot speel-, sport en ontspanningsruimten, en ten tweede mentaal welzijn. Het valt me op dat we het normaal vinden dat we heel sterke voorzieningen hebben in Vlaanderen en België voor fysieke zorg, voor al wat het lichamelijke betreft, voor ziekenhuizen en dergelijke meer. Maar de psychologische en psychiatrische ondersteuning is veel minder evident en minder ingeburgerd. Dat is blijkbaar in het wetenschappelijk onderzoek ook het geval.

De creatie van een platform voor kennisuitwisseling om een totaalbeeld te krijgen van het bestaande onderzoek in de geestelijke gezondheidszorg kan zeker een meerwaarde hebben. Daardoor zou er meer zichtbaarheid zijn voor bestaand onderzoek en wordt het mogelijk om leemten in het onderzoek beter op te sporen. Zoals in de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad staat opgenomen kan er daarvoor mogelijk gekeken worden naar een uitbreiding van de 'COVID-19-paper repository' tot een bredere 'paper repository'. Een voordeel van de covidcrisis is dat we op dat vlak ook wat kennisdeling hebben uitgebreid.

Tijdens de covidpandemie werd de Belgian Mental Health Paper Repository ontwikkeld. Die geeft een overzicht van het bestaand wetenschappelijk onderzoek naar indicatoren van geestelijke gezondheid in België. Die verzameling van relevante studies toonde aan welke gevolgen COVID-19 en de daarmee samenhangende maatregelen hebben gehad voor de geestelijke gezondheid, waaronder de gevolgen voor de meest kwetsbare groepen en mogelijke beschermende factoren.

De Belgian Mental Health Paper Repository is een voorbeeld van hoe een dergelijk platform de uitwisseling van informatie kan vergemakkelijken, samenwerking kan bevorderen, en integratief en innovatief onderzoek kan stimuleren. We staan daar positief tegenover en zijn zeker bereid om samen te werken met de federale overheid als een dergelijk initiatief genomen wordt.

Op dit moment is er nog geen structureel overleg over de beleidsmatige onderzoeken die in België gebeuren inzake geestelijke gezondheidzorg. Iedere overheid vraagt onderzoek aan vanuit zijn eigen specifieke bevoegdheden en beleidsprioriteiten. Het is wel zo dat bijvoorbeeld het KCE jaarlijks een oproep voor onderzoeksvoorstellen doet, en op die manier kunnen ook andere overheden suggesties doen. Ik geef een ander voorbeeld. Het KCE-onderzoek nr. 318A over de organisatie van de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen in België werd op vraag van de interkabinettenwerkgroep (IKW) over geestelijke gezondheidszorg, de interfederale IKW over geestelijke gezondheidszorg die opereert onder de interministeriële conferentie (IMC) Volksgezondheid, geïnitieerd. Naar aanleiding van concrete gedeelde beleidsnoden is het dus wel mogelijk dat er samenwerking is tussen verschillende overheden en over verschillende onderzoeksinstanties heen, maar dat is niet ingebed in structurele afspraken.

Onderzoek over geestelijke gezondheidszorg in opdracht van de Vlaamse overheid wordt toegewezen aan het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wanneer het over beleidsmatig onderzoek gaat.

Onderzoek over geestelijke gezondheidszorg is maar één aspect. Daarnaast moet er ook ingezet worden op kennisoverdracht naar de actoren in de geestelijke gezondheidszorg en moet men hen hier actief mee aan de slag laten gaan. Dat is ook belangrijk, want anders blijft dat in een kast of in een digitaal archief liggen. Daarin ligt ook een opdracht bij de verschillende partnerorganisaties in Vlaanderen om tot het ontwikkelen en implementeren van methodieken te komen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik ben alleszins blij dat u daar positief tegenover staat. Ik ben er alvast van overtuigd dat dat een meerwaarde kan zijn. Als er iets is wat steeds terugkomt bij de problemen die wij bespreken, is het vaak het gebrek aan onderzoek ervan. Als je dan ziet dat iedereen op zijn domeintje zit te werken en soms dezelfde zaken zit te doen, dan is dat allemaal tijdverlies. Het is beter om samen te werken, goede afspraken te maken over wat eenieder op zich neemt. De bevoegdheden zijn verspreid over de gemeenschappen en de gewesten. Het kan voor iedereen alleen maar een voordeel zijn indien daar structurele afspraken over zouden kunnen worden gemaakt. Dan kunnen we een beter overzicht krijgen van wat er bestaat en wat er nog niet bestaat, hoe dat ten opzichte van elkaar staat, waar de hiaten zich bevinden.

Minister, u zegt zelf dat geestelijke gezondheidszorg altijd een beetje in het verdomhoekje wordt gestopt. Maar met de coronacrisis is dat inderdaad plots toch iets meer op het voorplan getreden. Nu is het momentum gekomen om daar ook op dit vlak voldoende aandacht aan te besteden.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ik heb ook het advies van de Hoge Gezondheidsraad doorgenomen. Hoewel het kort en summier is, trekt het wel enkele zeer belangrijke conclusies, waar we soms veel te weinig bij stilstaan, niet het minst omdat we in dit land, met zijn gemeenschappen en gewesten maar zeker ook op het federale niveau, te weinig investeren in dat fundamenteel onderzoek binnen de geestelijke gezondheidszorg, zeker als we de vergelijking maken met het somatisch onderzoek. In een context waarin een op de vier Belgen, en een op de drie volgens toekomstprognoses, met geestelijke gezondheidsproblemen sukkelt, is dat een zeer pijnlijke vaststelling.

Daar komt nog eens de ondoorgrondelijkheid van het landschap van de geestelijke gezondheidszorg bij, maar ook van de bevoegdheden inzake geestelijke gezondheidszorg. Ik zal heus niet de enige zijn die er bij momenten niet meer goed aan uit geraakt.

Voor het overige kan mijn fractie de drie aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad zeker mee onderschrijven. Ze zijn alle drie evident, wat het des te pijnlijker maakt dat er vandaag nog onvoldoende werk is gemaakt van het delen van kennis en deskundigheid inzake geestelijke gezondheidszorg, van de kwaliteit van de gegevens in het onderzoek naar geestelijke gezondheidszorg, en ten slotte van een onderzoeksagenda die leidt tot beleidsacties. Deze aanbevelingen passen overigens perfect binnen de beleidsnota.

Gelet op de hoge prevalentie van de problematieken van geestelijke gezondheidszorg bij jongeren lijkt het mij belangrijk dat niet alleen Vlaanderen, maar ook u, als minister van Jeugd, een plaats aan die tafel opeist. Misschien kunt u dat meenemen naar de volgende IMC Gezondheidszorg. Hoe dan ook stel ik mijn concrete vraag aan u als minister van Jeugd en niet zozeer als vervanger van minister Crevits: gaat u die plaats aan die tafel opeisen? Vindt u dat zelf zinvol? Welke inspanningen of beleidsvisies moeten er dan specifiek voor de jongeren worden uitgetekend?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel voor de vraag. Als het de komende vier weken is, zal ik sowieso aan die tafel zitten als minister van Welzijn. Op het vlak van de vertegenwoordiging in de verschillende IMC's en in de interfederale werkgroepen en platformen die hier hierrond relevant zijn, zie ik geen noodzaak om dat te wijzigen. We hebben sowieso rechtstreekse contacten met de collega's. Dat is op zich geen probleem.

Mentaal welbevinden is een van de topprioriteiten binnen het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP). Dat is daarin de eerste prioriteit. Daar werken we sowieso transversaal samen met andere collega's, in het bijzonder die van Welzijn en Onderwijs. Het is ook in het onderwijs een belangrijk thema.

Ik ben het er op zich helemaal mee eens dat dit ook vanuit Jeugd een prioriteit is. Maar het is misschien niet noodzakelijk om daar institutioneel wijzigingen aan te brengen omdat we sowieso goed afstemmen bij de voorbereiding van dergelijke vergaderingen wanneer het nodig is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een federale maatregel voor psychologische begeleiding van leerlingen op school
– 3705 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Vanaf dit schooljaar zullen leerlingen op school psychologische begeleiding kunnen krijgen, en dit op basis van een federale regeling. Die zal de vorm aannemen van groepsessies en eventueel ook individuele sessies. Die kunnen plaatsvinden in de school of in een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), maar niet tijdens de lesuren. De leerlingen kunnen er vrijwillig op intekenen. Blijkbaar moet ervoor worden betaald, wel zouden er zeer goedkope tarieven worden gehanteerd. De bedoeling is preventief te werken om te voorkomen dat problemen erger worden en dus ook dat de behandeling ervan langdurig moet zijn.

Er zou hierbij kunnen worden gewerkt rond socialevaardigheidstrainingen, antipestmaatregelen en programma's om emoties te leren reguleren.

Deze psychologische begeleiding staat naast de psychologische ondersteuning die CLB's vandaag al aanbieden. Daarnaast is er natuurlijk ook de psychologische begeleiding die wordt aangeboden door centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's).

Minister, werd over deze maatregel overlegd met de ministers van Onderwijs, en ook met minister Crevits, aangezien minister Vandenbroucke de minister van Volksgezondheid is op federaal niveau?

Hoe verhoudt deze psychologische hulpverlening zich ten aanzien van die van het CLB en de psychologische begeleiding door andere organisaties ?

Leerlingen moeten zich vrijwillig aanmelden en er is ook een kostprijs aan verbonden, al zou die wel laag worden gehouden. Hoe schat u die twee voorwaarden in als mogelijke drempels voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren?

Zelf heb ik eerder ook al gepleit voor initiatieven zoals 'Rust in de klas', waarbij men kinderen leert tot rust te komen om zo aan stressreductie te kunnen doen. Door zulke zeer kleine en uiterst kortdurende oefeningen in de klas kun je al heel wat bereiken, ook wie niet geneigd is zich vrijwillig aan te bieden voor de groepssessies door psychologen. Hoe staat u tegenover dit soort van initiatieven?

De Vlaamse Vereniging van Klinisch Psychologen vindt de maatregel goed, maar vreest te weinig psychologen te hebben om te voldoen aan de vraag. Zijn er omtrent het aanbod garanties geboden aan uzelf en minister Weyts?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Mevrouw Saeys, eerst ga ik in op het overleg met de Vlaamse ministers. Vorig jaar werd in het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) een conventie goedgekeurd met betrekking tot psychologische hulpverlening in de eerste lijn. De afgelopen maanden hebben de netwerken geestelijke gezondheid veel energie geïnvesteerd in het aantrekken van klinisch psychologen en orthopedagogen die willen intekenen in de conventie. Lokaal, binnen de netwerken geestelijke gezondheid en de zorgraden van de eerstelijnszones, wordt momenteel nog verder vorm gegeven aan de conventie. Dit betreft het nadenken over zogenaamde vindplaatsen waar psychologen en orthopedagogen beschikbaar zullen zijn, en op welke manier de hulpverlening aangeboden zal worden, via individuele sessies of groepssessies.

De Vlaamse minister van Welzijn was niet aanwezig bij het overleg tussen de federale overheid Volksgezondheid en het departement Onderwijs. Het kabinet werd wel geïnformeerd over de afspraken die gemaakt zijn omtrent de rol van de CLB's en de scholen bij de implementatie van de RIZIV-conventie.

Ik zal voor zover mogelijk antwoorden op uw vragen, maar de vragen zijn mogelijk ook relevant om te stellen in de commissie Onderwijs.

U vraagt hoe deze hulpverlening zich verhoudt ten aanzien van de dienstverlening van de CLB's en de psychologische begeleiding door andere organisaties.

Via deze specifieke conventie kan er samenwerking zijn met de CLB's. Via die samenwerking kan er een bijkomend aanbod aan psychologische zorg worden voorzien dat aanvullend op de leerlingenbegeleiding van het CLB kan worden ingezet. Het CLB kan dit mee vorm geven en optimale afstemming zoeken met zijn eigen aanbod.

Met de CLB-sector is er een afsprakenkader gemaakt dat vanaf dit schooljaar kan worden toegepast. Het is uiteraard nog te vroeg om te weten welke effecten dit aanbod zal hebben op het terrein, aangezien we nog maar een maand bezig zijn. Het kan bijvoorbeeld een effect hebben op de hulpvragen die worden doorverwezen van CLB's naar externe diensten zoals CAW's of CGG's. Dat zal uit de implementatie moeten blijken. Hierover houdt men vanuit Welzijn contact met minister Ben Weyts.

U vraagt naar mogelijke drempels, onder andere rond vrijwillig aanbieden en de kostprijs. In de afspraken die gemaakt zijn tussen de federale overheid Volksgezondheid en Onderwijs zijn er ook afspraken over de kostprijs van de hulpverlening. Indien die op school gebeurt, kan daarvoor geen bijdrage worden aangerekend aan de kinderen en jongeren. Indien de hulpverlening buiten de schoolmuren plaatsvindt, wordt er wel een eigen bijdrage gevraagd.

Het basisaanbod preventieve gezondheidszorg door het CLB aan alle leerlingen via de systematische contactmomenten en de begeleiding die daar eventueel op volgt vanuit het CLB, blijft uiteraard een belangrijke strategie om ook de meest kwetsbare kinderen te bereiken. Het aanbod van CLB's is gratis, dat spreekt voor zich.

U verwijst naar initiatieven zoals 'Rust in de klas'. Ik ben zeker voorstander van werken aan mentaal welbevinden in de klas. Al de zaken waar u naar verwijst, kunnen zeker ook helpen. Het Vlaams Instituut Gezond Leven ontwikkelde met onze steun eind vorig jaar ook het leerpakket Geluk in de klas. Dat omvat een uitgebreid ondersteuningsaanbod voor het lager en secundair onderwijs dat leerkrachten kunnen gebruiken ter bevordering van het mentaal welbevinden van hun leerlingen. Het ondersteuningsaanbod bestaat onder andere uit een online platform Geluk in de klas en een hybride toolkit genaamd 'Happy Snacks'. Happy Snacks gaat over korte mentale tussendoortjes die vlot ingepast kunnen worden in de dagdagelijkse klasrealiteit. Dat is dus heel laagdrempelig in te vullen door leraars.

Er is ook een concreet lespakket gemaakt, de Geluksdriehoek, om leerlingen in het lager en secundair onderwijs kennis bij te brengen over elementen die het mentaal welbevinden versterken en het geluksgevoel beïnvloeden.

Gezond Leven voorziet daarnaast ook een vormingsaanbod voor leerkrachten en andere onderwijsactoren, en dat heet 'Aan de slag met geluk in je klas'. Zo kunnen leerkrachten laagdrempelig aan de slag met alle materialen.

Dan was er ten slotte de vraag over het voldoende aantal psychologen. Ik denk dat dat een heel pertinente vraag is. Het is één ding om te zeggen dat het theoretisch bestaat, maar het is een andere zaak om ook voldoende mensen beschikbaar te hebben. Aangezien het gaat over een federaal initiatief, kan ik niet inschatten of er voldoende psychologen en orthopedagogen beschikbaar zijn, én gaan intekenen op de RIZIV-conventie. Maar onze administratie is wel uitgenodigd op de overeenkomstencommissie van het RIZIV, die deze overeenkomst opvolgt. We krijgen ook regelmatig een stand van zaken. Daaruit blijkt – en dat is toch positief – dat het aantal afgesloten conventies maand na maand in stijgende lijn gaat. Dat is alvast een positief teken.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord, minister. De sector van de geestelijke gezondheidszorg is voor mij vaak nog een enorm kluwen, moet ik zeggen. De uitleg die u in het begin gaf bewijst dat eigenlijk. Er is het aanbod op school, eventueel het aanbod van de CLB's, het aanbod van het CAW. Het is ook nog niet duidelijk hoe dat allemaal op elkaar zal worden afgestemd. Gebeurt het op school, gebeurt het in het CLB, zullen we genoeg psychologen hebben? Mij is het eigenlijk nog niet echt duidelijk.

Het is inderdaad zo, en het staat ook in het regeerakkoord, dat we eigenlijk meer moeten inzetten op die psychologische kleine ingrepen – om het zo te zeggen – in de klassen. Het klopt, Geluk in de klas is een ondersteuningsaanbod dat werd gecreëerd. Mijn vraag is of u er weet van hebt hoe vaak dat effectief gebruikt wordt in scholen. U zegt ook dat er een aanbod is naar leerkrachten toe, over hoe men hiermee kan omgaan. Daarbij heb ik dezelfde vraag: hebt u een idee van het aantal leerkrachten dat daar effectief mee aan de slag is? Ik denk dat dat toch zeer relevant is.

Ik ben alleszins blij om te horen dat het aantal psychologen dat intekent op die conventie maand na maand stijgt. Hebt u daar cijfers over, over die aantallen per maand?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, wij vinden het als fractie natuurlijk goed dat er initiatieven genomen worden op school om sneller in te grijpen bij mentale problemen bij jongeren. En we denken ook dat de school, door de psychologen aan te bieden, zorgt voor een meer laagdrempelige hulpverlening. Dit dient volgens ons altijd te gebeuren op een vrijwillige basis, en ook buiten de lesuren, omdat we zeker ook niet mogen vergeten dat de school in eerste instantie ook een school moet blijven.

Maar daarnaast hebben wij ook onze belangrijke bedenking, onze bezorgdheid: waar gaan we deze psychologen halen, zeker aangezien we weten dat er lange wachttijden zijn in de geestelijke gezondheidszorg?

Ik heb een heel concrete vraag, minister. Hoe zal de uitrol hiervan verder opgevolgd worden? Hebt u daar misschien weet van? Bedankt.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Het gaat natuurlijk over federale conventies. Onze administratie wordt ingelicht over hoe het verloopt. Dat leek dus positief te evolueren. Ik heb op dit moment geen concrete cijfers te beschikking. Dit nieuwe initiatief is er nog maar sinds september, daar kunnen we dus nog niet over rapporteren. Het zijn sowieso Onderwijs en het federale niveau die rapporteren. Ook voor de andere initiatieven op school is het moeilijk om te rapporteren. Ook daar heb ik geen detailcijfers van bij. Ik vermoed dat het niet altijd geregistreerd wordt als een leraar dat gebruikt. Ik zou ze niet willen verplichten om ook daarover te rapporteren. Mogelijk zijn er cijfers beschikbaar, dat zouden we moeten navragen.

Wat betreft de uitwerking, de uitrol: het is een federaal initiatief dat gecoördineerd wordt via de minister van Onderwijs. Verdere opvolgvragen stelt u het best aan de minister.

Dit toont wel aan dat de hele verdeling van verantwoordelijkheden rond de zorg voor geestelijke gezondheid in ons land relatief complex geregeld is – ik druk me eufemistisch uit. In de toekomst moeten we daar eens goed over nadenken. Als je een efficiënt beleid rond geestelijke gezondheidszorg wilt voeren in dit land, is dat niet zo evident. Met dit soort initiatieven krijg je de indruk dat het niet op de meest gecoördineerde manier tot stand komt. Dat zeg ik eerder als observator dan als vervanger van minister Crevits.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, bij dat laatste kan ik u alleen maar bijtreden. Het is juist heel belangrijk om goed gecoördineerd op een eenduidige manier te werken en niet – zoals ik daarstraks als zei – naast elkaar. Ik hoop alleszins dat daar verandering in zal komen. Ik zal de cijfers opvragen bij minister Weyts om eens te kijken hoe daarvan gebruikgemaakt wordt in de klassen. Want ik ben er nog steeds van overtuigd dat het een zeer grote meerwaarde kan betekenen door gewoon maar kleine ingrepen in een klas te doen. Volgens mij kun je daar toch al heel wat mee bereiken. Als men inderdaad laagdrempelig in scholen psychologische begeleiding kan aanbieden, is dat zeker een goede zaak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisisopvang voor jongeren
– 3706 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het plaatsgebrek in de crisisopvang voor minderjarigen
– 3710 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de residentiële jeugdhulp
– 3934 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het sterk gestegen aantal oproepen bij de crisismeldpunten
– 3937 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisisjeugdhulp
– 3940 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de crisishulp aan huis voor gezinnen die in een acute crisissituatie verkeren
– 35 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het West-Vlaamse crisismeldpunt trok in augustus aan de alarmbel. Het moest elke dag kinderen en jongeren weigeren wegens geen plaats. In Vlaanderen zou het dit jaar al gaan om 1144 minderjarigen die niet de nodige noodhulp kregen. Het West-Vlaamse crisismeldpunt zegt zelfs niet meer alle telefoons die het binnenkrijgt te kunnen beantwoorden.

Sommigen verklaren de toevloed aan aanvragen door de coronacrisis en de wachtlijsten in de reguliere jeugdhulp. Crisissen die geen vervolg krijgen in de reguliere jeugdzorg, leiden tot meer crisissen. Het agentschap Opgroeien erkent het probleem en stelt dat de hele jeugdhulpverlening hertekend moet worden en dat meer ingezet moet worden op preventie zodat er minder situaties escaleren.

Daarom heb ik de volgende vragen.

Kunt u het cijfer van 1144 niet-beantwoorde vragen dit jaar naar noodhulp bevestigen?

Is de problematiek van niet-beantwoorde vragen naar noodhulp even groot in alle provincies?

Beschikken we ondertussen over cijfers van hoeveel minderjarigen meermaals in de crisisopvang terecht zijn gekomen omdat er geen reguliere opvolging in de reguliere jeugdhulp is wegens een gebrek aan capaciteit?

Het agentschap Opgroeien verwijst naar een hertekening van de jeugdhulpverlening en ook naar meer preventie. Ondertussen zitten we met een crisissituatie. Welke maatregelen zult u nemen om aan de huidige crisissituatie tegemoet te komen?

Hoe ziet u de rol van de 'één gezin - één plan'- projecten met betrekking tot het niet beantwoorden van vragen om noodhulp?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Wanneer een minderjarige zich in een onveilige situatie bevindt en het noodzakelijk is dat die uit huis geplaatst wordt, kan een hulpverlener contact opnemen met een crisismeldpunt. Recent bleek echter volgens het crisismeldpunt in de regio West-Vlaanderen dat er een tekort aan opvangplaatsen in de crisisopvang zou zijn. De medewerkers van het crisismeldpunt zijn gedwongen om bij contactname door te geven dat er helaas nergens plaats is.

De algemeen directeur van Opgroeien, Bruno Vanobbergen, reageerde door het belang van preventie nog eens te benadrukken evenals de belangrijke rol die daarbij is weggelegd voor scholen en verenigingen. Daarnaast zou er volgens hem ook meer aandacht moeten gaan naar de oorzaken van de stijgende vraag naar crisisopvang.

Minister, ik heb daarover de volgende vragen.

Hebt u signalen ontvangen uit andere regio's dat ook zij kampen met een tekort aan crisisopvangplaatsen?

Hoe verklaart u dat tekort aan opvangplaatsen?

Tijdens de coronacrisis werd er al extra geïnvesteerd in de crisismeldpunten, waardoor er meer crisisbegeleidingen konden worden georganiseerd. Hoe linkt u het tekort aan opvangplaatsen met het feit dat er al meer geïnvesteerd werd?

De effecten van preventie zijn vaak pas merkbaar op langere termijn. Welke initiatieven neemt u om er op korte termijn voor te zorgen dat een crisisopvangplaats altijd gegarandeerd kan worden?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): De residentiële jeugdhulp biedt opvang voor kinderen en jongeren die wegens een verontrustende opvoedingssituatie niet in hun thuiscontext kunnen blijven wonen. In 2021 waren er meer dan 17.000 begeleidingen in de voorzieningen jeugdhulp van Opgroeien volgens het intersectoraal jaarverslag van Jeugdhulp. Voor 1250 minderjarigen was er in 2020 ook crisisverblijf nodig.

Helaas weten we ook dat de bestaande residentiële jeugdhulp ontoereikend is. Ook hier bestaan er wachttijden, waardoor jongeren soms lang moeten wachten op de gepaste hulp, met een mogelijke escalatie van de problematiek tot gevolg. Zeker bij de crisisjeugdhulp is er een groot probleem en slibt het beschikbare aanbod aan crisisbedden dicht.

Half september meldde het werkveld mij dat er vanaf 2023 dertig reguliere bedden in de residentiële jeugdhulp binnen de provincie Limburg afgebouwd moesten worden. De vrijgekomen middelen zouden ingezet worden voor thuisbegeleiding. De communicatie hierover zou vanuit het agentschap Opgroeien verspreid zijn naar de betrokken voorzieningen. Ik vind dit zeer verontrustend nieuws, zeker gezien de druk die momenteel al op de residentiële jeugdhulp rust.

Minister, kunt u het nieuws bevestigen dat er binnen de provincie Limburg dertig bedden uit het reguliere residentiële hulpaanbod moeten verdwijnen? Zo ja, wat is hiervoor het voorziene tijdspad?

Geldt dit ook voor de andere provincies? Zo ja, hoeveel bedden moeten er per provincie weg?

Waarom werd deze beslissing genomen? Binnen welk plan kadert deze beslissing?

Hoe verantwoordt u deze beslissing, gezien de grote druk die er momenteel al heerst? Komen er overgangsmaatregelen om de schok op te vangen?

Mag ik mijn volgende vraag ook meteen stellen, voorzitter? *(Instemming)*

Deze vraag gaat over de crisisjeugdhulp. Collega's hebben het ook al aangehaald: het aantal oproepen bij de crisismeldpunten blijft pieken. Dat blijkt uit cijfers die het agentschap Opgroeien bekendmaakte op vrijdag 23 september.

In 2021 was er een stijging van 19 procent in het aantal vragen naar crisishulp. Zo waren er 7130 meldingen voor consult en 7126 meldingen die uitmondden in een zoektocht naar crisishulp. Bij 1 op de 3 vragen moesten de meldpunten echter meegeven dat er geen hulp beschikbaar was. Er zijn ook al voorlopige cijfers voor 2022 bekendgemaakt: tot op heden zijn er 4794 meldingen voor consult en 4965 meldingen met een hulpvraag.

We weten dat de coronacrisis een belangrijke katalysator was voor crisissituaties en dat we hier nog steeds de nasleep van zien. Maar het gaat hier over zeer kwetsbare kinderen en jongeren die in een acute onveiligheidssituatie zitten in hun thuiscontext. De minister zou alvast overleg gehad hebben met de voorzitters van de crisisnetwerken om de situatie te bespreken.

Minister, kunt u schetsen welke punten er besproken zijn op het overleg met de voorzitters van de crisisnetwerken en welke actiepunten er werden aangereikt?

Hoe wordt er verzekerd dat de minderjarigen waarvoor geen crisishulp opgestart kan worden, toch in de tussentijd hulp krijgen? Over welke hulp gaat het dan?

Tijdens de coronacrisis werden er extra budgetten vrijgemaakt om de crisismeldpunten te versterken. Die zijn afgelopen. Zal er worden nagegaan of deze ondersteuning, eventueel gedeeltelijk, structureel gemaakt kan worden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Het aantal oproepen bij crisismeldpunten in Vlaanderen en Brussel is in 2021 met een vijfde gestegen. Ook in de eerste maanden van 2022 was het aantal nieuwe oproepen zeer hoog: elke dag zijn er gemiddeld veertig binnengekomen.

Een oproep bij een crisismeldpunt is niet niks. Dat betekent dat er een acuut probleem is met een kind of jongere door een verontrustende thuissituatie, psychische problemen of een combinatie van beide. Dat betekent concreet dat die kinderen en jongeren op dat moment nood hebben aan hulp omdat het echt niet meer gaat. Het gaat niet zelden om kinderen en jongeren die opgroeien in onveiligheid. Hulp kan mobiel, ambulant of residentieel van aard zijn, maar dát er hulp moet zijn en dat die hulp aangepast moet zijn aan de noden, is helder.

Het is bijzonder jammer vast te stellen dat het aantal vragen naar crisishulp al jaren stijgt. Wat mij daarbij grote zorgen baart, is dat een op de drie vragen onbeantwoord blijft. Dat gaat om een heleboel kinderen, jongeren en gezinnen die in de kou blijven

staan, in acute nood zijn en waarbij bijna altijd de veiligheid en/of psychische gezondheid van minstens een van de gezinsleden ernstig onder druk staat.

Minister, welke maatregelen zal de regering nemen om ervoor te zorgen dat het aantal crisissituaties waar kinderen en jongeren in terechtkomen, zal dalen? Dat is een vraag op langere termijn, dat besef ik.

Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat elk kind of elke jongere die opgroeit in een onveilige thuissituatie de meest aangepaste hulp krijgt? Die vraag is natuurlijk heel dringend en prangend.

Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat elk kind of elke jongere met psychische problemen die in crisis verkeert en om crisishulp vraagt, die wel degelijk krijgt?

Het parlement heeft nog steeds het jaarverslag 2021 Jeugdhulp niet ontvangen, waardoor we geen zicht hebben op de algemene cijfers en op de grootte van het probleem. Dat is toch bijzonder laat. Wanneer zal het jaarverslag ter beschikking worden gesteld van het parlement?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Op 8 juli 2022 stelde ik een schriftelijke vraag over crisishulp aan huis. Crisishulp aan huis is een vorm van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Die wordt ingeschakeld bij gezinnen die in een acute crisissituatie verkeren, waarbij een uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen dreigt. Hierbij wordt er een traject opgestart van maximaal 28 dagen.

In haar antwoord gaf minister Crevits aan dat de diensten voor crisishulp aan huis de doelrealisatie registreren. In de afgelopen 3 jaar werd een positief antwoord gegeven bij 70, 68 en 71 procent van de begeleidingen. Daarnaast bleek ook dat 708 minderjarigen de afgelopen 3 jaar de boodschap kregen dat hun begeleiding niet kon starten, ook al indiceerde het crisismeldpunt een crisishulp aan huis. De minister gaf mee dat de trajecten vaak wekelijks later opnieuw aangemeld werden en dat er dan wel een opstartmogelijkheid is. Opmerkelijk hierbij is dat de aanmeldingen niet permanent aan eenzelfde frequentie komen.

Ik heb hierover de volgende vragen.

Minister, kunt u toelichten hoe het komt dat de doelrealisatie af en toe niet bereikt wordt? Is er inzicht in welke aspecten hiervoor zorgen? Welke optimalisaties kunnen er desnoods doorgevoerd worden?

Minister, hoe reageert u op het feit dat 708 minderjarigen de afgelopen 3 jaar de boodschap kregen dat hun begeleiding niet kon worden gestart? Wat is de oorzaak hiervan en hoe wordt dit probleem aangepakt?

Hoe komt het dat ervoor wordt gekozen om trajecten wekelijks later opnieuw aan te melden in plaats van te werken met een wachtlijst?

Is er zicht op de redenen waarom de frequentie van aanmeldingen kan verschillen? Welke tendensen zijn hierin te merken? Op welke manier speelt u hierop in?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Bedankt voor de verschillende vragen over deze zeer belangrijke problematiek. Toen ik mij gisteravond aan het voorbereiden was op deze vele vragen, was dit misschien wel de moeilijkste om te bestuderen, omdat het een zeer uitgebreide problematiek is, waar heel veel jongeren bij betrokken zijn, en ook veel hulpverleners en ouders, en waar eenvoudige antwoorden niet voorhanden zijn.

Ik zal zeker proberen om op alle vragen te antwoorden, maar ik wil twee voorafgaande, eerder persoonlijke opmerkingen maken. We moeten natuurlijk de crisishulp blijven versterken. Het is niet aanvaardbaar dat jongeren in een crisissituatie nergens terechtkunnen. Maar ik wil daar toch wel twee randbemerkingen bij maken. Ten eerste, wat Bruno Vanobbergen deze zomer heeft verklaard, vind ik heel pertinent. In een ontwikkelde samenleving, waar er misschien tekorten zijn in de crisishulp, en tekorten zijn in residentiële hulp, moet het niet de ambitie zijn van de overheid om zoveel mogelijk kinderen en jongeren richting die crisishulp en richting die residentiële zorg te begeleiden, en met andere woorden de capaciteit daar enorm op te voeren. Het moet de ambitie van de samenleving zijn om zo weinig mogelijk kinderen en jongeren in die richting te sturen. Dat kan door preventief te werken. Dat kan op verschillende manieren, ook en niet het minst in de vrijetijdssector, waar ik als minister van Jeugd verantwoordelijk voor ben. Dat is een eerste punt.

Een tweede punt is dat crisishulp niet noodzakelijk residentiële hulp betekent. Ook het ambulant werken is belangrijk, en ook daar ligt vandaag al terecht de focus vanuit de crisishulp, en ook dat moeten we blijven versterken. Versta me niet verkeerd, die randbemerkingen zijn zeker geen manier om te pleiten voor minder investeringen in dit soort capaciteiten, of om excuses te zoeken voor de tekorten die er vandaag zijn. Maar ik vind het wel belangrijk om dat bij aanvang te benadrukken.

Er waren een heleboel vragen met betrekking tot de stijging van het aantal niet-beantwoorde crisisvragen. Ik heb op dat vlak geprobeerd om een aantal vragen te bundelen, met een reflectie op die cijfers.

Crisishulp is een verzamelnaam voor een heel palet aan mogelijke maatregelen; het is dus geen synoniem voor louter residentiële crisisopvang. Het gaat met name heel wat vaker over crisishulp aan huis, en dat is ook terecht. Als kinderen en jongeren in een thuissituatie kunnen blijven, kan dat alleen maar positief zijn als dat mogelijk is in gezonde omstandigheden. Dat is heel belangrijk, omdat we niet de indruk willen wekken dat enkel residentiële opnames een oplossing zouden zijn bij een crisissituatie. Dat zou zoveel mogelijk de uitzondering moeten blijven.

Het cijfer van 1144 niet-beantwoorde vragen komt uit de dashboards voor de crisismeldpunten. U kunt ze ook terugvinden op de website van Opgroeien, onder de rubriek ‘Cijfers en publicaties’. Het gaat om het aantal vragen waarvoor een crisismeldpunt in Vlaanderen of Brussel de inschatting maakte dat crisishulp nodig is en waarbij het traject werd afgesloten omdat er op het moment van de oproep geen crisishulp gevonden werd.

Het aandeel van ‘geen hulp gevonden’ als reden om een traject af te sluiten, berekend op alle afgesloten trajecten, schommelt tussen 21 en 35 procent tussen de verschillende crisismeldpunten. Grosso modo ligt dat aantal dus overal, in alle provincies, in dezelfde grootteorde.

Van alle vragen waarvoor het crisismeldpunt inschat dat crisishulp nodig is, kunnen we zien of deze op de wachtlijst stonden bij de intersectorale toegangspoort voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Dit jaar ging dit over 12,7 procent van de aangemelde kinderen en jongeren, dus ongeveer een op de acht.

Als we gaan kijken naar het aandeel heraanmeldingen binnen de crisisvragen zien we dat er tot nu toe in 2022 3143 unieke kinderen en jongeren aangemeld werden, waarvan 1821 nog niet gekend waren, 661 2, 309 3 en 352 meer dan 3 trajecten hadden. Je ziet ook wel dat verschillende van de aangemelde personen al eerder gekend zijn, of zich al verschillende keren aanmeldden.

In gevallen wanneer er niet onmiddellijk crisishulp beschikbaar is bij de vaste partners van het crisisnetwerk, zoeken de crisismeldpuntmedewerkers samen met de aanmelder welke mogelijkheden er dan toch zijn. Er kunnen contacten gelegd worden met

één gezin - één plan, met rechtstreeks toegankelijke hulp, de eigen mogelijkheden binnen het netwerk en ga zo maar door.

Er waren ook heel wat vragen rond ons plan van aanpak met betrekking tot de crisishulp.

Van bij het begin van de coronacrisis gaven experten aan dat de crisis ook een ernstige invloed zou hebben op de geestelijke gezondheid en het welbevinden van kinderen, jongeren en gezinnen in Vlaanderen. Daarom hebben we ook in 2020 het actieplan mentaal welzijn gelanceerd, met daarin ook de structurele versterking van de crisismeldpunten. Daarmee samenhangend werd er vanuit de Vlaamse relance ook voorzien in een tijdelijke versterking van de crisishulp. De crisismeldpunten konden met een budget van 1 miljoen euro hun partnerships met voorzieningen die de hulp aanbieden, uitbreiden. Parallel werd er een bedrag van 9 miljoen euro geïnvesteerd in de samenwerkingsverbanden één gezin - één plan, die dit jaar hun gebiedsdekkende doorstart maken.

Het is niet zo dat de middelen voor de crisishulp stoppen. Het is wel zo dat de extra middelen voor crisisbegeleiding initieel in een degressief scenario werden goedgekeurd, namelijk 1 miljoen euro in 2021, 75 procent in 2022 en 50 procent – dus een half miljoen euro – in 2023. De redenen daarvoor waren enerzijds de uitrol van één gezin - één plan, waarmee de capaciteit om gezinnen te begeleiden en escalaties te vermijden gevoelig werd opgetrokken, en anderzijds de verwachting dat de samenleving na de intense periode met onder meer de lockdown langzaam zou terugkeren naar de situatie voor corona.

We stellen echter vast dat de situatie niet normaliseert, integendeel, en dat, ondanks inspanningen die al gebeurd zijn, de vraag eerder toeneemt dan afneemt. Minister Crevits heeft daarom beslist om het degressief scenario voor de crisishulp te schrappen, en de versterking opnieuw op het niveau van 2021 te brengen, en dat al minstens tot en met 2024. De crisisnetwerken zien deze versterking tegemoet. De netwerken krijgen ruimte om zelf invulling te geven aan de versterking vanuit de noden die zij detecteren, en dat kan zowel gaan om partners met een focus op verontrusting als om partners in de geestelijke gezondheidszorg.

Het is duidelijk dat veel vragen over crisishulp te maken hebben met ernstige psychische crisissen. De financiering en het aansturen van de programma's crisishulp voor geestelijke gezondheid worden opgenomen door de federale overheid. Minister Vandenbroucke nam ook al maatregelen om dat te versterken.

Er waren dan ook een aantal vragen met betrekking tot crisisbegeleiding en crisishulp aan huis.

In de periode 2019-2021 werd de module crisishulp aan huis opgestart bij 1417 gezinnen. Ze bieden 3 modules aan: interventie, crisisbegeleiding en crisishulp aan huis. Voor deze 3 modules werden 2115 gezinnen bereikt in 3 jaar tijd. Crisishulp aan huis werd ontwikkeld om bij dreigende uithuisplaatsing in een crisissituatie intensief aan de slag te gaan met alle gezinsleden en zo een uithuisplaatsing te vermijden. Dat is, zoals ik in het begin ook zei, een soort van 'last resort'. Dat moeten we zoveel mogelijk proberen te vermijden. Om van een succesvol traject te kunnen spreken moet een gezin zicht hebben op wat de crisis veroorzaakt heeft, de nodige handvatten om daarmee aan de slag te gaan in de toekomst en vervolghulp indien nodig.

De diensten voor crisishulp aan huis registreren bij het afsluiten van een dossier ook de doelrealisatie. Voor 2019 tot en met 2021 wordt bij respectievelijk 70, 68 en 71 procent van de begeleidingen aangegeven dat de doelen bereikt of grotendeels bereikt zijn. Dat is dus een resultaat van ongeveer 7 op de 10. In ongeveer 10 procent van de begeleidingen wordt er uithuisplaatsing geadviseerd. Dat kan gaan

om pleegzorg of een organisatie binnen Opgroeien of het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). In concrete cijfers ging het om 84, 90 en 108 trajecten respectievelijk voor de jaren 2019, 2020 en 2021. In ongeveer 67 procent van de trajecten werd er doorverwezen naar vervolghulp gelinkt aan Opgroeien. Hier gaat het om 463, 512 en 520 begeleidingen in dezelfde jaren. Ongeveer 70 procent van de gezinnen werd verwezen naar een jeugdhulpaanbieder buiten Opgroeien, waarbij geestelijke gezondheidszorg de belangrijkste is. Dat gaat om respectievelijk 478, 543 en 542 begeleidingen. Omdat combinaties mogelijk zijn, mag u de cijfers wel niet optellen. Het kan soms over dezelfde personen gaan.

Crisisbegeleiding kan 2 keer verlengd worden met 7 dagen. In 55 begeleidingen, wat neerkomt op ongeveer 4 procent van de begeleidingen, gebeurde dit ook effectief.

In crisishulp bestaan geen wachtlijsten. Ik heb al uitgelegd dat crisismeldpunten ook oplossingen zoeken buiten de capaciteit, met andere woorden: buiten de geijkte paden. Als dat toch niet lukt, zullen ze de aanmelder proberen te helpen met een consult, en adviseren om opnieuw contact op te nemen als de crisis aanhoudt.

De afgelopen 3 jaar kregen 708 unieke minderjarigen de boodschap dat hun begeleiding niet kon starten, ook al indiceerde het crisismeldpunt een begeleiding met crisishulp aan huis. Een aantal van die trajecten worden opnieuw aangemeld en starten op een later moment wel nog op.

Crisissen zijn uiteraard per definitie onvoorspelbaar en de vragen schommelen een beetje. Toch zien we een aantal tendensen, bijvoorbeeld dat de zomervakantie steevast een rustigere periode is.

Crisishulp aan huis is gebaseerd op ‘families first’, een sterk wetenschappelijk onderbouwde methodiek die vrij strikt gevolgd wordt. De voorzieningen die crisishulp aanbieden, zijn permanent in overleg met hun verwijzers om te bekijken hoe de crisishulp kan worden verruimd en gedifferentieerd.

Collega Verheyen, u vroeg naar de situatie in Limburg, waar volgens bepaalde berichten dertig bedden zouden moeten verdwijnen. Ik kan dit bericht niet bevestigen, niet wat het cijfer betreft noch wat de mogelijke verplichting betreft die uit uw vraag zou kunnen worden afgeleid. Het is wel een relevante vraag, omdat ze de kans biedt om even in te gaan op de reconversiemogelijkheid die aan voorzieningen in de jeugdhulp wordt geboden. Dat is toch een belangrijke beleidsprioriteit. Een reconversiemogelijkheid die er grotendeels kwam op basis van vragen van de voorzieningen, die hun dienstverlening wilden verbeteren ten voordele van de kinderen en gezinnen die zij willen begeleiden, en ten voordele van de werkomstandigheden van hun medewerkers.

Er is een oproep geweest naar reconversievoorstellen op vier lijnen voor de jeugdhulpvoorzieningen: voor het verankeren van de zogenaamde ‘zorggarantie jonge kind’; voor de opstart van gezinshuizen, een belangrijke punt uit ons regeerakkoord; om voorzieningen de mogelijkheid te geven om ondersteunende modules in te zetten, waarbij het de bedoeling is dat voorzieningen samen kunnen werken om elkaars teams te ondersteunen bij complexe casussen – dat is een uitloper van de afspraken in het zesde Vlaams intersectoraal akkoord (VIA 6) om in te zetten op een positief leefklimaat; ten slotte om voorzieningen de mogelijkheid te geven om hun eigen dienstverlening te verbeteren.

Voorzieningen konden tot 9 september een voorstel indienen. In alle vier de lijnen werd gevraagd om voorstellen in te dienen die het resultaat zijn van een proces dat gelopen wordt met partners en stakeholders. Voorstellen op basis van lokale noden en kansen, met aandacht voor de impact op kinderen, jongeren en hun gezinnen, medewerkers en partners in het werkveld, werden daarbij zeer grondig bekeken. Daar volgen een advisering van de provinciale Intersectoraal Regionaal

Overleg Jeugdhulp (IROJ) op, de mogelijkheid tot dialoog met de overheid en een uiteindelijke beslissing tegen eind november. De lezing van deze dossiers door de administratie is nog volop bezig. Het is moeilijk om daarvan nu al een balans op te maken, ook wat betreft de residentiële capaciteit.

Jeugdhulpvoorzieningen, die aan de ene kant moeite hebben om hun personeel te vinden of te houden, en die aan de andere kant heel graag kinderen in een verontrustende situatie willen blijven helpen, hebben ons zelf gevraagd om over hun aanpak te mogen nadenken. De vierde lijn in de reconversieoproep is het resultaat van die vraag.

Een aantal voorzieningen – ik vermoed dat uw vraag daaraan is gerelateerd – hebben voorstellen ingediend om niet minder kinderen of gezinnen te helpen of om de indicatie te wijzigen, maar om hun residentieel verblijf veel sterker gezinsondersteunend dan gezinsvervangend te mogen positioneren. Waarschijnlijk is dat de achtergrond van wat in Limburg werd gesignaleerd. Met de middelen die daardoor verschoven kunnen worden, willen ze veel intensiever 'in' en 'met' de context aan de slag gaan: ouders op hun verantwoordelijkheid wijzen maar ook ondersteunen; familie en de buurt betrekken om aan veiligheid te werken, en dit in een sterke wisselwerking met de residentie.

Ik heb al aangegeven dat die voorstellen nog een weg af te leggen hebben, maar twee zaken zijn heel belangrijk bij de beoordeling. Ten eerste: de reconversie mag geen afbreuk doen aan de ernst van de indicaties waarmee deze voorzieningen aan de slag gaan, bijvoorbeeld de indicatie 'uithuisplaatsing', die aangeeft dat er een hoog niveau van onveiligheid is. Ten tweede: de situatie van de medewerkers is natuurlijk essentieel. Mensen vinden is een uitdaging, maar ze houden al evenzeer.

Het is dus een goede zaak dat de jeugdhulp innoveert, wat hij ook doet ingevolge deze oproep, en dat hij ook goed nadenkt over duurzame ondersteuningsmodellen, ook inzake werkbaar werk en betere omstandigheden om jongeren residentieel op te vangen.

Ik weet dat het thema 'gezinshuizen' in deze commissie heel belangrijk is. Op dat vlak is er nieuws. Veertien organisaties hebben in hun reconversieaanvraag aangegeven te willen starten met een of meerdere gezinshuizen. Dat is toch zeer hoopgevend nieuws. Dat betekent concreet dat er vanaf volgend jaar meer dan dertig gezinshuizen kunnen komen, waarin een honderdtal kinderen terecht zullen kunnen. Dat is een heel mooi begin. Voor alle duidelijkheid: dat zijn gezinshuizen, wat betekent dat een professional bij hem of haar thuis twee of drie kinderen opvangt, om op die manier de begeleiding op een zeer warme manier te doen. Het is toch zeer mooi nieuws dat er meer dan dertig gezinshuizen kunnen komen.

Ten slotte was er nog een vraag over het intersectoraal jaarverslag. De rapporten in verband met jeugdhulp zijn niet enkel het werk van het agentschap Opgroeien, maar komen vaak tot stand in samenwerking met andere agentschappen en actoren.

Omdat het soms lang duurt vooraleer alle gegevens definitief geïntegreerd zijn, heb ik aan het agentschap Opgroeien gevraagd om, zodra er deelaspecten gereed zijn, die al te publiceren. Die kun je dan terugvinden op de website, onder de rubriek 'Cijfers en publicaties'. Een aantal rapporten zijn al gepubliceerd, waaronder de cijfers rond jeugddelinquentie en verontrusting. We zullen dus niet altijd de volledige oplevering van een rapport afwegen vooraleer we de relevante cijfers online plaatsen.

De volledige kern- en detailcijfers over jeugdhulp zouden normaal in september moeten zijn gepubliceerd. Maar omdat een aantal technische aspecten nog om uitklaring vroegen, staat dit gepland voor deze maand. De detailcijfers voor jeugdhulp zullen dan ook kunnen worden toegevoegd.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat voorkomen beter is dan genezen, kan ik alleen maar onderschrijven. Als er iets misloopt, moeten we zo snel mogelijk kunnen ingrijpen. Daarom is het zo schrijnend dat, wanneer het echt volledig uit de hand loopt, sommige mensen op een muur botsen en niet of pas na zeer lange tijd de nodige hulp krijgen. Dat zorgt er natuurlijk voor dat situaties echt volledig escaleren. U zegt zelf dat het niet de bedoeling is dat we iedereen in een residentiële setting opnemen. Maar hoe langer we wachten om een situatie aan te pakken, hoe meer kans er is dat het uiteindelijk escaleert naar zo'n residentiële setting. Daarom is het belangrijk om zo snel mogelijk te kunnen ingrijpen.

Het is alleszins goed dat de degressie van het aantal plaatsen is gestopt en dat de minister het besluit heeft genomen om het weer op het niveau van 2021 te zetten en dat tot 2024. Dat is alvast een goede zaak. Maar het zou toch echt niet mogen dat kinderen en jongeren waarbij het echt fout loopt en die zich in een crisis bevinden, niet meteen de hulp kunnen krijgen die ze effectief nodig hebben. Ik vind dat zeer schrijnend. We moeten er echt alles aan doen om dit te voorkomen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw heel uitgebreid antwoord. Ik ben het volledig met u eens dat crisishulp aan huis voor gezinnen heel belangrijk is en dat we uithuisplaatsingen zoveel mogelijk moeten vermijden. Maar dan moet de hulp er ook wel zijn. Want crisishulp betekent nood aan hulp op dat moment. Het zijn acute situaties met gevaar voor escalatie, waarbij de veiligheid van de kinderen en jongeren in het gedrang komt. Crisissituaties kunnen niet wachten, minister.

Voor mijn bijkomende vraag kom ik nog even terug op het antwoord op mijn schriftelijke vraag over crisishulp aan huis. Hierin gaf de minister aan dat er ook wordt geëxperimenteerd met begeleidingen die een minder hoge intensiteit hebben dan de zeven uur per week van crisishulp aan huis. Minister, hoe wordt dit ervaren door de gezinnen en de hulpverleners? Halen deze minder intensieve begeleidingen ook hun doelstellingen?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, ik vind het een beetje vervelend dat ik mijn pijlen op u richt, maar ik kan mij mateloos ergeren aan wat zich momenteel in de jeugdhulp afspeelt. Ik heb het hier al heel vaak gezegd. De voorzitter denkt: 'Daar is ze weer.' Maar ik ben zelf werkzaam geweest binnen de jeugdhulp en ik heb nog contact met collega's binnen de jeugdhulp. Ik weet wat er zich daar afspeelt.

Het probleem is op zich relatief simpel samen te vatten, zowel van de crisisjeugdhulp als van de jeugdhulp. Er zijn de crisisbedden, dat slibt volledig dicht. Ze kunnen niet doorstromen naar de reguliere bedden, de reguliere jeugdhulp, omdat daar ook geen plaats is. De jongeren gaan dus van het ene crisisbed naar het andere. Bij de reguliere jeugdhulp zijn er ontzettend grote wachtlijsten, waarbij er ook priors zijn, wat wil zeggen dat sommige jongeren voorrang krijgen op die wachtlijsten. Zij geraken zelfs niet aan een bed, omdat die jongeren die in crisisbedden zitten volgens een bepaalde procedure daar ook nog eens voorrang op krijgen. Ik zal de technische toelichting hier achterwege laten, maar eigenlijk doet dat er allemaal niet toe, want er zijn gewoon geen bedden meer.

Ik vind het heel belangrijk dat men preventief werkt, dat men die begeleidingen doet. Dat is ontzettend belangrijk. Maar de crisissituaties waarbij jongeren worden aangemeld voor een bed, voor residentiële opvang en niet meer thuis kunnen wonen, zijn momenteel van zo'n aard dat preventief werken helaas niet mogelijk is. Crisismeldpunten geven ook aan dat het vooral de jeugdrechtbankdossiers zijn die om een bed

vragen. U weet ook dat jeugdrechtbankdossiers over erge crisissen gaat, zulke verontrustende situaties dat de jongeren echt ergens moeten kunnen verblijven.

Ten eerste, ik ben blij te horen dat u zegt dat de extra middelen voor het crisismeldpunt worden verlengd tot 2024. Is dat tot of tot en met 2024? Het is in ieder geval goed nieuws.

Ten tweede had ik u daarnet een vraag gesteld over de afbouw van bedden in Limburg. U hebt het hele verhaal van de reconversie toegelicht. Maar simpel gezegd klopt het dus wel dat er bedden zullen verdwijnen. Over de aantallen zal ik mij niet uitspreken, en het wordt inderdaad ook omgezet naar een andere module, wellicht naar begeleiding. Maar toch zullen er volgens mij bedden verdwijnen. En dan vraag ik mij af of dit wel een goed idee is, nu alles dichtslibt, zowel in de crisis- als in de reguliere jeugdhulp. Ik maak mij dus grote zorgen.

Ik weet zelf ook niet hoe we dit kunnen oplossen. Maar ik hoop wel dat iedereen dat beseft en dat we gaan praten met de mensen in het werkveld. Ik wacht af hoe het daar verder zelf aflopen.

Ik zal mijn vragen op termijn zeker nog aan minister Crevits stellen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Het is goed nieuws dat de versterking van het budget behouden blijft, maar u weet ook dat het bedrag te laag is. Zeven op de acht kinderen met een hulpvraag in de crisis kregen een neen. Dan weten we ook dat de aangehouden versterking van de middelen – wat ik prima vind – onvoldoende antwoord zal bieden. Ik begrijp heel goed dat u zegt dat we ook moeten durven te denken aan alternatieven. Voor een aantal kinderen kan dat minstens een deel van de oplossing zijn, maar ik ga er helemaal niet mee akkoord dat die mogelijkheid wordt gelinkt aan reconversie. Vandaag moeten heel veel kinderen soms jarenlang wachten op een plekje in een instelling, kinderen van wie meerdere hulpverleners zeggen dat ze daar nood aan hebben. Zolang het tekort aan plekken in de residentiële jeugdhulp voor kinderen die dat nodig hebben, zo groot is als nu het geval is, kunt u het toch niet maken om bedden af te schaffen. Er is nood aan meer plaats voor die kinderen.

Ik hoop op lange of misschien zelfs middellange termijn dat we het door preventiever te werken niet zover hoeven te laten komen. Maar vandaag en de komende jaren wordt de samenleving nog geconfronteerd met een hele grote groep kinderen voor wie het echt niet oké is om constant in de thuissituatie te verblijven. Voor hen moeten we zorgen. Dat zal betekenen dat u nog een tijdlang in bedden zult moeten investeren. Tegelijkertijd zult u moeten nadenken over hoe er preventiever kan worden gewerkt en dat ontwikkelen. Dat zal gedurende een bepaalde periode meer middelen vragen, om dan hopelijk stelselmatig de residentiële jeugdhulp wat te kunnen afbouwen. Ik spreek dan op lange termijn. Ik hoop dat u dat ook ziet. Als je naar de wachtlijsten kijkt, weet je dat het telkens gaat om een kind dat soms jaren wacht op hulp die echt noodzakelijk is. Dat los je niet op door te gaan samenwerken met de vrijetijdssector. Ik pleit er heel hard voor om meer plaats en meer stem te geven aan die kinderen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik sluit graag aan bij de vragen van de collega's. We vinden het allemaal heel belangrijk dat jongeren in een probleemsituatie de nodige hulp krijgen, zeker wanneer het gaat over een crisissituatie. Ik wil hier zeker mijn bekommernissen uiten over de allerkleinsten. Een aantal commissieleden zijn vorige vrijdag op bezoek geweest in een centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG) in onze regio. We hoorden daar ook de droom van medewerkers om te evolueren naar een veel kleinschaligere opvang. Ik denk dan aan de gezinshuizen.

Minister, u zegt dat veertien organisaties willen starten met gezinshuizen. Dat vind ik in elk geval een goede stap. Zijn er daar ook een aantal bij voor de allerkleinsten? Als u dat niet onmiddellijk kunt zeggen, verneem ik dat later wel.

Pleegzorg is ook belangrijk voor de allerkleinsten. De geborgenheid in een gezinsomgeving is voor hen vaak het beste. Daarom heb ik deze bijkomende vraag: hoe wordt er verder ingezet op crisispleegzorg om voor jongeren, zeker de kleinsten, die zich in een crisissituatie bevinden, de nodige opvang te kunnen garanderen?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): We delen de grote bezorgdheid van de collega's in deze commissie. U hebt heel veel gepraat over structuren, over preventie enzovoort, maar het personeelstekort is volgens Groen een deel ondergesneeuwd. U hebt het slechts zijdelings aangeraakt. Het fundamentele issue is dat we van alles kunnen zeggen, zoals inzetten op preventie zoals collega Verheyen zegt, maar als er geen mensen zijn om dat te doen, kunnen we daar heel veel over praten in de commissie, maar op het einde van de rit is er geen jongere extra mee geholpen.

Ook als het gaat over de residentiële zorg, blijkt er een gigantisch probleem te zijn. Dat is de afgelopen maanden eens te meer duidelijk geworden. Ik mis toch wel wat antwoorden over de manier waarop we het werk van mensen in de jeugdhulp en -zorg aantrekkelijker zullen maken zodat meer mensen in de sector stappen. Dat is niet het enige deel van de welzijnssector waar er een tekort is, maar het is een specifieke context waarin we problemen zien opduiken. Op welke manier kan er de komende twee jaar nog worden gewerkt om een antwoord te vinden op het fundamentele probleem van het personeelstekort?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank voor de bijkomende vragen. Ik start met de vraag over de bedden. Natuurlijk zijn er voldoende bedden nodig. Ik heb misschien de indruk gewekt dat dat voor mij geen prioriteit is en dat ik het liefst jongeren eruit hou. Dat is ook zo, maar dat ontslaat ons niet van de verplichting om daarin te investeren voor de mensen die de bedden nodig hebben. Er is ook fors geïnvesteerd. Deze legislatuur gaat het over 20 miljoen euro. Dat is 30 procent van het volledige uitbreidingsbeleid in de jeugdhulp. Het is niet zo dat we daar geen oog voor hebben, integendeel.

Het is wel zo dat we de sector – niet de voorzieningen van het VAPH, maar de jeugdvoorzieningen – gevraagd hebben om zelf na te denken over mogelijkheden om te innoveren op het vlak van ondersteuning van kinderen en jongeren. Daaruit blijkt dat zij heel graag nadenken over andere dan louter residentiële manieren om dat te begeleiden. De vragen zijn groot op dit moment, het aanbod is niet op het niveau om al die vragen te kunnen volgen. Dan is de vraag waar je je prioriteiten legt. Dat is een stuk in de residentiële zorg, maar zeker ook in de reconversie om naar nieuwe manieren van werken te gaan zoeken.

Trouwens, ik wil dit niet als partijpolitiek argument gebruiken, maar gewoon om te illustreren dat we vanuit Welzijn niet de enigen zijn die er zo over denken: federaal minister Vandenbroucke heeft er bijvoorbeeld voor gekozen om bij de geplande versterking van de kinder- en jeugdpsychiatrie niet te investeren in extra bedden in Vlaanderen. De redenering die er ontwikkeld werd, zou ook daarover kunnen gaan. Nochtans wordt ook daar expliciet gekozen om kinderen op een andere manier te helpen dan via de extra bedden in de psychiatrie in Vlaanderen, wat volgens mij de juiste insteek is.

Via de gezinshuizen en de pleegzorg kan dat inderdaad op een goede manier anders aangepakt worden voor bepaalde kinderen en jongeren. Collega Schryvers,

bij de gezinshuizen gaat het ook inderdaad over de allerkleinsten. De eerste doelgroep zijn de kinderen van 0 tot 3 jaar.

Collega Wouters, u had gepeild naar de resultaten van de methodiek van 'families first'. Zoals ik zei is dat sterk wetenschappelijk onderbouwd, maar daarvan hebben we vandaag de resultaten nog niet.

De middelen voor crisishulp zijn dus versterkt tot en met eind 2024. Het is natuurlijk duidelijk dat dat nog onvoldoende is om alle vragen te beantwoorden. Dat 130 voorzieningen hebben aangegeven dat ze willen nadenken over andere manieren, sterkt ons wel in de overtuiging dat dat de goede weg vooruit is.

Een laatste punt is de vraag van collega Vaneeckhout over het personeelstekort. Dat is hier een relevante vraag. Dat is ook zo in alle andere sectoren van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Ik begrijp dat er hier ook al vaak over gediscussieerd is. Ik heb niet meteen de pasklare antwoorden. Het is duidelijk dat dat hier een belangrijk punt is. De mogelijkheid voor initiatieven om zelf na te denken over alternatieven voor hun bestaande residentiële werking en daarin ook te innoveren, die ruimte te krijgen, kan heel motiverend werken voor bestaande en nieuwe medewerkers. Ik ken de sector nog niet zo goed. Ik heb er de afgelopen drie jaar wel een aantal bezocht. Ik heb het gevoel dat die mensen keihard werken en het allerbeste van zichzelf geven, maar ze zijn bijna allemaal gefrustreerd over de situatie in hun voorziening, omdat ze ook merken dat dit vaak suboptimaal is. De beste begeleiding is zeker ambulant. Die is niet voor iedereen geschikt, maar je merkt dat ze daar ook over nadenken, en dat kan ook op hun motivatie een grote impact hebben.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, we moeten alert blijven voor kinderen en jongeren die het moeilijk hebben, want we merken dat de nood aan meer ingrijpende hulp stijgt, terwijl dat betekent dat gezinnen vaak al aan het einde van hun Latijn zijn. Het is absoluut ontoelaatbaar dat er niet tijdig hulpverlening opgestart kan worden. Minister, daarnaast is het ook essentieel dat de continuïteit van de hulp steeds gewaarborgd blijft. Zeker bij de doorverwijzing naar andere partners mogen er geen breuklijnen ontstaan. De hele samenleving moet samenwerken om dit probleem aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, ik dank u voor de antwoorden. We mogen niet vergeten waar de crisismeldpunten vandaan komen. Dat was altijd 'terug naar huis werken'; crisisinterventie en -begeleiding gebeurde aan huis zodat de jongeren niet moesten worden opgevangen. Als er toch een 'crisisbed' nodig was, moest dat zo kort mogelijk zijn, men moest altijd 'terug naar huis werken'. De crisismeldpunten komen daar niet meer toe, de dossiers zijn van dien aard dat men al op voorhand weet dat 'naar huis werken' absoluut niet mogelijk is.

Om af te sluiten wil ik de aandacht even vestigen op een kwalijke trend. In de jeugdhulp en andere sectoren vragen we ons af waar de verantwoordelijkheid van de ouders zit. 'Hier is mijn kind, jeugdhulp en overheid, los het op.' Dat hoor ik steeds meer van de jeugdhulp. Het is misschien een debat dat we nu niet moeten voeren, misschien een andere keer. *(Opmerkingen van Maurits Vande Reyde en Jeremie Vaneeckhout)*

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, u probeert de analogie te maken, maar die klopt niet. Het aantal bedden in de kinderpsychiatrie is opgeschaald tijdens covid; er zijn daarnaast veel middelen vrijgemaakt om mobiel en ambulant

te werken, maar de reconversie slaat niet op de kinderpsychiatrie, het gaat over de volwassenenpsychiatrie. U mag me vragen wat ik daarover denk, ik heb ook mijn bedenkingen over de reconversie bij volwassenen.

Het punt dat u maakt met de kinderen, klopt niet. Zelfs mocht het kloppen, dan zou ik er niet voor terugdeinzen om zowel voor de kinderpsychiatrie als voor de jeugdhulp een gelijkaardig pleidooi te houden. Ik zou ervoor pleiten om de meest kwetsbare kinderen, met nood aan jeugdhulp of psychiatrie, de kans te geven dat te doen in een residentiële setting als dat voor hen de meest – en soms zelfs enig – haalbare manier is. Ik blijf vinden dat reconversie een zeer grote fout zou zijn, zowel hier, Vlaams, als in de kinderpsychiatrie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van verschillende overschrijdingen van de spilindex voor personen met een beperking met een persoonsvolgend budget in cash
– 3718 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, dit is een licht technische maar wel belangrijke kwestie, die niet simpel is voor u als vervanger, maar ik heb de kwestie vanochtend aan de leden van mijn fractie uitgelegd en zelfs zij begrepen het. Het was dan ook goed uitgelegd. Ik zal dat hier ook proberen te doen.

Mensen met een beperking die een persoonsvolgende financiering krijgen, kunnen deze besteden in cash of als voucher. In deze commissie heb ik al een paar keer gewezen op het feit dat de waarde van een punt in cashbesteding verschilt met die wanneer je gebruik maakt van een voucher. Dat geldt ook voor de indexeringen. De aanpassingen aan de index gebeuren bij cashbudgetten slechts eenmaal per jaar, op 1 januari: bij het begin van elk jaar worden de punten van een cashbudget geïndexeerd. Bij een voucher is dat niet zo. Daar wordt de werkelijke waarde van de loonkosten van het personeel in rekening genomen. Daardoor heb je als zorgaanbieder met de punten die in cash worden besteed een probleem, want je kunt niet al je personeel betalen omdat de waarde van de cashpunten niet meer in overeenstemming is met de werkelijke personeelskosten. Dat probleem is des te prangender in een situatie waarin de loonkosten enorm hard stijgen. U weet dat dat het afgelopen jaar zeker het geval is geweest. Dat zal het komende jaar nog altijd zo blijven. De indexeringen worden sterk doorgevoerd door de stijgende inflatie. Dat zorgt er opnieuw voor dat de cashpunten veel minder waard worden dan vouchers.

Minister, bent u of is uw administratie op de hoogte van het feit dat die wig hier wordt gemaakt en dat personen die hun bestedingen doen in cash, bijvoorbeeld bij kleinschalige initiatieven – wat meestal het geval is –, hierdoor echt in de problemen komen, omdat zij hun personeel niet meer kunnen betalen via de cashbudgetten? Zij zullen dan op andere manieren geld moeten vinden om dat gat te dichten.

Kan binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) worden bekeken of die aanpassingen aan de index misschien op dezelfde manier kunnen gebeuren als bij vouchers? Zo kan men steeds de werkelijke kosten van het personeel in rekening nemen bij die punten. Als we dat niet gaan doen, zullen de kleinschalige initiatieven personeel moeten afstoten en minder zorg bieden, terwijl

de mensen die die punten besteden, echt wel dezelfde zorg nodig hebben als mensen die werken met vouchers.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dit is een vraag over de spilindex. Dat is voor mij zeker geen onbekende materie, zeker niet na vorige week. Wat betreft cashbudgetten is dat sinds gisterenavond ook geen onbekende materie.

We zijn er ons zeker van bewust dat er grote gevolgen kunnen zijn door toedoen van de uitzonderlijk hoge inflatie. De koppeling aan de index is op zich uiteraard positief en dat principe moeten we kunnen vrijwaren, maar we moeten erkennen dat de modaliteiten niet altijd de effecten volledig kunnen opvangen. Ieder systeem heeft beperkingen, en soms ook voordelen.

Zoals u aangeeft, gebeurt de aanpassing van de omrekensleutel van punten naar cash effectief enkel op 1 januari. Deze waarde wordt in de loop van het jaar niet meer aangepast naar aanleiding van een spilindexoverschrijding. De huidige hoge inflatie in 2022 zal dus effectief pas in de omrekensleutel vanaf januari 2023 worden verwerkt.

Bij een normale inflatie is dat niet zo'n probleem, misschien zelfs integendeel. Dan is er weinig of geen verschil tussen de koppeling aan de spilindex of de koppeling aan de gezondheidsindex op één moment in het jaar. Het huidige indexmechanisme is zelfs voordeliger dan een koppeling aan de spilindex, omdat elke evolutie wordt meegenomen, bijvoorbeeld ook als de stijging van de gezondheidsindex op het einde van het jaar te laag is om tot een volgende spilindexoverschrijding te komen. Dat is natuurlijk niet de situatie van vandaag. Maar het maakt wel dat het systeem niet altijd negatiever is dan het systeem van de spilindex.

De keuze voor deze methodiek is ook niet lichtzinnig genomen en op lange termijn is dit allicht de beste manier. Die keuze biedt voor zowel de gebruikers als voor het VAPH een aantal voordelen.

Het is belangrijk dat gebruikers bij het begin van het jaar hun jaarbudget kennen en dit maximaal kunnen besteden door het aangaan van contracten. Het is een beetje zoals een overheid die een vastlegging moet doen. Je moet bij het begin van het jaar weten waartoe je je kunt verbinden.

Voor zorgovereenkomsten die voor een volledig jaar worden afgesloten aan een vastgestelde kost, bepaald bij het begin van het jaar, is er ook geen enkel probleem, en is het absoluut aangewezen dat de cliënten hun jaarbudget kennen alvorens ze dergelijke overeenkomsten afsluiten.

Het zou een ingrijpende aanpassing van het IT-systeem van het VAPH vergen om dit te verhelpen, wat niet zo gemakkelijk op korte termijn kan. Dat is een technisch, ambtelijk element.

Maar we zijn natuurlijk niet doof voor deze situatie in deze speciale periode. Om tegemoet te komen aan deze uitzonderlijke situatie van hoge inflatie zullen we aan de Vlaamse Regering een voorstel van regelgeving voorleggen die ons toelaat om een eenmalige aanpassing van de omslagsleutel te kunnen doorvoeren in 2022, om de gestegen kosten op te vangen. We kunnen dan ook kijken wat de situatie in 2023 is. We zullen het systeem structureel behouden, omdat het eigenlijk wel deugdelijk en correct is in normale tijden, maar we zullen nu wel eenmalig in een tegemoetkoming proberen te voorzien.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ben blij met dat laatste. Ik neem aan dat het budget van 200 miljoen euro gaat komen uit het budget dat voorzien is voor de instellingen of uit een ander budget. Het maakt niet uit. Ik ben wel blij dat ernaar wordt gekeken. Het klopt dat het in deze uitzonderlijke tijden redelijk uniek is dat het zo'n probleem is.

Ik meen dat er op de lange termijn eens moet worden gekeken naar het systeem op zich. U zegt wel dat er structureel geen probleem is, maar ik denk het wel. De waarde van een cashpunt is sowieso al minder waard dan een voucher. Ik heb het in andere commissies al aangekaart, net zoals collega van der Vloet. Als we merken dat er zoveel problemen zijn met een systeem en dat er zoveel verschil is tussen wat de waarde van de zorg uiteindelijk is – terwijl die zorgnood helemaal hetzelfde is –, moeten we er op termijn misschien over denken om die systemen gelijk te schakelen. Moeten er nog wel twee systemen bestaan? Kan men er bijvoorbeeld niet voor zorgen dat iedereen punten krijgt, dat men die vrij kan besteden waar men wil en dat men het systeem van vouchers en cash uiteindelijk overboord gooit?

Een structurele oplossing is niet voor morgen, dat snap ik ook, maar het is onze taak om ook op lange termijn na te denken. Ik denk dat dit ook weer aantoont dat de wig die er is tussen cash en voucher, niet langer te verantwoorden is.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Wat de collega aanhaalt, is niet van vandaag of gisteren, maar is in 2018 ook al aangehaald door de bijstandsorganisaties. Het is toch zeer belangrijk dat het in de toekomst structureel wordt aangepakt.

Het is uiteraard goed dat er voor dit jaar een oplossing komt, maar er blijft toch een grote ongelijkheid tussen cash en voucher, zoals mijn collega ook al zei. We hebben het al meerdere malen aangehaald. Ook de anciënniteit van het personeel gaat niet mee. Vooral voor kleine initiatieven die werken met die cashbudgetten, is het een groot probleem.

Ik weet niet of de minister of het VAPH al klachten hebben gekregen van mensen die werken met de cashbudgetten. Met de indexering zien we toch ook wel dat mensen vanuit hun eigen middelen moeten bijspringen, omdat ze het geld pas achteraf krijgen. Dat is niet voor iedereen weggelegd. Zeker mensen met een handicap zijn vatbaarder voor armoede. We moeten er toch voor opletten dat ze niet moeten inboeten op zorg. Dat is belangrijk.

Collega Schryvers heeft het er ook al over gehad. We zijn naar een centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG) geweest en ook daar werd dat probleem op tafel gelegd. Zij kregen ook op 1 januari de indexaanpassing en bij hen was het ook moeilijk om hun personeel te kunnen betalen. Als u naar de regering gaat, kunt u het misschien hebben over de cashbudgetten hier, maar ook op andere plaatsen in de sector, zoals bij de CKG's die ook pas op 1 januari de indexering kregen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik wil het nog een beetje technischer maken. Er is niet alleen de indexaanpassing waarbij de mensen een deel moeten voorschieten. Voor het zomerreces heb ik ook een vraag gesteld over het Vlaams intersectoraal akkoord (VIA), waarbij mensen met cashbudgetten vorig jaar ook zelf hebben moeten voorschieten. Het is met terugwerkende kracht betaald, maar ook dit jaar gaan de mensen vanuit het VIA meer middelen nodig hebben om onder andere de eindejaarspremie te betalen.

Een suggestie die ik u zou kunnen geven, is dat het overschot van het VIA van vorig jaar nu al proactief zou kunnen worden ingezet, zodat mensen die met cash werken, ook dit jaar niet zelf de middelen van het VIA moeten voorschieten.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Zoals gezegd, zijn we er wel van overtuigd dat het systeem in normale tijden goede ondersteuning biedt. Het is waar, het zijn bijzondere tijden, en dat is ook de reden waarom we een eenmalige bijpassing bekijken, zeker nu in deze periode.

Het is zeker verder op te volgen. Ook op het raadgevend comité is al gezegd om dit te bekijken, evenals hoe men de VIA-middelen kan inzetten. Belangrijk is te weten hoe de gebruikers dat bekijken: er zijn voordelen, er zijn nadelen.

Ik zal er op dit moment geen verdere uitspraken over doen, maar we volgen het op, zeker ook op het moment dat we de bijpassing zullen doen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): De minister heeft er blijk van gegeven een goede leerling te zijn. Waarvoor dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de leefbaarheid in zorgvoorzieningen als gevolg van de hitte
– 3720 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over hoe zorgvoorzieningen een structureel antwoord kunnen bieden aan heel warme dagen en periodes
– 3725 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ga mijn vraag heel kort stellen, want ik moet naar een andere commissie om te gaan stemmen. Dus sorry als ik het antwoord niet volledig kan meemaken, maar ik zal het zeker nadien bekijken.

Het gaat over de warmtetoestand. Het is een beetje raar om er nu over te spreken, maar de vraag dateert natuurlijk al van afgelopen zomer. Toen zagen we heel veel problemen bij zeer warme temperaturen in sommige voorzieningen, soms vanwege de goede isolatie. Die komt in deze tijden natuurlijk wel goed van pas, maar zorgt tijdens de zomer dan weer voor extreem hoge temperaturen.

Mijn vraag lijkt een beetje op de vraag van mevrouw Schryvers, namelijk of de normen daarvoor eventueel aangepast moeten worden. Als het bijvoorbeeld gaat over koelsystemen, moeten die dan eventueel verplicht worden in voorzieningen? Kunnen energiescans misschien gebruikt worden om ook het zomercomfort, dus de hittesituatie, te monitoren? En hebt u daar eventueel cijfers over, of dat werkelijk een breed probleem is? Want we horen echt veel getuigenissen over die voorzieningen, van mensen met een beperking en van hun ouders, voor wie het

echt niet te doen was. Mensen moesten zelfs thuis blijven omdat het in die voorzieningen veel te warm was.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik had ook een vraag over dit thema ingediend, en dat lijkt nu heel vreemd. Het is alsof die hele warme zomer, met die hele grote hitte, er niet is geweest. En toch hebben we die gedurende verschillende maanden meegemaakt.

Het was voor iedereen moeilijk, die hele grote hitte, maar in het bijzonder voor ouderen en kwetsbare mensen veroorzaken zulke warme dagen extra gezondheidsrisico's. Zo zijn bewoners van woonzorgcentra of voorzieningen voor personen met een handicap afhankelijk van anderen om zich te weren tegen de hitte of om de temperatuur in hun kamer en het gebouw draaglijk te houden.

Minister, de erkenningsvoorwaarden verplichten woonzorgcentra om een intern warmteactieplan te ontwikkelen. Vanuit het agentschap Zorg en Gezondheid werd een leidraad opgemaakt om de ontwikkeling en het gebruik van zo'n warmteactieplan te vergemakkelijken. Die leidraad kan ook gebruikt worden door centra voor herstelverblijf, centra voor kortverblijf, groepen van assistentiewoningen en serviceflatgebouwen. Het moet ervoor zorgen dat cliënten en bewoners zo weinig mogelijk hinder of negatieve gezondheidseffecten ondervinden van warme dagen. Er is een website, warmedagen.be, waar inspiratie wordt aangereikt voor het nemen van verschillende acties tijdens warme dagen.

Normaal gezien mag de kamertemperatuur niet hoger oplopen dan 27 graden, maar indien de meteorologische omstandigheden abnormaal zijn, zoals bij een hittegolf het geval is, dan mag daarvan afgeweken worden en mag de temperatuur oplopen tot maximaal 5 graden onder de buitentemperatuur. Dat wil zeggen dat het is toegestaan dat de kamertemperatuur tot 30 graden of meer oploopt, afhankelijk van de buitentemperatuur. Het is evident dat dergelijke temperaturen schadelijk zijn voor zowel de mentale als fysieke gezondheid van bijvoorbeeld ouderen, die bovendien weinig mogelijkheden hebben om verkoeling op te zoeken. Het is wel zo dat woonzorgcentra verplicht zijn om een koele ruimte te voorzien voor bewoners van wie de kamer te warm wordt. Maar in zo'n koele ruimte ontbreekt het vaak aan het comfort en de privacy die de bewoner wel heeft op de eigen kamer.

Die bekommernis is natuurlijk ingegeven vanuit de vaststelling of de voorspelling dat er wellicht meer hittegolven zitten aan te komen, of dat ze frequenter zullen voorkomen, en dat ze langer zullen aanhouden. Daarom stelt zich de vraag of de huidige normering rond maximale binnentemperatuur nog wel actueel is.

Minister, ik wil hierbij toch wel heel uitdrukkelijk zeggen dat ik ook wel weet dat er in de verschillende zorgvoorzieningen heel veel moeite wordt gedaan om het binnenskamers zo fris mogelijk te houden. Soms is dat ook wel een hele uitdaging, en soms is het ook bijna niet mogelijk, aangezien we nog gebouwen hebben die niet goed geïsoleerd zijn, of gebouwen met heel veel ramen en te weinig zonnewering, waardoor de warmte binnen blijft hangen.

Ik wil ook een overstapje maken naar mensen in de thuisomgeving. Want er wonen natuurlijk ook nog heel veel kwetsbare mensen in hun thuisomgeving, en gelukkig maar. We doen ook heel veel om dat te ondersteunen. Maar ook voor hen is het niet altijd evident om de warmte buiten te houden en het voldoende fris te houden binnenshuis. Bij ouderen en hulpbehoevende mensen die een beroep doen op thuiszorgdiensten, kunnen die laatsten bijvoorbeeld een oogje in het zeil houden en tips doorgeven.

Het agentschap Zorg en Gezondheid kondigt bij aangekondigde hitte ook een waarschuwingsfase af. Ik heb ook zopas gezien dat alle fases werden opgeheven. Daar

zal de intrede van het najaar wel wat mee te maken hebben. Onder andere voorzieningen, organisaties en lokale besturen krijgen telkens een melding wanneer er een waarschuwingsfase ingaat. Tijdens de voorbije zomer is dat maar liefst vier keer gebeurd.

Minister, hebt u melding gekregen van zorgvoorzieningen waar het tijdens hete dagen en periodes heel moeilijk is om de temperatuur binnen onder controle te houden? Ik weet niet of er ter zake, bijvoorbeeld ook bij de Woonzorglijn, meldingen binnenkwamen.

Op welke manier kunnen zorgvoorzieningen worden aangemoedigd en ondersteund om bijvoorbeeld meer zonnewering of een koelingssysteem te voorzien?

Wordt er tijdens hittegolven door Zorginspectie extra gecontroleerd op de regelgeving omtrent de binnentemperatuur en het voorzien van koele ruimtes?

Minister, is er volgens u nood aan een aanpassing van de normen omtrent de binnentemperatuur in functie van het veranderende klimaat, waarbij hittegolven frequenter voorkomen en langer aanhouden?

Op welke manier worden diensten die thuis zorg en hulp aanbieden, aangemoedigd om, wanneer het heel warm is, daar bijzondere aandacht aan te besteden?

Via warmedagen.be worden ook buren en familieleden van kwetsbare mensen aangemoedigd om extra alert te zijn, bijvoorbeeld dat iemand genoeg drinkt, lichte kledij draagt, enzoverder. Ik weet dat bijvoorbeeld ook aan steden en gemeenten wordt gevraagd om dat mee kenbaar te maken via hun communicatiekanalen, en dat is natuurlijk ook heel goed. Hebt u informatie over het aantal mensen dat de website tijdens de hitteperiodes heeft geconsulteerd? Hoe wordt dit geëvalueerd?

Op welke manier worden tussen al wie mee zorg opneemt voor kwetsbare mensen, goede praktijken gedeeld?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De garantie op een minimaal zomercomfort zou eigenlijk ingeschreven moeten worden in de erkenningsnormen voor alle residentiële settings, naar analogie met wat nu reeds voorzien is in de erkenningsnormen voor woonzorgcentra. Daar wordt voorzien in een maximale comforttemperatuur en de verplichting tot een hitteplan. Dat gaat dan over personen met een handicap, waarover de heer Vande Reyde een vraag stelde. Het verplichten van een koelsysteem is geen goed idee, het verplichten van een hitteplan natuurlijk wel. De manier waarop een voorziening dat invult, hoeft volgens mij niet vastgelegd te worden.

Het voorzien in hittebestendige gebouwen voor onze zorgvoorzieningen is een van de uitdagingen om de toekomst tegemoet te gaan. Om het woon- en leefcomfort in de zorgvoorzieningen zo optimaal mogelijk te houden, gaan we risicogericht te werk en is een brede focus noodzakelijk.

De energiecrisis herinnert ons aan het belang van de Trias Energetica. Dat betekent concreet dat we bij het ontwerpen van gebouwen oog hebben voor drie zaken. Ten eerste moet de opwarming in het gebouw tot een minimum beperkt worden. Ten tweede moet ingezet worden op passieve maatregelen om de hitte weg te voeren. Ten derde moet ingezet worden op actieve koeling.

Binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) is een werkgroep met vertegenwoordigers van de zorgaanbieders en de gebruikers de nieuwe infrastructuurnormen aan het uitwerken. Die normen moeten van toepassing zijn op de collectieve voorzieningen van het VAPH.

Er was ook een vraag over de energiescans. De energiescan wordt niet enkel voorzien met het oog op zomercomfort, maar maatregelen in het kader van zomercomfort worden wel meegenomen, aangezien actieve koelinstallaties natuurlijk een groot energieverbruik hebben. De methodieken om energieverslindende actieve koelsystemen te vermijden, worden door de studiebureaus geval per geval mee in kaart gebracht.

Wat de cijfers betreft: Zorginspectie heeft de afgelopen zomer extra geïnspecteerd op de naleving van de regelgeving met betrekking tot de binnentemperatuur in woonzorgcentra. Al die inspecties vonden plaats tijdens de waarschuwingsfase. Extra inspectiecapaciteit werd ingezet op dagen dat er zeer hoge temperaturen voorspeld werden. Nu deze inspectieverslagen definitief geworden zijn, zal een rapport met de voornaamste inspectievaststellingen opgemaakt worden.

In de inspecties hebben we oog voor de leefomstandigheden in een voorziening. Standaard worden de volgende elementen bekeken. Is de infrastructuur voldoende ruim? Is de infrastructuur aangepast aan de bewoners? Kan de infrastructuur voldoende geventileerd worden? Is de temperatuur aangepast? Is de infrastructuur voldoende onderhouden?

Tijdens de afgelopen zomermaanden was er bijkomende aandacht voor de manier waarop de voorziening omgaat met de hitte en voor de voorzorgsmaatregelen die genomen werden. Die vaststellingen zijn opgenomen in de betreffende inspectieverslagen onder de rubriek ‘bijkomende vaststellingen’.

Ook in andere sectoren werd er extra aandacht gegeven aan de hitte. Zo wordt aan de inspecteurs in de kinderopvang gevraagd om erover te waken dat kinderen tijdens hittegolven voldoende te drinken krijgen en voldoende bescherming krijgen tegen de zon en de warmte.

Tussen 1 juli en 31 augustus zijn er in totaal 38 inspecties gebeurd bij vergunde zorgaanbieders. In geen enkel verslag werden tekorten vastgesteld betreffende de temperatuur van de organisatie. Er werd wel vastgesteld dat extra maatregelen genomen werden, zoals mobiele airco’s, parasols op terrassen, het ’s nachts openzetten en overdag sluiten van ramen, het actief aanbieden van extra water en aangepaste activiteiten.

Het is ook belangrijk om aan te geven dat airconditioningsystemen met een koelvermogen van meer dan 12 kilowatt op gebouwniveau elke vijf jaar energetisch gekeurd worden door een energiedeskundige. De resultaten daarvan worden geregistreerd bij het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). In die databank zijn dus in principe alle comfortkoelinginstallaties opgenomen.

Wat de meldingen bij de woonzorgcentra betreft: bij de Woonzorglijn zijn een beperkt aantal klachten binnengekomen over de temperatuur. In 2022 werden zes meldingen ontvangen over het hitteplan of de temperatuur. Vijf van de klachten gaan over warmte of hitte. Een melding werd tijdens de winter verstuurd en ging over een elektrisch vuurtje. De klachten werden door de Woonzorglijn opgenomen door in gesprek te gaan met de voorziening of door de regelgeving te verduidelijken aan de klachtindiener. Wat de overige voorzieningen betreft, ontving het agentschap Zorg en Gezondheid geen meldingen.

U vraagt verder of er nood is aan een aanpassing van de normen. Er is enkele jaren geleden al afstemming gezocht met het Vlaamse Binnenmilieubesluit, dat richtinggevend is voor een gezond binnenmilieu. Temperatuur is een parameter die hier deel van uit maakt. Ik verwijs naar de parameterlijst van het Binnenmilieubesluit, waarbij er als richtwaarde voor de warme jaarhelft is opgenomen dat de binnentemperatuur het beste tussen de 22 en 26 graden Celsius blijft. Dat is daarvan een voorbeeld. In elk geval is er voorzien dat er vanaf de waarschuwingsfase van het

Vlaamse Warmteplan maatregelen worden genomen, ook door zorginstellingen. Daarom werd de website warmedagen.be opgezet als ondersteuningselement.

De wetenschappelijke literatuur over de dosis-responscurves – het epidemiologisch inzicht dat een gebeurtenis, hier dus temperatuur, koppelt aan gezondheidseffecten – wordt opgevolgd door het agentschap Zorg en Gezondheid, binnen het preventieprogramma Klimaat en Gezondheid.

U vraagt ook op welke manier de diensten die thuis zorg en hulp aanbieden, worden aangemoedigd om, wanneer het heel warm is, daar bijzondere aandacht aan te besteden.

De koepelorganisatie Zorggezind pikt info op uit de nieuwsbrieven van het agentschap Zorg en Gezondheid en vertaalt die verder naar de diensten voor gezinszorg, die de info op hun beurt verder vertalen naar hun gebruikers via tips en adviezen. Voor thuiszorgdiensten en mantelzorgers werden specifieke ondersteunende documenten opgemaakt die hen helpen in het integreren van de hitteproblematiek in hun aanpak en beleid.

Een volgende vraag betreft het bereik van warmedagen.be en de consultatie ervan tijdens die hitteperiodes. Dat wordt effectief gemonitord via Google Analytics. Daarbij stellen we opvallende pieken vast in de bezoekersaantallen die gelijk vallen met de warme perioden in de maanden juni, juli en augustus. Zo waren er in de week van 12 tot 18 juni 12.604 unieke paginaweergaven met een gemiddelde tijd per pagina van 1 uur 39 minuten. En zo gaat het door voor de piekweken van 10 tot 23 juli en de piekweek van 7 tot 13 augustus.

Ter vergelijking: in de periode maart-mei registreerden we over een periode van drie volledige maanden 16.632 unieke paginaweergaven. Dat toont wel aan dat het effectief serieuze pieken zijn.

De startpagina is evident de vaakst bezochte pagina, met 15,9 procent. Uit de verdere cijfers blijkt dat bezoekers vooral terechtkomen op de pagina's met de praktische tips bij warm weer of de pagina over gezondheidsklachten bij warm weer consulteren. We kunnen hieruit concluderen dat mensen vooral op zoek gaan naar praktische info bij warm weer en dat het belangrijk is blijvend in te zetten op de communicatie rond de tips.

Ten slotte vraagt u op welke manier er tussen al wie mee zorg opneemt voor kwetsbare mensen, goede praktijken worden gedeeld.

Op de website warmedagen.be is er ook een rubriek 'inspiratie lokale acties', waar er per setting of kwetsbare doelgroep een aantal ondersteunende documenten worden aangeboden. Het gaat over leidraden, checklists, matrices en inspirerende acties. Er worden ook een aantal praktijkverhalen aangeboden die inspirerend kunnen werken. Via de nieuwsbrieven die het agentschap verstuurt tijdens een warmteperiode wordt ook telkens een sector in de kijker geplaatst. Ook via sociale media, onder meer Facebook, kunnen organisaties hun acties delen onder de hashtag 'warmedagen'. De medische milieukundigen van de loco-regionale gezondheidsoverleggen en -organisaties (Logo's) ondersteunen lokale besturen bij de opmaak van een lokaal gezondheidsplan Warme Dagen. Door hun contacten in het werkveld kunnen zij die goede praktijken verder delen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Wanneer er een hittegolf wordt aangekondigd, dan horen we allemaal waarschuwingen. De meeste mensen ondervinden daar wel last van, maar dat geldt extra voor mensen die kwetsbaar zijn. Vaak kunnen zij zelf niet de nodige maatregelen nemen, dus

moeten anderen mee zorgen opnemen voor hen. Het lijkt logisch dat dat gebeurt in de voorzieningen, dat de mensen daar op een kwalitatieve manier worden verzorgd en dat er hitteplannen zijn. Maar niet elke voorziening is daar qua infrastructuur even goed voor uitgerust. We moeten daar oog voor hebben, ook in de toekomst.

Mijn zorg gaat ook uit naar de mensen die thuis zijn. Daar kunnen diensten voor thuiszorg mee zorg opnemen. Maar die komen natuurlijk niet bij iedereen die kwetsbaar is. En vaak komen zij ook maar één keer per week bij mensen die kwetsbaar zijn.

Minister, het is een thema dat we mee kunnen opnemen in het kader van de zorgzame buurten. Want ook dan kan het belangrijk zijn om even binnen te springen bij iemand in de buurt die kwetsbaar is om te zien of alles in orde is, of het er niet te warm is, of er wel lichte kledij wordt gedragen, of de tips die we kunnen lezen op www.warmedagen.be worden gevolgd, of er genoeg wordt gedronken. Hoe dan ook moeten we er ons allemaal van bewust zijn dat dit, gezien de klimaatverandering en de grotere frequentie van hittegolven, een issue is, ook voor kwetsbare mensen die nog thuis wonen. Dat is het punt dat ik hier wilde maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over maatregelen om acute tekorten aan personeel in de zorg- en welzijnssector aan te pakken
– 3728 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, om het tekort aan personeel in de zorgsector op een duurzame manier op te lossen, is een aanpak nodig op lange termijn. Dat weten we allemaal. Zo is er onder meer het 'Actieplan 4.0 Werk maken van werk in zorg en welzijn'. Daarnaast moeten ook oplossingen gezocht worden voor de dringende noden die er vandaag zijn. Zo werden recent een aantal maatregelen genomen die oplossingen bieden op korte termijn. Zo konden woonzorgcentra sinds 1 januari tot en met 30 september van dit jaar voor een periode van elf weken een jobstudent – of elf jobstudenten voor telkens één week – aannemen met financiering vanuit Vlaanderen. Ook werd beslist om mensen die nog niet over de juiste kwalificaties beschikken, via kortlopende opleidingen onmiddellijk aan de slag te helpen in knelpuntberoepen in de zorg- en de welzijnssector. Eind augustus maakte de minister bekend dat er vanaf 2023 85 extra opleidingstrajecten tot zorgkundige zullen komen.

Tijdens de coronacrisis was het personeelstekort vaak nog acuter. Daarom werd voor de periode van 16 maart 2020 tot en met 1 juli 2020 beslist dat personeelsleden die in het uitdovende stelsel van loopbaanonderbreking zitten, dit konden pauzeren om tijdelijk terug voltijds of deeltijds aan de slag te gaan. Ook werd tijdens de coronacrisis het uurplafond voor jobstudenten in de zorgsector opgeheven.

Nu de coronacrisis zich minder laat voelen – en laat ons hopen dat dit zo blijft, ook in de volgende maanden – ,gelden die tijdelijke maatregelen niet meer, maar dat wil niet zeggen dat het personeelsprobleem nu van de baan is. Tegelijk zijn er veel mensen die wel de juiste kwalificaties hebben, maar die niet aan het werk zijn omdat ze met pensioen zijn, tijdskrediet hebben opgenomen of loopbaanonderbreking. Wanneer zij willen werken, lopen ze het risico op grote financiële gevolgen.

Voor leerkrachten en ambtenaren werd recent beslist dat zij vanaf 1 september hun loopbaanonderbreking vrijwillig kunnen onderbreken om hun eigen school of dienst even uit de nood te helpen, zonder hun rechten te verliezen. Deze maatregel gold al kortstondig tijdens de coronacrisis, maar is nu dus permanent gemaakt.

Minister, hoe evalueert u de financiële ondersteuning die de voorbije periode werd gegeven aan woonzorgcentra voor het inzetten van jobstudenten? Kunt u het effect van de maatregel duiden met cijfers? Is er een evaluatie met de sector gepland of reeds gemaakt?

In welk mate vangt het project Zijinstroom urgente personeelstekorten op en kunnen deze mensen al meedraaien in de dagelijkse werking?

Mijn vraag over jobstudenten en het uurplafond is ook al vier weken oud en ik heb het antwoord gelezen van de federale minister op een vraag van collega Lanjri. Hij zou de beslissing voorleggen aan de ministerraad om ook voor het derde en vierde kwartaal van dit jaar die uren in de zorg niet te laten meetellen. Hebt u daar een bevestiging van? het is vervelend dat zo'n beslissing achteraf komt, want ondertussen zijn er studenten aan het werk geweest in dat derde kwartaal.

Hoe staat u ertegenover om de regeling aangaande het flexibel pauzeren van de loopbaanonderbreking voor mensen in de zorg- en welzijnssector permanent te maken, zoals ook gebeurde voor de leerkrachten en de ambtenaren?

Welke andere mogelijkheden ziet u om mensen die over de juiste kwaliteiten beschikken maar niet aan het werk zijn vanwege pensioen, zorgkrediet of een ander tijdskrediet, flexibeler in de zorgsector te laten inspringen, zonder dat zij het risico lopen bepaalde rechten te verliezen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Schryvers, de maatregel liep van 1 januari tot en met 30 september 2022. De voorzieningen hebben de tijd om hun cijfers in te dienen tot en met 31 oktober. Het agentschap Zorg en Gezondheid beschikt vandaag bijgevolg nog niet over cijfers. Naar aanleiding van de vraagstelling in deze commissie hieromtrent over de evaluatie van deze maatregel op 28 juni 2022 hebben we gevraagd aan de koepels ouderenzorg om de ervaringen van de studenten bij hun leden te capteren en terug te koppelen. Uit signalen tijdens het structureel overleg met de koepelorganisaties in de ouderenzorg maken we alvast op dat de maatregel positief wordt onthaald. Maar op de concrete cijfers is het dus nog wachten tot na de herfstvakantie.

Het actieplan 'Zijinstroom in de zorg- en welzijnssectoren', dat werd uitgewerkt met de sociale partners omvat verschillende acties die inspelen op verschillende noden. Er zijn 56 extra opleidingstrajecten voor Project 3030 en 85 extra trajecten voor het project 'Kies voor de zorg'. Daarnaast werden deze opleidingstrajecten ook uitgebreid naar de sector van de kinderopvang met 33 trajecten en de jeugdhulp met 72 trajecten 'Kies voor leefbegeleider'. De selectie van kandidaten vindt dit najaar plaats en de kandidaten kunnen in februari 2023 hun opleiding effectief aanvatten.

Daarnaast zetten we sterk in op branding, communicatie en sensibilisering, met het oog op het verhogen van de instroom richting de zorg- en welzijnssector. De communicatie- en brandingscampagne is gegund en wordt op dit moment in nauw overleg met de sociale partners verder vormgegeven.

Parallel aan de branding- en communicatiecampagne wordt ook het intakeplatform vormgegeven zodat tegen eind dit jaar een bevattelijk overzicht bestaat van de mogelijke opleidingstrajecten die leiden naar een job in de zorg- en welzijnssector.

Dit najaar wordt ook vormgegeven aan een structureel instroomkanaal waarbij we inzetten op aanwerving van onvoldoende gekwalificeerd personeel, en hen tegelijk ook op te leiden richting een kwalificatie met de nodige aandacht voor coaching en begeleiding op de werkvloer.

Zoals opgenomen in Vlaams intersectoraal akkoord 6 (VIA 6), zijn we in overleg met de collega's van Onderwijs en Werk om maximaal in te zetten op elders verworven competenties (EVC's), modulaire opleidingen en het vereenvoudigen van het schakelen tussen zorgverwante opleidingen.

We hebben de zorgambassadeur ook gevraagd om samen met de sector na te denken welke opportuniteiten economische migratie biedt en wat daartoe de modaliteiten moeten zijn. Tot slot is ook de verantwoordelijkheid van de federale ministers van Volksgezondheid en van Werk belangrijk. We hebben een aantal concrete vragen gesteld, bijvoorbeeld de implementatie van het functiemodel Verpleegkunde met inbedding van het VIO-statuut (verpleegkundige in opleiding).

De reglementering rond studentenarbeid is een federale bevoegdheid. Mede op onze vraag lag er op federaal niveau een regeling voor waarbij de gepresteerde uren van een jobstudent in de zorgsector in het derde en vierde kwartaal van 2022, niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het jaarlijkse contingent van 475 uur. Net voor het zomerreces, op 20 juli 2022, stemde de Federale Regering in met dat voorstel. De wettekst ligt nu ter goedkeuring voor in de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Ook het permanent maken van flexibel pauzeren van de loopbaanonderbreking voor mensen in de zorg- en welzijnssector is een maatregel die ruimte biedt aan de zorg- en welzijnsvoorzieningen. De reglementering over de loopbaanonderbreking is echter een federale bevoegdheid. Op dit moment ligt op federaal niveau een verlenging van de maatregel voor waarbij een werknemer die tewerkgesteld is in de zorgsector, zijn lopende loopbaanonderbreking of tijdskrediet tijdelijk schorst om het oorspronkelijk werkregime bij de eigen werkgever tijdelijk te hervatten.

De reglementering over de opbouw, cumul en verlies van socialezekerheidsrechten, zoals pensioen, ziekte-uitkeringen en onderbrekingsuitkeringen, is eveneens een federale bevoegdheid. Op dit moment ligt, mede op onze vraag, een verlenging van de regeling voor waarbij de werknemers, zelfstandigen of ambtenaren hun rust-of overlevingspensioen kunnen combineren met inkomsten uit een tewerkstelling in de zorgsector, ook als ze nog geen 65 jaar zijn of geen volledige loopbaan van 45 jaar genieten. Ik hoop dat de federale overheid daarover op korte termijn meer duidelijkheid zal kunnen brengen. Dat zijn een aantal belangrijke aspecten om de combinatie met een job in de zorgsector te kunnen versterken of mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): We weten allemaal dat er veel noden zijn en dat veel mensen in de mate van het mogelijke willen ondersteunen en inspringen. Dat zijn jobstudenten, maar ook mensen die bijvoorbeeld met pensioen zijn of een tijdelijke onderbreking van hun loopbaan hebben. We moeten ervoor zorgen dat dat maximaal mogelijk is. De federale overheid is bevoegd voor die maatregelen, maar het is heel belangrijk om dat te blijven aankaarten en daarover zo snel mogelijk duidelijkheid te creëren. Minister, ik vraag u om dat zeker te blijven doen. Bijvoorbeeld voor de jobstudenten zal het derde en vierde kwartaal niet meetellen voor die 475 uur. We weten perfect dat heel wat woonzorgcentra regelmatig een aantal jobstudenten inschakelen. Het is belangrijk voor die jobstudenten, en ook voor hun ouders, dat ze weten vanaf het begin van het jaar hoeveel uur ze mogen presteren. Op die manier kunnen ze dat goed inplannen.

Dat overleg is nu al belangrijk. We moeten voldoende vooruitzien. Die problemen zijn niet op een paar maanden opgelost. Het is goed dat er een globaal plan komt en dat we alle mogelijke maatregelen onder de loep nemen en er een beeldvormingscampagne komt, zoals u ook hebt aangekondigd. Die is ondertussen gegund. Dat zijn allemaal stukjes van de puzzel die moeten helpen, maar de maatregelen om mensen in een loopbaanstelstel, mensen die recent met pensioen zijn gegaan en ook jobstudenten ongeacht het aantal uur bijkomend en flexibel te kunnen inschakelen, zijn broodnodig. Ik wil u vragen om daarover te blijven overleggen met de federale overheid.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Een van de andere initiatieven die de minister nam om het tekort aan personeel in de woonzorgcentra op te lossen, was de tijdelijke noodinzet van zelfstandig personeel via een ondernemingscontract of de inzet van tijdelijk personeel dat tewerkgesteld was in een andere zorgvoorziening. Uit een antwoord op mijn schriftelijke vraag van 16 juni 2022 blijkt dat de woonzorgcentra dat initiatief positief hebben onthaald, niet in het minst omdat ze dat personeel mochten meetellen voor hun financieringsnormen. Die maatregel was geldig van de periode 1 juli 2021 tot 30 juni 2022, maar de minister stelde in haar antwoord dat ze die maatregel wilde verlengen tot 30 juni 2023. Mijn korte eenvoudige vraag is of die maatregel ondertussen werd verlengd.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Verschillende sectoren slaan inderdaad alarm omdat er een groot tekort is aan arbeidskrachten. Tijdens de coronacrisis hebben we de krapte in de zorg zien verergeren. Hierover werden er in de commissie twee conceptnota's neergelegd, zowel van mezelf als van toenmalig collega Parys. We hebben toen ook experten gehoord. In onze conceptnota was onder andere de creatie van flexi-jobs in de zorg opgenomen, want op dit moment bestaat dat niet voor de zorg. Dat is enkel beperkt tot de horeca en de detailhandel, terwijl we er toch van overtuigd zijn, zeker op piekuren, dat flexi-jobs wel een mogelijkheid kunnen bieden om het zorgpersoneel op de piekuren te kunnen ontlasten en de werkdruk te verminderen.

Een andere zaak die enorm aan bod komt, is natuurlijk de betere taakverdeling en de taakontlasting. We zien nu dat veel verpleegkundigen en zorgkundigen logistieke taken uitvoeren. Denk maar aan tafels dekken, afruimen, mensen eten helpen geven enzovoort. Eigenlijk zijn dat zaken die ook door niet-medisch geschoold personeel uitgevoerd zouden kunnen worden. Het is een heel goede zaak dat er op dit moment al heel wat logistieke medewerkers aangenomen kunnen worden, want de sector smeekt naar zo'n taakuitzuivering.

Anderzijds hebben we een enorm potentieel aan verpleegkundigen. In ons land zijn er toch heel wat zelfstandige verpleegkundigen die ook ingezet zouden kunnen worden. Tijdens de coronaperiode zagen we dat dat kon. We moeten die piste inderdaad permanent bewandelen. Er zijn ook heel wat verpleegkundigen in onze zorg niet tewerkgesteld. Maar liefst 20.000 verpleegkundigen zijn op dit moment niet aan de slag. Ook daar moeten we zien hoe we die kunnen motiveren en opnieuw kunnen aantrekken naar de zorgsector. Natuurlijk zijn er ook de zijinstromers, de opleidingen waar heel wat in geïnvesteerd wordt en er is het feit dat we de deeltijds werkenden toch de kans moeten geven om voltijds te werken.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Zoals de collega verwijs ik ook naar de conceptnota's die we dit voorjaar in het parlement besproken hebben. We hebben verschillende namiddagen heel interessante hoorzittingen gehad. Waarom wordt er zo weinig gedaan met die aanbevelingen? Ik doe een oproep om daaruit regelgeving te puren

zoals de collega de bedenking rond de flexi-jobs aanhaalde. Maar misschien moeten we streven naar een andere, kleinschaligere zorg? Persoonlijkere zorg kan zorgen voor een grotere jobtevredenheid.

Waarom laten we geen verzorgenden toe in de residentiële sector? Nu kan dat enkel voor de zorgkundigen. Waarom geen vroedvrouwen toelaten als verpleegkundigen? In het project 'Zorgband Leie & Schelde' is er een project aan de gang met de opleiding van logistiek naar zorgkundige op de werkvloer. In het totaal krijgen daar achttien werknemers de kans om zich van poets- of keukenhulp om te scholen naar zorgkundige, maar wel op de werkvloer. Misschien is dat een project dat je kunt uitrollen over de hele sector. Uit de verslagen van de hoorzittingen kunnen we tal van aanbevelingen putten om echt concreet uit te werken naar wetgevend werk.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dat waren heel wat suggesties en ook een aantal vragen. Collega De Reuse, wat uw punctuele vraag betreft: de verlenging zit inderdaad vervat in een ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering, dat al een eerste keer goedgekeurd is. Dat wacht nu op definitieve goedkeuring. Dat komt normaal gezien spoedig in orde.

Wat de jobstudenten betreft: dat blijven we inderdaad op federaal niveau aankaarten. Ook de flexi-jobs zijn een federale verantwoordelijkheid. Daar kunnen wij niet regelgevend in optreden. Ik weet niet of mijn persoonlijk standpunt daartoe doet, maar ik denk dat je behoedzaam moet zijn met flexi-jobs in die context. We moeten goed nadenken over welke positie we daar innemen. Het is anders in de horeca of de retail dan in een zorgvoorziening. Dat is een andere context. We moeten er goed over nadenken of dat de manier is om onze problemen structureel op te lossen.

Wat betreft het voltijds laten werken van deeltijds werkenden: dat staat ook opgenomen als engagement in VIA 6. De sociale partners gaan dat ook verankeren in de cao's. In hetzelfde besluit van de Vlaamse Regering (BVR) waar ik het net over had, wordt ook de inzet van zelfstandige verpleegkundigen en interim-zorgkundigen tijdelijk verlengd. Dat ontwerp van BVR wordt eerstdaags voorgelegd voor definitieve goedkeuring.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, we hebben gewoon iedereen die zich mee wil inzetten in de zorg hoognodig. We moeten dus heel creatief kijken naar welke mogelijkheden er zijn. Dan moeten we vooral zorgen dat we de drempels die er momenteel zijn voor mensen die zich willen inzetten, afbouwen. Daar was mijn vraag op gericht, omdat er natuurlijk nog wat drempels zijn, zoals het aantal uren dat een jobstudent kon werken, zoals de beperkingen van mensen in een bepaald loopbaanstelsel of van gepensioneerden. Daar moeten we toch een antwoord op geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vraag naar extra middelen voor de bijstand van slachtoffers van mensenhandel naar aanleiding van de zaak-Borealis
– 3744 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van de slachtoffers van mensenhandel op de Borealissite
– 3810 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de slachtoffers van mensenhandel op de Borealiswerf en de noodkreet van de opvangcentra
– 5 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, vanaf eind juli werden op de grote bouwwerf van het chemiebedrijf Borealis 174 mogelijke slachtoffers van mensenhandel ontdekt. Men vermoedt dat het in de praktijk om nog veel meer mensen zou kunnen gaan. De slachtoffers, afkomstig uit Bangladesh, de Filipijnen en Turkije, zouden een loon van 650 euro per maand hebben gekregen om 6 dagen op 7 te werken aan de bouw van een nieuwe fabriek. Het zou gaan om werknemers van een aannemer. Het zou gaan om een van de grootste ontdekkingen van mensenhandel in de geschiedenis van België.

Slachtoffers van mensenhandel in België hebben recht op een bijzondere beschermings- en bijstandsprocedure. Dat betekent concreet dat ze, eenmaal erkend als slachtoffer van mensenhandel, een integrale begeleiding op maat zouden moeten krijgen. Die wordt dan voorzien door 1 van de 3 erkende onthaalcentra. In Vlaanderen, en dus in Antwerpen, is Payoke de vzw die de slachtoffers van deze zaak zou moeten kunnen opvangen. Maar Payoke heeft als onthaalcentrum een te beperkte capaciteit om aan die plotse grote en onverwachte vraag te voldoen. In normale omstandigheden kan het onthaalcentrum 150 slachtoffers per jaar bijstaan, met een capaciteit van het behandelen van 30 tot 40 dossiers op hetzelfde moment. Daarnaast is ook een fysieke opvang mogelijk voor 20 personen. Het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) Antwerpen is daarvoor verantwoordelijk. De Borealiszaak overtreft die capaciteitsnorm ruimschoots, waardoor op dit moment veel van de slachtoffers niet de bijstand krijgen waar ze nood aan hebben en waar ze recht op hebben.

Dit vormt een gevaarlijke situatie. We hebben gezien dat een groot deel van de slachtoffers kort daarna het slachtoffer zijn geworden van mensen die misbruik hebben gemaakt van hen. Zo werd op 17 augustus op een andere werf van BASF vastgesteld dat buitenlandse werkkrachten betrapt waren met valse papieren. Deels ging het om dezelfde mensen.

Niet alleen hebben die mensen nood aan en recht op bijstand, er is nog een ander aspect verbonden aan deze zaak. Het is onontbeerlijk dat zij worden begeleid, zodat men er kan voor zorgen dat zij kunnen meewerken aan het juridisch onderzoek. Die medewerking is essentieel om ervoor te zorgen dat de mensenhandelaars ook

daadwerkelijk gevat en veroordeeld worden. Dat is iets waarvan ik weet dat het ook de Vlaamse Regering en minister Brouns menens is. Het is onverantwoord dat we deze essentiële schakel in de strijd tegen mensenhandel onvoldoende zouden ondersteunen.

De nood aan bijstand en opvang is dus groot, maar zonder extra middelen onmogelijk. Sedert deze zomer roept Payoke de minister op om op korte termijn extra middelen te voorzien voor de psychologische en sociale bijstand, naast de structurele ondersteuning waar zij om vragen.

Minister, hoe kan het dat de Vlaamse Regering niet meteen extra middelen heeft vrijgemaakt voor de bijstand en tijdelijke residentiële opvang van deze slachtoffers van mensenhandel, zodra het nieuws over de omvang van de zaak naar buiten kwam en na herhaaldelijke oproepen van Payoke en anderen om die middelen te voorzien?

Zal de minister alsnog op korte termijn middelen vrijmaken voor de slachtoffers, opdat zij zouden kunnen worden begeleid en opvang krijgen?

Zal de minister een soort van noodplan opstellen zodat bij de volgende keer dat er plots grote groepen slachtoffers van mensenhandel worden ontdekt er snel kan worden gehandeld, om te voorkomen dat zij opnieuw het slachtoffer van uitbuiting?

Zal de minister structurele financiering voorzien voor Payoke, zodat het over een langere termijn deze helaas grote groep aan slachtoffers kan blijven helpen en zijn werking en capaciteit structureel kan verankerd zien in Vlaams beleid?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, eind juli worden op de site van Borealis, waar men een nieuwe fabriek aan het bouwen is, 55 mogelijke slachtoffers van mensenhandel ontdekt. Dat loopt enkele dagen later op tot 174 en ondertussen tot zelfs tot 243 mogelijke slachtoffers van mensenhandel. Het gaat om mensen uit Bangladesh, de Filipijnen, Oekraïne en Turkije. Het gaat om een van de grootste dossier van moderne slavenarbeid in Europa van de recente geschiedenis.

In Vlaanderen is vzw Payoke verantwoordelijk voor de opvang van slachtoffers van mensenhandel. Op dit moment worden nog maar 55 van de 143 slachtoffers die werden erkend als slachtoffer van mensenhandel opgevangen en ondersteund. Payoke sloeg al bij het begin van deze crisis alarm omdat het niet voldoende middelen heeft om iedereen te kunnen opvangen. Minister Crevits beloofde begin september een voorstel te doen aan de Vlaamse Regering.

Minister, deze mensen – Bengalezen, Turken, Filipijnen, Oekraïners – zijn ondertussen al weken actie aan het voeren. Ik ben daar verschillende keren aanwezig geweest. Ik heb met heel wat van die mensen gesproken. Ze zijn tot voor het kabinet van minister Crevits gekomen. Zij hebben rechten waarop zij nog steeds geen beroep kunnen doen. Die rechten worden nog steeds niet ingewilligd. Heel wat van die mensen verblijven tot op vandaag in de gebouwen van IREM, het bedrijf dat hen uitbuit.

We zijn nu tweeënhalve maand na het uitkomen van dit schandaal. Sinds 1 oktober dreigen zij uit hun woning te worden gezet en blijven zij verstoken van huisvesting, van steun van het OCMW, enzovoort. In die omstandigheden kunnen zij heel gemakkelijk onder druk worden gezet door hun oude bazen om het land te verlaten. Zo dreigen de getuigen van dit schandaal, van deze uitbuitingspraktijken, gewoon te verdwijnen.

Doordat de crisis blijft uitbreiden, komt er geen enkele vooruitgang in de zaak van de slachtoffers, die al maanden zijn geregistreerd. Welke stappen zullen er uiteindelijk worden gezet in een situatie waarin de overheid de bedrijven die de economische uitbuiting organiseren, faciliteert door hun slachtoffers zonder steun aan hen over te laten?

Zowel het Antwerps stadsbestuur als de advocaten van de arbeiders wijzen op de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering om de nodige mensen en de nodige middelen aan Payoke toe te wijzen. Payoke en het Antwerps stadsbestuur hebben tot twee keer toe een brief geschreven naar het kabinet om op te treden.

In die brieven gaat het over het acute probleem van herhuisvesting dat is ontstaan. Het opvangen van slachtoffers van mensenhandel is onzes inziens een heldere gemeenschapsbevoegdheid. De prefinanciering van de huisvesting van zulke aantallen slachtoffers zet een buitenproportionele druk op de stad Antwerpen en de vzw Payoke. Er is nog geen oplossing voorhanden voor de periode na 1 oktober 2020. Het ontbreekt de vzw Payoke aan voldoende middelen om haar werking op korte termijn te kunnen verzorgen.

Dit zijn noodkreten, en het antwoord van het kabinet was blijkbaar: 'De brief is nog niet aangekomen.' Minister, deze zaak is wekenlang in de pers en het antwoord van het kabinet was: 'Sorry, wij hebben de brief nog niet gekregen.'

De vraag is volgens mij toch: willen jullie dat de organisatoren van deze uitbuiting op beide oren kunnen slapen of willen jullie dat de slachtoffers van mensenhandel kunnen rekenen op een beleid dat hier paal en perk aan stelt? En dat begint met een correcte opvang, met correcte huisvesting, steun en juiste papieren en met een snelle toegang tot werk.

In de reactie die het kabinet in de pers heeft gegeven, werd er verwezen naar de bevoegdheden van de federale overheid om middelen aan Payoke te geven en naar het lokale niveau om OCMW-steun te geven. Zo blijft, na meer dan twee maanden, elk bestuursniveau naar het andere wijzen. Wie er intussen in de kou blijft staan – en men mag dat letterlijk nemen, in de gebouwen van IREM loopt het water van de muren als het regent –, zijn de slachtoffers.

Bovendien worden er zaken gezegd die echt niet kloppen. Er wordt gezegd dat iedereen die het statuut slachtoffer van mensenhandel krijgt, ook een leefloon zou ontvangen. Dat is pertinent onwaar. Het overgrote deel van de mensen met een erkenning zag meer dan twee maanden na het uitbrengen van het schandaal nog geen euro, terwijl ze al een maand het statuut hebben. Het klopt dus gewoon niet.

En dan heeft uw collega Brouns hier vorige week nog gezegd door dat de oplossing voor de huisvesting erin ligt dat de mensen een leefloon van het OCMW zullen krijgen en dan op de private huurmarkt maar op zoek moeten gaan naar huisvesting. Ik weet niet in welke wereld onze ministers leven als ze denken dat dat mogelijk is op korte termijn, terwijl men intussen in een pand zit van zijn uitbuiter waar het water van de muren loopt.

Minister, ik heb daarom drie vragen, en ik hoop echt om daar concrete antwoorden op te krijgen.

Welke maatregelen hebt u of heeft het kabinet Crevits al genomen voor de opvang van de slachtoffers van mensenhandel op de Borealissite?

Welke maatregelen zullen er nog worden genomen voor de opvang van de slachtoffers van mensenhandel op de Borealissite? Wanneer staan die maatregelen gepland?

Welke structurele maatregelen wilt u nemen om dit soort crisissituaties in de toekomst beter op te vangen?

Minister, ik klinkt een beetje gepikeerd, en dat ben ik ook. Ik heb die mensen wekenlang gezien en gezien in welke uitzichtloze situaties ze zitten en hoe ze compleet in de steek worden gelaten door de verschillende overheden, die de hete aardappel naar elkaar doorschuiven. Ik hoop echt dat u met concrete antwoorden

komt over hoe we die mensen nu eindelijk deftig vooruit gaan helpen en hun de hulp en ondersteuning geven waar ze niet minder dan recht op hebben, volgens de wet.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, collega's, de affaire-Borealis is inderdaad een van de grootste dossiers over mensenhandel en uitbuiting in Vlaanderen van de laatste jaren, maar ook in Europa. Er is daar net voldoende verwezen naar wat er is gebeurd.

Als er zich zo'n casus voordoet, zijn er twee grote vragen. Hoe zorgen we ervoor dat we die mensenhandel, die uitbuiting tegengaan? En minstens even belangrijk: hoe gaat men om met de slachtoffers die dat meemaken? Laat het net dat laatste zijn waarover vandaag toch heel wat vragen te stellen zijn.

Je wordt uitgebuit. Je zit in een soort van aaneenschakeling van slechte contracten, slechte huisvesting, uitzichtloosheid. Je zit compleet vast. Dat dossier komt uiteindelijk aan het licht – collega's, ik heb het ook al in de commissie Werk gezegd, waar we met enkelen deze discussie hebben gevoerd –, helaas niet door een performant optreden van de sociale inspectie in Vlaanderen, maar door een oud-rechter op rust die zijn burgerplicht heeft gedaan. Hij heeft het gesignaleerd, waardoor die bal aan het rollen is gegaan. Ik herhaal: de grootste casus van mensenhandel is aan het licht gekomen door een burger, een oud-rechter op rust, die zijn burgerplicht heeft vervuld. Ik vind het mooi dat die man dat doet, maar ik vind het echt problematisch dat men op die manier zulke zaken moet opsporen.

Maar terug naar de slachtoffers. Men wist dat er huisvesting en opvolging nodig was. Het klopt wat de collega's daarnet hebben gezegd. Al meer dan een maand geleden hebben de stad Antwerpen en Payoke een brief gestuurd. Op 1 oktober stond in Het Laatste Nieuws een artikel dat het kabinet zou hebben gereageerd – ik zag u net neen schudden – dat ze de brief nog niet hadden ontvangen. En als ze die zouden ontvangen, zouden ze er natuurlijk met de nodige aandacht naar kijken. Ik vind dat echt een ongelooflijk passieve en niet-passende houding als je kijkt naar het aantal mensen en de casus. Ik wil u het artikel straks laten zien. Dit was de reactie die genoteerd is in Het Laatste Nieuws van 1 oktober. Het kan zijn dat het een foute reactie was, dat het een foute quote is. Ik wil het straks graag horen, maar ik vind het een ongelooflijk passieve houding, die in deze casus compleet misplaatst is. Je gaat toch niet wachten op een brief tot die aankomt als je overal kunt lezen wat de noden zijn. Payoke is op dit moment, samen met de stad Antwerpen, aan het prefinancieren om die mensen te huisvesten, maar ze barsten uit hun voegen. Het gaat niet meer, ze hebben hulp nodig.

De vraag die ik in het begin heb gesteld is: hoe ga je om met de slachtoffers? Op dit moment niet goed. Op dit moment schieten we tekort. Op dit moment schiet deze Vlaamse Regering tekort. Een eerste vraag is: welke concrete stappen zullen er asap worden gezet om er nu voor te zorgen dat organisaties zoals Payoke en lokale besturen die proberen hun nek uit te steken – een lokaal bestuur waarin wij niet vertegenwoordigd zijn, maar ze hebben wel hun verantwoordelijkheid opgenomen –, hulp krijgen aangeboden? Welke maatregelen komen er intussen zo snel mogelijk om ervoor te zorgen dat deze situatie wordt opgelost?

Een tweede punt gaat over de discussie die we hebben gevoerd met minister Brouns. Ik ben benieuwd naar uw mening, minister Dalle. Er werd gezegd dat ze een leefloon konden krijgen en daarmee een appartement konden huren. Dat vind ik redelijk moeilijk te geloven. De huisvestingsmarkt is vandaag wat ze is, zeker in een stad als Antwerpen. Een leefloon is wat het is. Het is goed dat die mensen dat krijgen. Maar eigenlijk is wat u nu doet het probleem gewoon doorschuiven. Je hebt een bepaald statuut, zoals collega Vanden Bossche aanhaalde, als slachtoffer van mensenhandel en dan zeg je :'Allee, mannekes, ga maar op de privémarkt

zien wat je daar kunt doen.' Dat is lachen met de mensen, dat is tegen mensen in ongelooflijke kwetsbare omstandigheden, die trauma's hebben opgelopen, die hulp nodig hebben, zomaar met een leefloon zeggen: 'Bonne chance op de huisvestingsmarkt.' Ook dat vind ik van een ongelooflijke passiviteit en misstaan in dit soort dossier. Ik herhaal: het is het grootste dossier van mensenhandel en uitbuiting in Vlaanderen, maar ook in Europa, van de laatste jaren.

Mijn tweede vraag is: bent u het eens met het standpunt van minister Brouns dat een leefloon geven en hen dan hun geluk laten beproeven op de private huizenmarkt een adequaat antwoord is voor de mensen die vandaag, nu, als slachtoffer van mensenhandel, met problemen zitten qua huisvesting?

Deze twee vragen zijn, wat mij betreft, op dit moment de belangrijkste. De collega's hebben er andere uit gehaald en onderstreept. Ik wil, behalve met de vragen, nog hiermee afsluiten: collega's, wij weten allemaal dat dit verhaal in de haven van Antwerpen – en daar was minister Brouns het ook mee eens – het topje van de ijsberg is. Borealis is niet een dossier waar we pech mee hebben. We weten dat dossiers van mensenhandel en uitbuiting, helaas, onder de waterlijn nog veel harder leven. Dat heet sociale dumping. Het is niet ondenkbaar dat er nog meer van dit soort dossiers gaan komen. Dan zou het een ongelooflijk fout signaal zijn om te zien dat de Vlaamse Regering op dit moment achterwege blijft, haar werk niet doet en de slachtoffers gewoon in de vergeetput worden gestoken. Men moet afkomen met een beter plan, met sterkere structuren, om nu al voorbereid te zijn op mogelijke verhalen die nog komen. Vandaag is voor mij het bewijs dat deze Vlaamse Regering niet voldoende klaarstaat om dit op te pakken. Ik ben dus zeer benieuwd naar uw antwoorden, minister.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank voor de vragen over deze zeer verstrekkende en, jammer genoeg, historische zaak. In de Borealiszaak komen stapsgewijs zaken naar boven. Eerst was er sprake van 55 slachtoffers van mensenhandel. Intussen zitten er 145 mensen in het traject om erkend te worden als slachtoffer van mensenhandel.

Dit traject gaat in verschillende fases. Eerst gebeurt er een intake door Payoke. Daarna gaat er een wachttijd van 45 dagen in waarbij een onderzoek kan gebeuren door Justitie. Vervolgens wordt er een voorlopig verblijfsdocument uitgereikt aan de betrokkene tot het onderzoek helemaal is afgerond.

Kabinetten en administratie Welzijn stonden onmiddellijk in contact met Payoke en het CAW Antwerpen, en ook met het stadsbestuur. Hierbij werd duidelijk dat het niet evident was om snel een goed zicht te krijgen op de grootte van de groep van mensen die bij de zaak betrokken zijn en hun statuut. Wat uiteraard wel duidelijk was, was dat deze mensen opvang en begeleiding nodig hadden. Het kabinet heeft intussen ook de slachtoffers en hun advocaten ontvangen en is met hen in gesprek gegaan.

Wat is onze verantwoordelijkheid vanuit Vlaanderen? Wij ondersteunen de psychosociale begeleiding van slachtoffers van mensenhandel. Dat doen we structureel op twee manieren. Ten eerste is er een jaarlijkse structurele en recurrente subsidie aan Payoke voor hun psychosociale begeleidingsopdracht. In 2022 bedroeg die subsidie 197.000 euro. Ten tweede is er de subsidie-enveloppe van CAW Antwerpen die een deel van deze middelen inzet voor de psychosociale begeleiding van slachtoffers wier integriteit is bedreigd en die daarvoor in een veilige residentiële opvang verblijven.

In het kader van de Borealiszaak werd uiteraard duidelijk dat het aantal slachtoffers veruit de generieke beschikbare opvang en begeleidingscapaciteit overschreed. Minister Crevits heeft daarom beslist om middelen vrij te maken voor de tijdelijke

versterking van Payoke en CAW Antwerpen om de verhoogde instroom van slachtoffers, gelinkt aan het Borealisdossier, te kunnen opvangen. Voor Payoke is een tijdelijke versterking voorzien van een capaciteit voor psychosociale begeleiding voor slachtoffers betrokken in de Borealiszaak waarmee zij tot vier extra voltijdse equivalenten kunnen aanwerven. CAW Antwerpen kan twee extra medewerkers inzetten voor de begeleiding van slachtoffers die gebruikmaken van de noodopvang.

De middelen die ter beschikking worden gesteld, bedragen 187.500 euro. Ze zullen gedurende een periode van zes maanden kunnen worden ingezet voor het verzekeren van extra begeleidingscapaciteit bij CAW Antwerpen en Payoke. We vragen die organisaties om de instroom en begeleiding van slachtoffers die betrokken zijn in de Borealiszaak, gedurende zes maanden goed te monitoren. Indien dat nodig zou blijken, zullen we de middelen uiteraard verlengen.

Er wordt hier ook verwezen naar de huisvestingsproblematiek en de opvangkosten. Daar is het wel duidelijk dat dit geen bevoegdheid is van de Vlaamse Gemeenschap en dat wij de kosten daarvoor niet kunnen dragen. Wat is de gangbare praktijk? Wanneer een potentieel slachtoffer van mensenhandel zich aanmeldt in een gespecialiseerd onthaalcentrum, dan krijgt hij of zij een voorlopig verblijfsdocument – dat heet technisch Bijlage 15 – van 45 dagen in plaats van het bevel om het grondgebied te verlaten. Dat gebeurt op basis van artikel 61/2 van de verblijfswetgeving. Het slachtoffer heeft op die basis – dat is eigenlijk gewoon de OCMW-wetgeving – en vanaf dat moment gedurende de hele procedure een recht op financiële bijstand die overeenstemt met het leefloon van het OCMW.

Een woning vinden is op dit moment zeker niet evident, zeker niet met een leefloon. Maar het is wel dat wat gevraagd wordt. Ik stel ook vast dat dat voor heel veel mensen de realiteit is vandaag, ook voor bijvoorbeeld erkende vluchtelingen of mensen in dak- of thuisloosheid. Dat is zeker niet evident, en deze mensen bevinden zich in een zeer moeilijke situatie. Maar dat is wel hoe het geregeld is voor die mensen. Ze hebben dus recht op een leefloon of een financiële tegemoetkoming ten belope van het leefloon, en ze kunnen daarmee de huisvestingsmarkt betreden.

Dat is de algemene regel, maar het hangt natuurlijk van persoon tot persoon af. Ze zitten allemaal in een precair statuut – bij een erkend vluchteling is dat bijvoorbeeld ook zo – maar sommigen onder hen zitten in een hele speciale situatie, en hebben extra begeleiding nodig. Ze worden bijvoorbeeld bedreigd. En het is natuurlijk de bedoeling dat Payoke en het CAW bekijken wat de specifieke noden zijn, geval per geval. Maar de algemene regel is de regel zoals ik die heb toegelicht. Het is wel belangrijk om dat te herhalen.

Is er een noodplan om dit soort zaken structureel aan te pakken? Een eerste plan is natuurlijk vermijden dat dit nog gebeurt. Ik denk dat dat het meest essentieel is. Waar we nu over aan het praten zijn, is het remediëren van de situatie, die uiteraard illegaal is en onaanvaardbaar. Dat moet in de toekomst absoluut vermeden worden. Daarom heeft collega Brouns inderdaad een pakket op tafel gelegd om te gaan naar een soort van nultolerantiebeleid ten aanzien van dit soort inbreuken. We weten heel goed dat dit wijdverspreid is, dat dit maar het tipje van de ijsberg is, en dat dit inderdaad heel hard aangepakt moet worden.

Als het dan toch nog voorkomt, dan stel je vast dat hier een heel groot aantal slachtoffers bij betrokken zijn. Het is een cijfer dat ongetwijfeld veel hoger ligt dan de beschikbare opvang- en begeleidingscapaciteit. Ik ben mij bewust van wat dit vraagt van organisaties zoals Payoke en het CAW Antwerpen, die ongelooflijk veel inspanningen aan het leveren zijn om deze mensen de nodige ondersteuning te kunnen bieden. Ik besef ook dat in de toekomst nog andere zaken naar boven kunnen komen, waarbij het aantal betrokken slachtoffers veruit de beschikbare opvang en begeleidingscapaciteit overschrijdt.

We zijn ook met de minister van Justitie in overleg over een structurele aanpak van zulke dossiers. Payoke wordt immers ook voor de opvang van slachtoffers erkend en gesubsidieerd door de FOD Justitie. De financiering van Payoke en het CAW Antwerpen zal dan ook in dat kader worden geëvalueerd. Er is nu voor gekozen om Payoke en het CAW Antwerpen tijdelijk via projectmiddelen te versterken, aangezien deze middelen op die manier heel snel kunnen worden ingezet om die organisaties te ondersteunen in deze crisissituatie. Daardoor moest het resultaat van de oefening rond de structurele subsidie niet worden afgewacht om een versterking van hun aanbod te kunnen realiseren.

Ik besef dat dit geen pasklare antwoorden zijn op alle vragen. Maar het is wel de eerlijke manier waarop minister Crevits het tot hier heeft aangepakt, en het kabinet het heeft opgevolgd.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Ik begrijp dat laatste wat u zegt: 'Het structurele bekijken we later, nu is er nood aan snel handelen.' Daar ga ik mee akkoord. Maar zo snel was het toch allemaal niet? De stad Antwerpen heeft hier een hele tijd geleden al geld voor uitgetrokken, bevoegdheid of niet. Ze vonden gewoon dat iemand het moest doen.

Ik blijf het moeilijk hebben met het feit dat de Vlaamse Regering aarzelde. Het was toch vrij snel duidelijk hoe groot het probleem was? Het probleem was toch groot genoeg om extra te investeren? Ik begrijp jullie aarzeling in dezen niet. Een andere overheid, de lokale, heeft niet zo lang geaarzeld.

Vandaar ook mijn vraag naar dat structurele noodplan. Want op zich klinkt dat gek. Als een onverwachte gebeurtenis zich voordoet, handel je snel. Maar aangezien Vlaanderen daar niet toe in staat blijkt – en dat is nu toch wel duidelijk gebleken –, denk ik dat je niet anders kunt dan iets voorzien dat automatisch in werking kan treden wanneer zich zo'n situatie voordoet. Want het is zo dat dit helaas nog kan gebeuren.

Akkoord, er is beterschap. De sociale inspectie wordt versterkt, zowel federaal als Vlaams. Een deel daarvan is ook uw verdienste, als regering. Maar wat nu? Ondertussen zijn die mensen daar, is er erg lang gewacht met de begeleiding, en is er nog altijd geen zicht op de structurele initiatieven die deze regering kan nemen. Ik vind het jammer dat u niet gewoon hebt kunnen zeggen dat jullie hierin veel te traag zijn geweest, dat het niet meer zal gebeuren, en dat jullie volgende keer sneller zullen ingrijpen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik vind dit onwaarschijnlijk teleurstellend. Ik begrijp heel goed dat u het dossier de afgelopen weken niet hebt gevolgd en dat u vandaag uw zieke collega moet vervangen, maar uw antwoord is echt beneden alle peil. U zegt hoe men het heeft aangepakt, maar er is niets aangepakt. Ik vind het onwaarschijnlijk. Ten eerste is het de verantwoordelijkheid van onder meer de Vlaamse overheid dat dit soort grootschalige uitbuiting mogelijk is, omdat er te weinig controleurs zijn en er een slechte regelgeving is. Daardoor is het mogelijk dat mensen op zo'n schaal worden uitgebuit. Dat is waar dit allemaal start. Vervolgens komen de hulpkreten en de acties meer dan twee maanden in de pers, en u komt hier doodleuk zeggen dat het onze bevoegdheid niet is, dat ze hun plan trekken, dat Payoke zijn plan trekt, dat de stad Antwerpen haar plan trekt, dat de mensen die in het huis van hun uitbuiter zitten, gewoon hun plan trekken. *(Opmerkingen van minister Benjamin Dalle)*

Wat u hier zegt, minister, is belachelijk. Dat is absoluut geen karikatuur. Weet u hoe die mensen vandaag aan eten geraken? Ik zal het u zeggen: omdat vrijwilligers

het hun bezorgen. Dat is de enige manier waarop die mensen vandaag eten krijgen, twee maanden nadat dit schandaal is uitgekomen. U wast hier uw handen in onschuld en zegt dat het niet uw bevoegdheid is en dat ze hun plan kunnen trekken. U zegt dat ze na het intakegesprek een beroep kunnen doen op het OCMW. 55 mensen hebben al een intakegesprek gehad, minister, al de rest nog niet. Weet u waarom ? Omdat Payoke niet voldoende ondersteuning heeft om dat te kunnen doen. Dan komt u hier vandaag zeggen dat het nu jammer genoeg eenmaal zo is dat ze een intakegesprek moeten doen, dat ze dan OCMW-steun kunnen krijgen en op de private huurmarkt een huis kunnen zoeken, want dat is de procedure voor erkende vluchtelingen. Waar zijn we mee bezig? Die mensen zitten in het huis van hun uitbuiter, een krot waarin het water van de muren loopt. Ze kunnen geen intakegesprek doen omdat Payoke niet over de capaciteit beschikt, en u zegt dat ze hun plan moeten trekken. Payoke, dat een heel sterke reputatie heeft, en de stad Antwerpen schrijven u twee brieven waarin ze zeggen dat het uw bevoegdheid is. Ik wil het voorlezen: "Het opvangen van slachtoffers van mensenhandel is onzes inziens een heldere gemeenschapsbevoegdheid conform de bepalingen uit het samenwerkingsakkoord tussen de staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg. De minister heeft de richtlijn van 13 januari 1997 gewijzigd op 17 april 2003. Ook in de beleidsnota 2019-2024 Welzijn, Volksgezondheid en Armoedebestrijding wordt op bladzijde 67 gewag gemaakt van de blijvende coördinerende rol in de gespecialiseerde opvang en integrale begeleiding van slachtoffers van mensenhandel." U kunt het allemaal nalezen. U zegt hier vandaag gewoon dat we niet meer gaan doen en dat die mensen maar in de kou blijven zitten. Ik vind dat… Ik kan er niet bij dat je ziet dat mensen op die manier worden behandeld en dat je dan als minister zegt: 'Sorry, maar het is mijn bevoegdheid niet.'

Sinds 1 oktober lopen die mensen het risico om uit hun huis te worden gezet en op straat terecht te komen. Er is geen alternatief want er zijn geen intakegesprekken geweest en u zegt: 'Trek uw plan.' Ik vind dat van de cd&v, een christendemocratische partij… Van de zeven zaken die jullie moesten doen, de dorstigen laven, de hongerigen eten geven enzovoort, komt allemaal niets in huis.

Minister, mijn vraag is om het antwoord dat u zonet hebt gegeven, vast te nemen en in twee te scheuren en een nieuw te schrijven, waarin u zegt dat u vanaf morgen al het mogelijke zult doen om ervoor te zorgen dat die slachtoffers hulp krijgen. De stad Antwerpen wordt niet bestuurd door mijn grootste vrienden, dat is duidelijk. Maar ze nemen op zijn minst hun verantwoordelijkheid en prefinancieren de opvang, zelfs als het gaat over uitbuiting die niet op hun eigen grondgebied is gebeurd. Als ze bij u aankloppen om u op uw bevoegdheid te wijzen, dan zegt u dat u daar niets mee te maken hebt. Ik vind dat onwaarschijnlijk.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik begrijp de emotie wel. Mijns inziens is die ook helemaal terecht. Als we denken aan dit soort taferelen van uitbuiting, in krotten wonen, niet aan eten geraken, dan zien we dat in documentaires op Canvas over landen ver van ons, maar dan denken we niet dat dat mogelijk is in het welvarende Vlaanderen, in de haven van Antwerpen, waarvan we denken dat die de toekomst mee voorbereidt. De site van Borealis wordt door fans of mensen die daarin geloven, gezien als een fabriek die ons mee de toekomst in zal loodsen en die mee de toekomst zal voorbereiden, maar dan blijkbaar met middeleeuwse praktijken die plaatsvinden onder onze neus. Dat is compleet onaanvaardbaar.

Minister, ik vind uw antwoorden eerlijk, maar ze hebben heel pijnlijk de waarheid blootgelegd. Toen het erover ging dat die mensen met een leefloon geen kwalitatieve huisvesting kunnen vinden naast de trauma's die ze hebben meegemaakt, hebt u eerlijk aangegeven dat het een heel moeilijke situatie is, maar dat dat jammer genoeg ook het geval is voor erkende vluchtelingen en voor heel veel anderen.

Hoeveel mensen denkt u dat er in de stad Antwerpen vandaag het slachtoffer zijn van huisjesmelkers, die niet anders kunnen en in die val moeten trappen omdat ze nergens anders terechtkunnen? Eigenlijk zegt u met uw antwoord eerlijk dat het gewoon een moeilijke situatie is, dat er al heel wat mensen in de miserie zitten en dat we weten dat dat geen oplossing is en dat ook diegenen die dat trauma hebben meegemaakt, in die situatie terecht zullen komen.

Die passiviteit klopt niet. Dat wringt voor mij. In een crisissituatie moeten extra maatregelen worden genomen. Ik kan dat niet aanvaarden. Ik vind dat echt problematisch. Het is voor mij niet oké om te zeggen dat ze niet de enigen zijn die in die situatie zitten. Die situatie waar heel wat andere mensen in zitten, is een probleem, en om mensen die een trauma hebben meegemaakt en slachtoffer van uitbuiting zijn, daaraan toe te voegen, is volledig problematisch. Het antwoord getuigt van een zekere gelatenheid die ik niet wil aanvaarden. Ik vraag om meer te doen en dat niet zomaar te aanvaarden. Welke stappen kan Vlaanderen ondernemen om daarin niet zomaar mee te gaan? Is er absoluut niets mogelijk? Ik weiger dat te geloven.

Een volgend punt, het is hier aangegeven door de heer D'Haese, ik heb het ook al gezegd: ik vind dat het stadsbestuur, waar wij niet in de meerderheid zitten, een goede zaak heeft gedaan. Ze hebben verantwoordelijkheid opgenomen, ze zijn niet verantwoordelijk, maar ze hebben het gedaan. Dat is toch de basismenselijke houding die u moet leiden? Ik begrijp dat het ongemakkelijk is om te horen, dat u wat gefrustreerd kijkt, maar dat is de realiteit vandaag.

Ik ben het eens met de collega's die zeggen dat de opvang wel een Vlaamse bevoegdheid is. Maar zelfs als u beweert dat het niet uw bevoegdheid is, dat het federale bevoegdheid is, hebt u dan contact gehad met uw federale collega's? Zijn er oplossingen uitgedokterd? Hebben jullie samengewerkt? Hebben jullie nagedacht over deze enorme crisissituatie, die niet jullie bevoegdheid is? Ik denk van wel, voor alle duidelijkheid. Hebt u samengezeten met uw federale collega's of is daar ook niets gebeurd? Was dat voldoende om te zeggen dat het niet uw bevoegdheid is? Is daar ook een passieve houding geweest? Dat wil ik weten. Of is daar iets meer uit gekomen? Ik denk echt dat Vlaanderen hier in gebreke blijft en dat dit een ongelooflijk fout signaal is, waar op dit moment enkel die bedrijven en die verantwoordelijken die mensen uitbuiten, blij van kunnen worden, maar wat al de rest van ons gewoonweg niet kan aanvaarden.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank voor een aantal reacties. Ik nodig u wel uit om de karikaturen achterwege te laten. Ik heb niet gezegd – en ik heb het niet over u, collega Annouri, maar over collega D'Haese – dat wij niet bevoegd zijn. Ik heb wel een oplijsting gemaakt van de overheden die bevoegd zijn. Het lokaal bestuur, de federale overheid, het OCMW en ook Vlaanderen: iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid op te nemen.

Was van bij het begin de exacte nood aan ondersteuning duidelijk? Dat is geleidelijk aan helderder geworden. In het begin waren er 55 personen aangemeld als slachtoffer van mensenhandel, uiteindelijk waren het er 145.

Hoe zit dat qua verantwoordelijkheden? De stad Antwerpen neemt inderdaad die verantwoordelijkheid op. Het is ook de taak van een lokaal bestuur om daar een plaats in te nemen. Als Vlaams minister is men bevoegd om de slachtoffers op psychosociaal vlak te begeleiden. Dat gebeurt ook via Payoke en het CAW. Het lokaal bestuur heeft via de OCMW's de taak om te helpen. Ik besef heel goed dat het niet evident is om met die middelen een woning te zoeken.

Gelatenheid, mijnheer Annouri? Ik begrijp uw frustratie. Slachtoffers van mensenhandel zijn evident slachtoffers, zitten in een precaire situatie maar zijn geen homogene

groep, net zoals erkende vluchtelingen geen homogene groep zijn, en dak- en thuislozen evenmin. De huisvesting als dusdanig is geen taak van de Vlaamse Gemeenschap en zeker niet van de Vlaamse minister van Welzijn. Wat wel een taak is van de Vlaamse Gemeenschap, is wanneer bijstand nodig is: dat is persoon per persoon te bekijken wat nodig is. Er kan noodopvang zijn voor mensen met een acute zorgnood, dat wordt voorzien vanuit de CAW's. Het CAW Antwerpen krijgt extra middelen om zulke zaken te bekijken.

Was er contact met de federale collega's? Dat was inderdaad het geval, vanaf het eerste moment, ook met minister Van Quickenborne, die Payoke versterkt, niet alleen op het vlak van psychosociale begeleiding, wat via Welzijn verloopt, maar ook voor de administratieve intake, die ook heel erg belangrijk is.

Ik kom terug tot het startpunt. Het laatste wat we mogen tonen, is gelatenheid, collega Annouri. Daarin volg ik u. We moeten in de toekomst vooral proberen te vermijden dat zulke zaken zich nog voordoen. Daar is het pakket dat minister Brouns op de tafel heeft gelegd, heel erg belangrijk. Dat moet volledig worden geïmplementeerd in de regelgeving. Dat moet door de inspectie serieus worden genomen. We mogen dit in de toekomst niet meer tolereren. We weten dat dit een reëel probleem is en we moeten dat in de toekomst echt vermijden.

Snelheid? Ik ben sinds gisteren verantwoordelijk om dit beleidsdomein op te volgen. Ik heb vastgesteld dat in onze eerste ministerraad na het reces minister Crevits, gelijktijdig met collega Brouns, maatregelen op tafel heeft gelegd. Wat ik hier als maatregelen naar voren heb gebracht, is wat zij toen al op tafel heeft gelegd. Natuurlijk heeft zij de ministerraad niet afgewacht om de nodige contacten te leggen met het stadsbestuur, met het CAW, met Payoke en met de federale minister van Justitie. Het nodige is de afgelopen weken gedaan.

De situatie moet nog verbeteren, daar ben ik het ook mee eens. Ik roep wel op om de rust te bewaren in dezen. Ik denk dat iedereen urgent zijn verantwoordelijkheid moet nemen. We hebben vanuit Vlaanderen alles gedaan om dat te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, u geeft een opsomming van wat wel en niet uw taak is. Ik merk dat u en minister Van Quickenborne daar ietwat anders over denken. Ik zal me zelf niet uitspreken over wat wel en niet uw taak is. Maar sommige dingen zijn zeker uw taak. Die hebt u ook opgesomd. Ik vind dat de Vlaamse Regering op dat vlak traag geweest is. Ik vind dat dit niet iets was waarvan gezegd kon worden dat hierover na het reces allemaal samen een beslissing genomen kon worden. Dit gaat toch om heel zware feiten. U mag dan nog zeggen dat die groep niet zo homogeen is. Dat zal wel, maar het gaat wel stuk voor stuk om mensen in een bijzonder kwetsbare positie en om mensen met rechten. Zij hebben die rechten niet kunnen uitoefenen en wij hebben hen in die kwetsbaarheid gelaten. Met 'wij' bedoel ik Vlaanderen.

Wat ook uw taak was en de taak van uw collega's – ik spreek vanzelfsprekend over de regering als geheel –, die taak werd niet snel genoeg en niet naar behoren uitgevoerd. Ik vind het jammer dat u dat niet kunt zeggen, omdat ik daardoor ook vrees dat dit een volgende keer op dezelfde manier kan gebeuren.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik vind dit een van de meest hallucinante debatten die we in dit parlement al hebben gehad, of in elk geval die ik al meegemaakt heb. U zegt vandaag dat het nodige gedaan is en dat we nu vooral de rust moeten bewaren. Minister, ik denk dan dat u geen enkel idee hebt van de situatie waarin die mensen zich vandaag bevinden, echt geen enkel idee. Dat is allemaal gemakkelijk

gezegd van hieruit, met een dak boven het hoofd, een verwarming die draait en een chauffeur die u straks naar huis rijdt. *(Opmerkingen)*

Neen, ik ga daar geen enkel woord van terugtrekken, beste collega. Ik ga niet op mijn tong bijten. Ik nodig jullie allemaal uit om mee naar Antwerpen te komen om die mensen te ontmoeten en hier dan opnieuw het debat te voeren. Dit getuigt van een totale wereldvreemdheid.

Minister, u zegt dat jullie bevoegd zijn voor de psychosociale ondersteuning en dat de rest niet onder jullie bevoegdheid valt. Dat is wat u hebt gezegd. U zegt: 'Het is jammer dat het zo loopt, maar het is zo. Het is aan het lokaal bestuur om in te springen.' Waarom is dat de taak van het lokaal bestuur en niet van u? In welk decreet of in welke wet staat dat het de taak is van het lokaal bestuur om in te springen en niet die van u? U zegt dat het geen homogene groep is en dat er dus voor iedereen afzonderlijk een oplossing moet worden gezocht. Maar ik denk dat u de situatie niet goed kent, minister. Alle Turkse arbeiders zitten vandaag nog in een huisvesting van IREM, op vijf verschillende locaties. Hoezo zijn dat allemaal individuele situaties? Hoezo is dat geen homogene groep? Meent u nu echt dat zij allemaal een individueel intakegesprek moeten doen, wachten tot de papierwinkel in orde is, naar het OCMW gaan en dan een appartement moeten gaan zoeken op de private huurmarkt? Is dat echt uw alternatief voor die mensen, die al twee maanden geleden aan de alarmbel hebben getrokken en voor politiekantoren hebben moeten staan betogen vooraleer hun zaak aangenomen werd?

Deze regering had 6 miljoen euro over voor Borealis. Subsidies geven was geen probleem. Maar voor de slachtoffers is er vandaag nog altijd niets. Ik vind dat werkelijk beschamend.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, er zijn enkele dingen die opvallen. U zegt dat er contact geweest is vanuit het kabinet van de minister met Payoke, met de slachtoffers en met de stad Antwerpen, waarbij alles goed uitgelegd werd. Ik kan alleen maar vaststellen dat in dat artikel van drie dagen geleden duidelijk stond en dat op de laatste gemeenteraad ook heel duidelijk gezegd werd dat er geen contact geweest is en dat ze aan de Vlaamse Regering vragen om hen te helpen. Ze blijven op hun honger zitten en hebben de Vlaamse Regering nodig. Ze vragen zich af waar de Vlaamse Regering blijft. Er is dus een heel grote kloof tussen wat u hier nu zegt en wat de mensen van onderuit zeggen.

Ten tweede zegt u: 'Het belangrijkste dat wij moeten doen, is vermijden dat dit nog zal gebeuren.' Ik denk dat iedereen het daarover eens is. Dit zal op Europees niveau moeten gebeuren, dit zal op federaal niveau moeten gebeuren. Maar als ik kijk naar hoe er nu wordt samengewerkt, of naar hoe de hete aardappel wordt doorgeschoven van het ene niveau naar het andere en naar hoe men elkaar in de steek laat, dan denk ik dat dit geen goede voorbode is. Dan herhaal ik dat deze Vlaamse Regering niet klaar is om op een krachtdadige manier casussen van mensenhandel en uitbuiting aan te pakken. Dat maakt deze casus heel duidelijk.

Hoe pijnlijk dat ook is, laat dit dan misschien een wake-upcall zijn. Besef dan dat jullie niet meer op deze manier kunnen verdergaan. Erken uw fouten en doe meer dan wat u vandaag doet.

Toen ik deze vraag begon te stellen, vroeg ik me af hoe de situatie verbeterd zou zijn voor de mensen die op dit moment in de miserie zitten en welk perspectief hun gegeven werd. Het simpele antwoord – ondanks alle antwoorden die u gegeven hebt, minister – is dat er vanuit Vlaanderen nu geen enkel perspectief is gegeven aan die mensen en dat zij te horen gekregen hebben dat u niets gaat doen om de situatie op het terrein te veranderen, terwijl die situatie vandaag precair is. Dat

vind ik een ongelooflijk jammere zaak en een klap in het gezicht van elk slachtoffer van mensenhandel en uitbuiting in onze samenleving.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.